

From: EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>
Date: Monday, March 16, 2026, 11:39 AM
To: EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>
Subject: ZonMw Jaarverslag 2025

Attachments:

20260313ZONMW - aanbiedingsbrief aan EK - Vos.pdf
26.03.13 Jaarverslag ZonMw 2025.pdf

Beste leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,

Met veel genoegen bieden wij u hierbij het ZonMw Jaarverslag 2025 aan.
In dit jaarverslag leggen wij verantwoording af over het algemene beleid, de clusters en de programma's.

Met vriendelijke groeten,
namens bestuur en directie,

5.1.2.e

managementassistent
T: +31 (0)70 349 52 83
E: directiesecretariaat@zonmw.nl
ZonMw
Laan van Nieuw Oost-Indië 334, 2593 CE Den Haag
Postbus 93245, 2509 AE Den Haag
www.zonmw.nl

Eerste Kamer der Staten-Generaal
Dr. M.L. Vos
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

Onderwerp
Jaarverslag 2025

Geachte Mei Li Vos,

Met veel genoegen bieden wij u hierbij het jaarverslag 2025 van ZonMw aan. In dit jaarverslag leggen wij verantwoording af over het algemene beleid en de programma's.

ZonMw financiert gezondheidsonderzoek én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis – om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren. Onze hoofdopdrachtgevers zijn het ministerie van VWS en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Daarnaast ontvangen wij opdrachten van andere ministeries en private partijen zoals gezondheidsfondsen. Onze R&D-programmering bestrijkt het hele kenniscontinuüm, van fundamenteel gezondheidsonderzoek tot en met toepassing van onderzoeksresultaten in de praktijk.

Eventuele vragen van uw zijde zullen wij graag beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

prof. dr. Arfan Ikram
Voorzitter

5.1.2.e

dr. Véronique Timmerhuis
Algemeen directeur/secretaris

Bijlage(n)
Jaarverslag 2025

Kopie

-

ZONMW: MET KENNIS WERKEN
AAN EEN GOEDE GEZONDHEID
VOOR IEDEREEN

ZonMw
Laan van Nieuw Oost-Indië 334
2593 CE Den Haag
Postbus 93245
2509 AE Den Haag
Telefoon 070 349 51 11
www.zonmw.nl
info@zonmw.nl

Dossiernummer
00-00000-05-2026

Datum
13 maart 2026

Contactpersoon
5.1.2.e 5.1.2.e
Telefoon 070 349 53 71
5.1.2.e @zonmw.nl

Jaarverslag 2025

Maart 2026

Jaarverslag 2025

Maart 2026

Colofon

Met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen. Daar staat ZonMw voor.

ZonMw programmeert en financiert onderzoek en vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn, stimuleert kennisinfrastructuren en het gebruik van de ontwikkelde kennis. Samen met partners werkt ZonMw aan het signaleren en agenderen van kennisbehoeftes. Belangrijkste opdrachtgevers zijn het ministerie van VWS en NWO.

Datum: 13 maart 2026

www.zonmw.nl

MET KENNIS WERKEN AAN
EEN GOEDE GEZONDHEID VOOR IEDEREEN

ZonMw

Laan van Nieuw Oost-Indië 334

2593 CE Den Haag

Telefoon 070 349 51 11

info@zonmw.nl

Sociale media

Inhoud

Voorwoord	5
Leeswijzer	6
Kengetallen	7
I Strategie en beleid	11
1. Inleiding	12
1.1. Actualiteiten	12
1.2. Vooruitblik 2026	13
2. Over ZonMw	14
3. Aansluiting bij ontwikkelingen in het beleidsveld en maatschappelijke uitdagingen	16
3.1. Inleiding	16
3.2. Passende zorg	16
3.3. Gezonde Leefomgeving	17
3.4. Gezondheidsverschillen	17
3.5. Data & technologie voor gezondheid	18
3.6. Regionalisering	19
4. ZonMw-brede thema's en strategische projecten	21
4.1. Signalementen, verkenningen en kennissyntheses	21
4.2. Bijdragen aan samenwerkingsverbanden	21
4.3. Evidente voorwaarden	22
4.4. Internationale samenwerking en additionele financiering met strategische partners	25
4.5. LEF (Logisch, Eenvoudig, Functioneel)	27
II Organisatie en bedrijfsvoering	29
Stafactiviteiten	30
1. Bestuursbureau	30
2. Innovatie & Ontwikkeling	31
3. Kwaliteit & Compliance	31
4. Corporate Communicatie	32
5. Financiën, Control en Inkoop (FC&I)	33

6.	HRM	34
7.	Informatie & Automatisering (I&A).....	35
Bijlage Clusterbijdragen		37
1.	Doelmatigheidsonderzoek	37
2.	Fundamenteel Onderzoek	39
3.	Geestelijke Gezondheid	41
4.	Gehandicapten en Chronisch Zieken	44
5.	Geneesmiddelen.....	46
6.	Gezondheidsbescherming.....	49
7.	Jeugd	51
8.	Kwaliteit van Zorg	54
9.	Life Sciences & Health / Digitale zorg	56
10.	Ouderen.....	58
11.	Palliatieve Zorg	62
12.	Preventie.....	64
13.	Sport en Bewegen	67
14.	Translationeel Onderzoek.....	69

Voorwoord

Al ruim een kwart eeuw werkt ZonMw met kennis aan een goede gezondheid voor iedereen. Ook in 2025 hebben we door het ontwikkelen, samenbrengen en toepassen van kennis wezenlijke stappen gezet binnen gezondheid, zorg en welzijn. Samen met onze partners en opdrachtgevers richtten we ons onder meer op vijf grote maatschappelijke opgaven: een toekomstbestendig stelsel van preventie, zorg en welzijn, een gezonde leefomgeving, het terugdringen van gezondheidsverschillen, de inzet van data en technologie voor gezondheid en het versterken van regionale samenwerking.

Veel van onze programma's leveren bovendien door kennisontwikkeling en kennisbenutting in de praktijk een directe bijdrage aan de zorgtransformatie zoals vastgelegd in het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Aanvullend Welzijns Akkoord (AZWA) en het Gezond en Actief Leven-akkoord (GALA).

2025 markeerde de start van ons nieuwe strategisch beleidsplan 'Verbinden met kennis' (2025–2029), en van de invulling van onze vier centrale ambities:

- met kennis bijdragen aan transities in gezondheid, zorg en welzijn, door deze te stimuleren, te voeden en te versnellen.
- ons programmaportfolio organiseren met samenhang en inzicht om ruimte te bieden aan langlopende maatschappelijke opgaven, actuele beleidsthema's en ongebonden onderzoek.
- de maatschappelijke en wetenschappelijke impact van onze programmering vergroten door voorwaarden te stellen aan kennisontwikkeling en kennisbenutting, en onze kernactiviteiten continu aan te scherpen.
- een wendbare, professionele en communicatieve organisatie zijn waar mensen met plezier werken.

Het politieke jaar kende de nodige dynamiek. Na de val van het kabinet Schoof brak een beleidsluwe periode aan, wat traditioneel leidt tot minder nieuwe opdrachten voor ZonMw. Tegelijkertijd zorgde de start van meerdere omvangrijke programma's vanuit de zorgakkoorden voor een piek in uitvoeringsactiviteiten in 2025.

In het nieuwe regeerakkoord zien we een duidelijke voortzetting van de aandacht voor gezondheid, preventie en passende zorg. Ook is er erkenning voor het belang van investeren in innovatie en (praktijkgericht) onderzoek. Positief is daarnaast onder andere de structurele aandacht voor vrouwspecifieke en vrouwsensitieve gezondheid en zorg.

Een jaarverslag is bedoeld om terug te kijken. We zien 2025 als een jaar waarin samenwerking, vernieuwing en maatschappelijke impact centraal stonden. Daar zijn we trots op.

Onze dank gaat uit naar alle onderzoekers, partners, opdrachtgevers en collega's die zich met grote inzet hebben ingezet voor onze missie. Samen blijven we werken aan een gezondere samenleving, nu en in de toekomst.

Arfan Ikram, voorzitter bestuur

Véronique Timmerhuis, algemeen directeur

Leeswijzer

Dit jaarverslag bestaat uit een sectie 'Kengetallen', 2 delen en een bijlage:

Kengetallen

In deze sectie treft u kwantitatieve gegevens over programma's en rondes, opgeleverde producten vanuit de projecten, projecten per type organisatie, gender van de aanvragers van projecten, onze internationale samenwerkingen en onze externe communicatie.

I Strategie en beleid

Hier vindt u onze actualiteiten en een korte vooruitblik op 2026 (hoofdstuk 1), waar we voor staan en met wie we samenwerken (hoofdstuk 2). Hoe we in 2025 aansloten bij de ontwikkelingen in het beleidsveld en hoe we bijdroegen aan het vinden van passende oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen leest u in hoofdstuk 3. De stand van zaken met betrekking tot de ZonMw-brede thema's en strategische projecten wordt beschreven in hoofdstuk 4.

II Organisatie en bedrijfsvoering

In dit deel treft u de resultaten die onze staf en bedrijfsvoering het afgelopen jaar hebben bereikt.

Bijlage

Elk onderdeel van ZonMw draagt bij aan de taakvervulling en doelbereiking van onze organisatie. Dit doen we samen, waarbij elk onderdeel specifieke verantwoordelijkheden heeft. De ZonMw-programma's worden uitgevoerd in 14 thematisch-inhoudelijke clusters die tezamen de programma-afdeling vormen. Voor alle inhoudelijke ZonMw-programma's die lopen in de 14 clusters verwijzen we graag naar de bijlage.

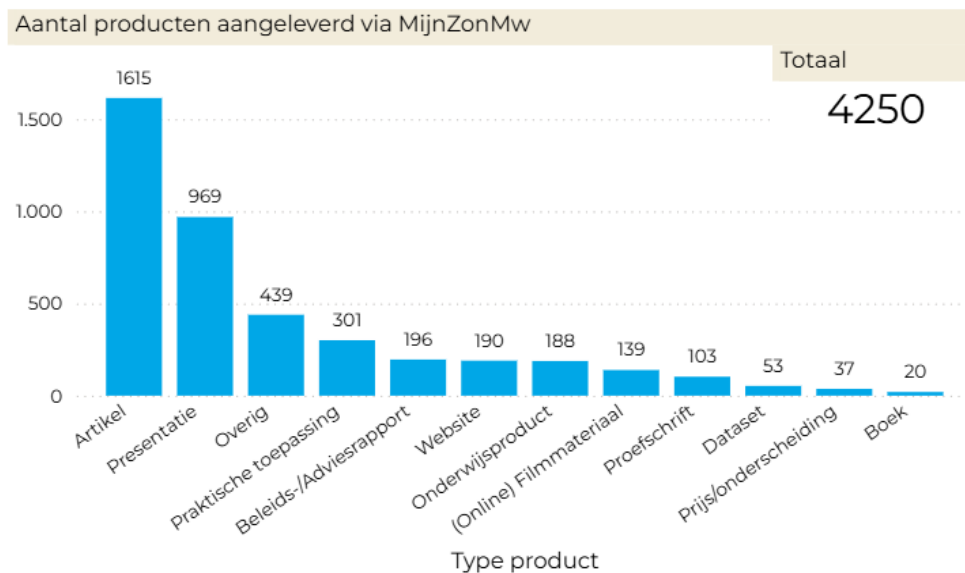
Kengetallen

Programma- en rondegegevens 2025¹

Categorie	Aantal/ bedrag
Aantal programma's	82
Aantal rondes	162
Toegekende subsidie	€ 434.352.295
Aantal projectideeën	1369
Aantal uitgewerkte aanvragen	2955
Aantal honoreringen	1721
Aantal afwijzingen	1024

Aantal en type producten vanuit projecten

ZonMw financiert projecten in het brede scala van onderzoek - van fundamenteel via toegepast tot projecten gericht op kennisbenutting. Deze projecten realiseren concrete output, bijvoorbeeld in de vorm van een artikel, een presentatie voor verschillende soorten publiek, een proefschrift of het creëren van een website. In 2025 hebben projectleiders meer dan 4.000 producten geregistreerd bij ZonMw.

¹ Disclaimer: in deze sectie missen de gegevens van de NWO-programma's Mozaïek en Hestia (Talentlijn), NWA (m.u.v. een deel van lijn 2) en KIC (Samenwerking met kennisgebruikers en maatschappij), Grootschalige Wetenschappelijke Infrastructuur en Wetenschappelijke Infrastructuur (Wetenschappelijke Infrastructuur), Zwaartekracht, Take-Off, Impact Explorer en Replicatiestudies. Voor deze programma's maakt ZonMw gebruik van het projectmanagement systeem van NWO-MW.

Projecten per type organisatie

ZonMw kent een grote diversiteit aan organisaties die financiering krijgen door middel van een gehonoreerd project. Hierbij een overzicht van de projecten die in 2025 gehonoreerd zijn met daarbij het organisatietype dat van ZonMw financiering krijgt per project.

Type organisatie	Aantal gehonoreerde projecten
UMC	359
Universiteit	133
HBO	73
MBO	10
Ziekenhuis	73
Belangenorganisatie	261
Overheidsorganisatie	98
Overige onderzoeksorganisatie	57
GGD	15
GGZ	42
Overige onderneming	600
Totaal	1721

Gender van aanvragers projecten

Sinds 2025 administreert ZonMw volgens nieuw beleid het gender van de aanvragers met een verbeterde keuzelijst. Dat geeft ZonMw analysemogelijkheden en inzicht waarop gestuurd kan worden. Een deel van de aanvragen is ingediend voor het nieuwe beleid van kracht was. De verwachting is dat de genderadministratie daarom verhoudingsgewijs anders zal zijn in het volgende jaarverslag.

Gender	#Aanvragen	#Honoreringen	%Honorering
Vrouw	2219	1113	50%
Man	1454	592	41%
Zeg ik liever niet	16	6	38%
X (non-binair)	1	-	-
Totaal	3690	1711*	46%

* Bij 11 aanvragen en 10 daaruit volgende honoreringen is het gender van de aanvrager niet geadmineistreerd. Hierdoor wijken de totalen in deze tabel (beperkt) af van het aantal aanvragen (3701) en honoreringen (1721) in de tabel 'Jaarverslag ZonMw 2025 - Gegevens per subsidierende met besluitvorming in 2025'.

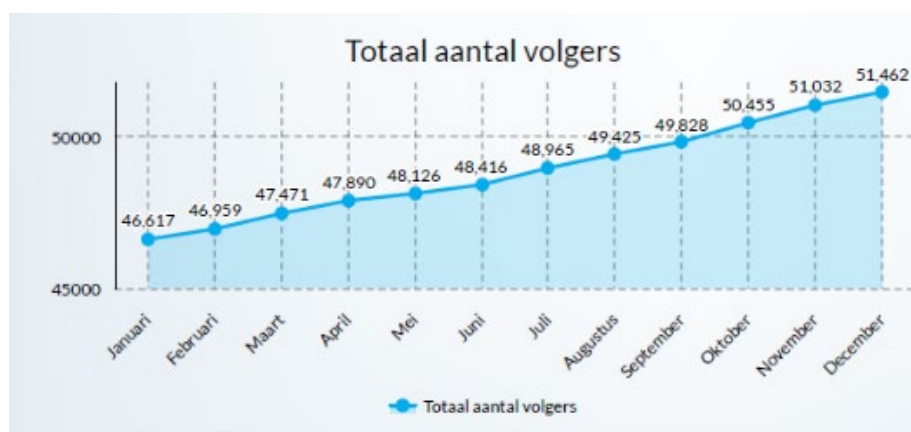
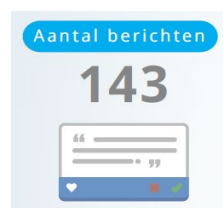
Multilaterale samenwerking ZonMw in internationale context

Om de noodzakelijke transitie te stimuleren, richt ZonMw zich (voornamelijk, maar niet uitsluitend) op brede, multilaterale samenwerking met financiers en andere partners, Europese partnerschappen, allianties, fora, netwerken, platforms en dergelijke om brede internationale samenwerking voor onze Nederlandse stakeholders te faciliteren. Brede samenwerking kan multi-, inter- en transdisciplinair, en/of sectoroverstijgend, en/of publiek-privaat van aard zijn. Het kan in de vorm van onderzoeks- en innovatieconsortia en ook in infrastructuren. Dit alles het liefst over meerdere fasen van de kennisketen om uiteindelijk maatschappelijke en wetenschappelijke impact te realiseren.

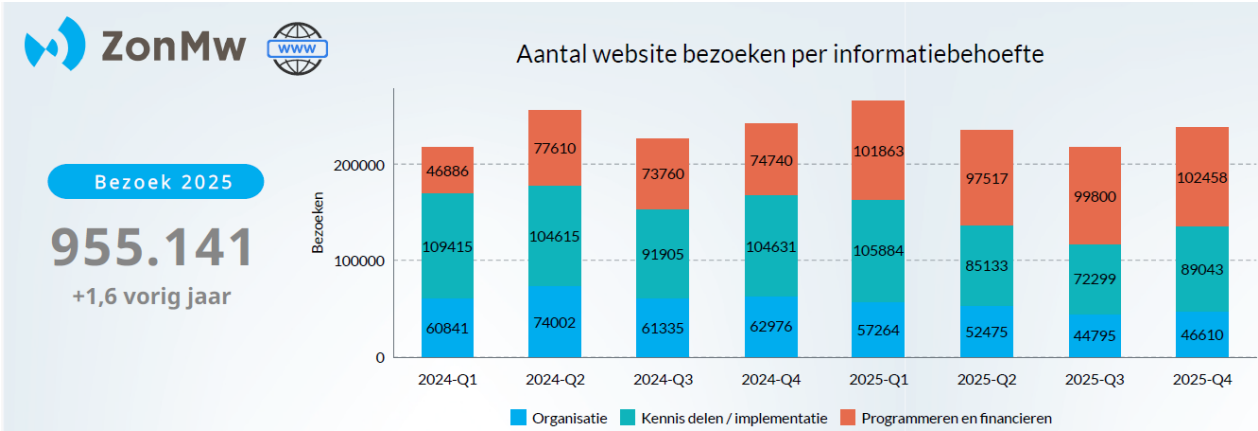

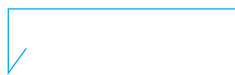
Externe communicatie

LinkedIn

Website

I

Strategie en beleid

1. Inleiding

1.1. Actualiteiten

Krachtige impuls voor passende zorg

Passende zorg krijgt een krachtige nieuwe impuls, via het Kaderprogramma Passende Zorg van ZonMw. Barbara Goezinne (directeur-generaal Curatieve Zorg bij VWS) en Véronique Timmerhuis (algemeen directeur ZonMw) gaven daarvoor woensdag 9 april samen het startschot. Dit 4-jarig programma, met het ministerie van VWS als opdrachtgever, stimuleert onderzoek om passende zorg verder te concretiseren. Het kaderprogramma faciliteert partijen in alle zorgsectoren (binnen de Zorgverzekeringswet), onder andere huisartsenzorg, geboortezorg, medisch-specialistische zorg, geestelijke gezondheidszorg, paramedische zorg, (wijk)verpleging en hulpmiddelenzorg. ZonMw werkt voor dit kaderprogramma samen met onder meer VWS, Zorginstituut Nederland, beroeps-, branche- en patiëntenorganisaties, zorgverzekeraars, richtlijnontwikkelaars, en de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Inmiddels zijn er al bijna 50 projecten toegekend binnen 5 subsidierondes, waaronder implementatieprojecten. Een intern uitgevoerde verkenning binnen het KPPZ draagt bij aan het optimaal inzetten van het programma, waarbij resultaten zullen bijdragen aan de doelen van het KPPZ, het zorgveld en het Integraal Zorgakkoord.

Strategisch Beleidsplan 2025-2029 'Verbinden met kennis'

Op 16 januari 2025 hebben we ons beleidsplan 2025-2029 'Verbinden met kennis' gepubliceerd. Om onze koers voor de komende 5 jaar te bepalen, hebben we de volgende 4 ambities geformuleerd:

- ZonMw draagt met kennis bij aan de noodzakelijke transities in gezondheid, zorg en welzijn.
- ZonMw organiseert zijn programma's met samenhang en inzicht.
- ZonMw vergroot de maatschappelijke en wetenschappelijke impact van zijn programmering.
- ZonMw is een wendbare, professionele en communicatieve organisatie waar mensen met plezier werken.

Onze missie blijft hierbij onveranderd: met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen.

Programma's gestart in 2025

In 2025 is naast het Kaderprogramma Passende Zorg nog een aantal programma's gestart, waaronder:

Infectieziektebestrijding 2025-2030

Het programma Infectieziektebestrijding 2025-2030 (IZB4) is een vervolg op het ZonMw-programma Infectieziektebestrijding 2019-2023. Het programma heeft als doel het ontwikkelen en verspreiden van wetenschappelijk onderbouwde kennis op het gebied van infectieziekten om substantieel bij te dragen aan het verminderen van de ziektelast door infectieziekten en de maatschappelijke impact ervan.

Kenniswerkplaatsen Jeugd

Het programma Kenniswerkplaatsen Jeugd faciliteert de Kenniswerkplaatsen Jeugd en ondersteunt een infrastructuur voor gelijkwaardig samenwerken tussen praktijk, beleid, onderzoek, opleiding, jongeren en ouders. De werkplaatsen richten zich op een samenhangende aanpak, gericht op het versterken van de pedagogische basis, het bevorderen van de veerkracht van jongeren en gezinnen, en het verbeteren van de jeugdzorg.

Kennisagenda Microplastics

ZonMw-voorzitter Arfan Ikram presenteerde tijdens een bijeenkomst in Den Haag in november 2025 een nieuwe kennisagenda over microplastics aan de ministeries van IenW en VWS. De agenda zet op een rij wat we al weten over het effect van microplastics op onze gezondheid én welke belangrijke kennis nog ontbreekt.

Er zijn veel nieuwe inzichten verzameld sinds ZonMw in 2020 de eerste verkenning en kennisagenda over microplastics publiceerde. Dat is onder meer te danken aan het ZonMw-programma Microplastics & Health – en het daaruit voortvloeiende consortium MOMENTUM – en internationaal onderzoek. Belangrijk is ook dat er door MOMENTUM een bloeiende publiek-private samenwerking is ontstaan op het gebied van micro- en nanoplastics en gezondheid.

1.2. Vooruitblik 2026

In 2026 geven we uitvoering aan het strategisch beleidsplan 2025–2029 en versterken we onze rol als transitie-aanjager in gezondheid, zorg en welzijn. We sturen op een helder kader voor transitiegerichte opdrachten, meer focus op een beperkt aantal opgaven waar we het verschil maken, en intensievere samenwerking met maatschappelijke en nationale en internationale partners.

We richten ons op subsidierondes die brede samenwerking stimuleren, onder meer via consortia, netwerken en living labs, en versterken de samenwerking met andere financiers en Europese partners. Daarbij sluiten we aan bij grote maatschappelijke opgaven: een ‘toekomstbestendig stelsel van zorg en welzijn’, ‘regionalisering’, een ‘gezonde leefomgeving’, het ‘verkleinen van gezondheidsverschillen’ en de ‘inzet van data, digitalisering en technologie’.

Om onze programmering effectiever en samenhangender te maken, werken we aan een iteratieve jaarplanning van oproepen, meer thematische bundeling en een betere benutting van resultaten. Tegelijkertijd blijven we inzetten op diversiteit, inclusie, participatie, burgerwetenschap en Open Science, inclusief FAIR research software, en op verduurzaming van de zorg. Vanaf 2026 voeren we een ‘proefdierwijs’ beleid.

Ook bouwen we verder aan een wendbare en professionele organisatie, met de invoering van een nieuw besturingsmodel en projecten op het gebied van talentontwikkeling, communicatie, digitalisering en financiële gezondheid.

In 2026 starten en vervolgen we diverse programma's, waaronder Wat werkt voor de Jeugd 2026–2032, Fietsveiligheid voorop, het Addendum Extramurale Farmaceutische Zorg en onze deelname aan het Europese partnerschap One Health AMR.

2. Over ZonMw

Met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen. Daar staan we voor. Dat is wat ons verenigt, wat ons drijft. Elke dag weer.

Met kennis werken aan goede gezondheid voor iedereen

Gezondheid is een groot goed. We willen graag zo gezond mogelijk zijn en op de momenten dat het nodig is toegang hebben tot goede zorg en ondersteuning in Nederland. Maar dit staat onder druk. Hierbij spelen vele factoren een rol. Vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn is nodig. ZonMw draagt hieraan bij met aandacht voor kennisinfrastructuren, kennisontwikkeling en vooral ook aandacht voor het benutten van deze kennis in de dagelijkse praktijk.

Kortom: met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen.

Vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn gaat over gezond leven en voorkomen dat we ziek worden. Over nieuwe behandelingen en geneesmiddelen en transities naar een toekomstbestendig stelsel van preventie, zorg en welzijn. Onze gezondheid is steeds nadrukkelijker verweven met brede maatschappelijke ontwikkelingen. Denk aan het verbeteren van onze leefomgeving, maar ook aan het verkleinen van de gezondheidskloof. Om hierin de nodige stappen te zetten, is kennis nodig. Over de volle breedte van de kennisketen, van fundamenteel onderzoek tot en met invoering in de praktijk. Dat vraagt om een hechte samenwerking tussen allerlei sectoren en organisaties.

Verbindende kracht achter vernieuwing en verbetering

ZonMw werkt nauw samen met een brede groep partners: beleidsmakers, burgers en ervaringsdeskundigen, preventie-, zorg- en welzijnsprofessionals, onderzoekers, opleiders en ondernemers. Samen kunnen we het verschil maken. Daarbij richten we ons op 3 kernactiviteiten.

Kernactiviteiten

Programmeren en financieren

Samen met onze opdrachtgevers en partners bepalen we welke kennis en activiteiten nodig zijn, maken hier een programma voor en financieren de kennisontwikkeling, kennisbenutting en benodigde kennisinfrastructuren. We hebben een overkoepelende blik en betrekken er diverse disciplines en praktijkvelden bij.

Verbinden en doorgeleiden

ZonMw verbindt mensen en organisaties op inhoud, proces en uitkomst. We brengen mensen samen en stimuleren samenwerking en dialoog met en tussen onze partners. Bovenal zorgen we dat de ontwikkelde kennis wordt doorgeleid en uiteindelijk op de juiste plek in de praktijk terechtkomt en wordt benut.

Signaleren en agenderen

We signaleren kennishiaten en innovatiekansen, om gezondheid, zorg en welzijn te verbeteren. Deze onderwerpen agenderen we in samenwerking met partners, bijvoorbeeld via signalementen en kennisagenda's.

Het resultaat: samen met onze partners zorgen we voor meer impact van kennis op gezondheid, zorg en welzijn voor iedereen. Altijd met onze kernwaarden in het achterhoofd: zorgvuldig, toegankelijk, initiatiefrijk en zeker ook verbindend. Want alleen samen kunnen we bijdragen aan een wereld waarin goede gezondheid voor iedereen bereikbaar is.

Onze opdrachtgevers

Onze belangrijkste opdrachtgevers zijn Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Ook andere ministeries – al

dan niet samen met het ministerie van VWS – zijn opdrachtgever van programma's bij ZonMw. Denk bijvoorbeeld het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) op het gebied van microplastics en klimaat en gezondheid of het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op gebied van personen met onbegrepen gedrag.

Daarnaast werken we in programma's met een aantal (mede)financiers, zoals (gezondheids)fondsen en Health~Holland. Met medefinanciers programmeren en financieren we niet alleen samen, maar stemmen we ook samen werkprocessen af, zoals de omgang met maatschappelijk verantwoord licentiëren en hoe impact te versterken. Ook gebruiken we elkaars netwerken om te zorgen dat resultaten van projecten doorontwikkeld kunnen worden.

Internationaal

Veel van de vraagstukken waar we nu voor staan binnen de gezondheidszorg zijn niet uniek voor Nederland. ZonMw bekijkt daarom ook goed welke vraagstukken er internationaal spelen en of gezamenlijk opgetrokken kan worden. Zo kunnen kennis en middelen gebundeld worden om deze vraagstukken op te lossen.

We zijn partner in diverse initiatieven al dan niet medegefinancierd door de Europese Commissie. ZonMw speelt daarin een actieve rol als betrokkene bij het inrichten van de governance en het opstellen van internationale strategische onderzoeks- en innovatieagenda's, financiering, opleiding en communicatie.

3. Aansluiting bij ontwikkelingen in het beleidsveld en maatschappelijke uitdagingen

3.1. Inleiding

Ook in 2025 droegen we bij aan bij de (beleids)ontwikkelingen op het gebied van gezondheid, zorg en welzijn. Aan het vinden van passende oplossingen voor maatschappelijke opgaven als 'passende zorg', 'regionale samenwerking', 'preventie', 'leefstijl en volksziektes', 'gezonde beweegvriendelijke leefomgeving', en 'COVID-19 en pandemische paraatheid'. En daarmee aan de transformatie in de zorg, zoals is uitgewerkt in het Integraal Zorgakkoord (IZA) en zijn opvolger, het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA), het Gezond en Actief Leven-akkoord (GALA) en het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO).

In 2025 zijn de maatschappelijke opgaven 'Gezonde leefomgeving', 'Gezondheidsverschillen' en 'Data en technologie voor gezondheid, zorg en welzijn' gecontinueerd. De maatschappelijke opgave 'Passende zorg' is omgezet in 'Toekomstbestendig stelsel van preventie, zorg en welzijn'. Verder hebben we de maatschappelijke opgave 'Regionalisering' gedefinieerd.

Omdat maatschappelijke opgaven aan verandering onderhevig zijn, wordt jaarlijks geëvalueerd of er aanpassingen aan de maatschappelijke opgaven moeten worden gedaan, of dat er een maatschappelijke opgave moet worden vervangen of toegevoegd.

We hebben een aantal programma's met een significante focus op de maatschappelijke opgaven, maar daarnaast startten en liepen er in 2025 in ons gehele programmaportfolio projecten die raken aan de maatschappelijke opgaven. Doel van het maatschappelijke opgaven-beleid van ZonMw is om juist ook hierop te bundelen en de resultaten inzichtelijk bij elkaar te brengen.

3.2. Passende zorg

Op basis van input voor het beleidsplan 2025-2029 is gekozen voor een nieuwe invalshoek voor Passende Zorg. De focus komt daarmee te liggen op een toekomstbestendig stelsel van preventie, zorg en welzijn. Vanuit deze koerswijziging is besloten een vernieuwde visie en positionering op te stellen. In 2026 gaat de nieuwe maatschappelijke opgave van start, voortbouwend op een selectie van activiteiten die eerder onder Passende Zorg zijn opgezet. Voor het thema Regionalisering geldt dat al eerder besloten is dit als losse Maatschappelijke Opgave te definiëren.

Op het thema Passende Zorg is in 2025 veel werk verzet. Het kaderprogramma Passende Zorg (2024-2028), het programma Passende Zorg binnen de Wlz en Opschaling hybride en digitale zorg staan met elkaar in verbinding en wisselen kennis uit. Dit heeft geleid tot nieuwe oproepen, projecten en een verdere ontwikkeling en benutting van kennis. Ook is er gezamenlijk gecommuniceerd over clusters heen via de diverse ZonMw-kanalen, kanalen van (samenwerkings)partners, en vakmedia (middels artikelen, bijeenkomsten, presentaties en een ZonMw-campagne). Zie de bijlage Clusterbijdragen voor meer informatie over de specifieke programma's.

Daarnaast laat het subproject Passend Bewijs & Passende Methodologie mooie resultaten zien. Het heeft een aantal aanbevelingen opgeleverd die ZonMw handvatten biedt om passende onderzoeksbenaderingen verder te stimuleren en zo bij te dragen aan de transitie naar Passende Zorg. Hierbij bouwen we voort op de inzichten vanuit Positieve Gezondheid/Brede benadering gezondheid en de kennisagenda Positieve Gezondheid. In het project is eveneens aandacht voor de thema's 'arbeidsinzet' en 'ecologische duurzaamheid' in onderzoek naar passende zorg. Hier is een duidelijke start mee gemaakt en verdere uitwerking volgt in de komende jaren.

3.3 Gezonde Leefomgeving

ZonMw financiert kennisontwikkeling over hoe de leefomgeving onze gezondheid beïnvloedt. Deze kennis is hard nodig omdat de gezondheid onder toenemende druk staat en een gezonde leefomgeving niet vanzelfsprekend is. Deze kennis wordt vertaald naar praktische toepassingen, zodat onze omgeving daadwerkelijk gezonder wordt.

De visie en stakeholderanalyse voor de Gezonde Leefomgeving zijn gereed. Daar voegen we in Q1 van 2026 de bundeling en duiding van de projecten en resultaten aan toe.

In 2025 hebben we met concrete activiteiten binnen ons programmaportfolio bijgedragen aan het thema 'Gezonde Leefomgeving':

- Het vervolgprogramma van de Kenniswerkplaats Zingeving en Geestelijke Verzorging, ging van start, gericht op verdere professionalisering van de praktijk in de eerste lijn.
- Healthy Diet Healthy Life, het multilaterale samenwerkingsverband van onderzoeksfinanciers onder coördinatie van ZonMw, heeft in 2025 een nieuwe strategische agenda vastgesteld.
- De kennisagenda 'Microplastics in ons lichaam', is gepresenteerd. De agenda geeft inzicht in wat bekend is over gezondheidseffecten van microplastics op het menselijk lichaam en waar kennis ontbreekt.
- Samen met NWO openden we de subsidieoproep 'NWA-Planetary Health', om beter rekening te houden met de gevolgen van het beleid van de Rijksoverheid voor de gezondheid van mensen en de planeet.
- Vanuit het Preventieprogramma zijn projecten gehonoreerd die bijdragen aan de doelen van het GALA, waaronder onderzoek naar integrale aanpakken rond mentale gezondheid, leefstijl en leefomgeving.
- Binnen MOOI in Beweging zijn 2 nieuwe projecten gestart rond de maatschappelijke waarde van topsport.
- De Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving (AWGL) heeft het programma Gezonde Leefomgeving Integrale Aanpak (GLIA) geëvalueerd. Het ging om een evaluatie van 25 projecten op het gebied van kennisontwikkeling en kennistoepassing. De resultaten zijn gebundeld en worden gepresenteerd tijdens het eindcongres in januari 2026.

3.4 Gezondheidsverschillen

Om deze maatschappelijke opgave ZonMw-breed vorm te geven hebben we in 2025 gewerkt aan het formuleren van een interne visie op de positie en de rol van ZonMw op het gebied van sociaaleconomische gezondheidsverschillen (SEGV). We hebben de belangrijkste sub-thema's voor ZonMw in kaart gebracht door onze programmering en trends/vragen vanuit politiek en samenleving naast elkaar te leggen.

Uitgaande van de kenniscyclus en kerntaken van ZonMw bepalen we per sub-thema de behoefte: bijvoorbeeld bundelen van kennis en het met experts uit verschillende domeinen duiden van deze kennis, het ontwikkelen van kennis, het stimuleren van de toepassing van kennis of het stimuleren van de kennisinfrastructuur door het verbinden van organisaties en domeinen. De visie is bijna klaar en zal begin 2026 worden gepresenteerd.

Een selectie van concrete activiteiten die bijdragen aan het mainstreamen van het thema 'SEGV' in en buiten ZonMw:

- Op 11 september werd een goed bezochte storytellingbijeenkomst georganiseerd, waarin collega's en stichting Spreidstandburgers vertelden over hun ervaringen met armoede.
- Er is een IMPULS-editie uitgebracht over SEGV, waarin mooie projecten van ZonMw worden uitgelicht.

Een (kleine) selectie van concrete activiteiten op het thema Gezondheidsverschillen in het programmaportfolio van ZonMw in 2025:

- In het preventieprogramma worden 8 projecten gehonoreerd binnen de subsidieronde Wetenschap voor beleid: Versterken van intersectorale aanpakken van bestaansonzekerheid. De oproep sluit aan bij de kabinetsreactie, waarin wordt ingegaan op het SER-advies sociaaleconomische gezondheidsverschillen en de rijksbrede beleidsagenda 'Gezondheid in alle beleidsterreinen', waarin 'investeren in bestaanszekerheid' een belangrijk thema is. Deze beleidsagenda is ook een afspraak uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).
- De oproep Post-COVID bij wetenschappelijk ondervertegenwoordigde groepen mensen. Deze ronde heeft als doel de zorg met betrekking tot post-COVID te verbeteren voor groepen mensen die tot nu toe nog weinig zijn geïnccludeerd in onderzoek, zoals mensen met een lage sociaaleconomische positie.
- Met subsidie van ZonMw en Sportinnovator breidden 6 betaald-voetbalorganisaties een bewezen sport- en beweegprogramma uit naar een nieuwe wijk of buurt. Met deze projecten zetten clubs hun maatschappelijke kracht in om volwassenen in wijken met veel armoede te activeren, hun gezondheid te verbeteren en sociale verbinding te versterken.

3.5 Data & technologie voor gezondheid

Meer gebruik maken van data en technologie is onderdeel van de transitie om toegankelijke, betaalbare en goede zorg te realiseren. De digitale transformatie in de zorg naar een hybride systeem voor gezondheid, zorg en welzijn is complex. Kennis en innovatie spelen hierin een cruciale rol. Als verbinder van kennis en organisaties werkt ZonMw samen met partners aan kennisontwikkeling- en benutting om de transitie te ondersteunen en te versnellen.

Met verschillende programma's draagt ZonMw bij aan de kennisopbouw over hybride zorg, en het daadwerkelijk innoveren door het gebruik van data en de ontwikkeling, implementatie en opschaling van medische technologie (medtech) in gezondheid, zorg en welzijn. De verbindende rol van ZonMw maakt het mogelijk om bij te dragen aan kennisdeling en de interdisciplinaire samenwerking tussen zorgverleners, technologiebedrijven, beleidsmakers en andere stakeholders te stimuleren. Daarnaast wijst ZonMw vanuit haar signalerende rol beleidsmakers op kennislücken in de transformatie naar hybride zorg.

In 2025 hebben we de volgende resultaten geboekt op dit onderwerp:

- We hebben meer samenhang gebracht in onze communicatie. Zo is er is een specifieke [nieuwsbrief](#) en [Linkedin-pagina](#) rondom het thema 'Data & technologie' gekomen. Hierin wordt al het nieuws rond het thema toe gebundeld.
- Er is een nieuw langjarig programma gestart: [Versnellingsimpuls voor hybride en digitale zorg](#). Met programma wordt een stimulans gegeven aan de opschaling van digitale zorg en ondersteuning. Hiertoe wordt aanvullende kennis ontwikkeld over Implementatie en opschalingsfactoren. Daarnaast wordt benutting van bestaande kennis en vaardigheden over het toepassen van hybride en digitale zorg binnen zorg- en welzijnsorganisaties gestimuleerd
- Het signalement 'Toekomstbestendige zorg met AI' (Artificial Intelligence) is afgerond, aangeboden aan minister Agema van VWS en gedeeld met relevante stakeholders. Dit resulteerde in de nodige aandacht in de vakpers en op LinkedIn. Vervolgacties richting het komen tot een gezamenlijke agenda van kennisvragen vanuit het zorgveld worden nu opgepakt.
- Naar onze verschillende stakeholders toe heeft het thema 'Data & technologie' volop aandacht gekregen via Zorg voor Innoveren. Onder andere op verschillende zorgcongressen als 'Zorg & ICT' en 'Mobile Healthcare' en in de samenwerking met VWS op de sessies [Innovatie voor toegankelijke zorg](#).

3.6 Regionalisering als motor voor transformatie van de zorg

De houdbaarheid van de Nederlandse zorg staat onder druk door vergrijzing, personeelstekorten en een groeiende en complexere zorgvraag. In bestuurlijke akkoorden zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) is vastgelegd dat passende zorg, domeinoverstijgende samenwerking en regionalisering centraal staan in de noodzakelijke transitie. Deze transitie betreft geen incrementele verbetering, maar een fundamentele systeemverandering in cultuur, structuur en praktijk. De regio is daarbij het schaalniveau waar deze verandering concreet vorm krijgt: waar partijen uit zorg, sociaal domein, publieke gezondheid, financiers, burgers (patiënten en cliënten) en kennisinstellingen in nieuwe verhoudingen samenwerken aan het principe 'juiste zorg op de juiste plek'.

Centraal in deze beweging staat het ontstaan van meerjarige domeinoverstijgende samenwerkingsverbanden (DSV's): regionale coalities waarin alle partijen gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor het verplaatsen, voorkomen en vervangen van zorg. In de regio ontstaat als eerste het onderlinge vertrouwen, de governance en de uitvoeringskracht die nodig zijn om te experimenteren met transformeren, (de-)implementeren, opschalen en continu leren. Succesvolle aanpakken kunnen vervolgens landelijk worden geborgd in andere stimuleringsprogramma's. Voor ZonMw is het ontwikkelen en bundelen van subsidieprogramma's en -oproepen ten behoeve van de regionale transformatie van gezondheid, zorg en welzijn een strategische ambitie.

ZonMw heeft deze ontwikkeling in 2025 verder versterkt via samenhangende regionale stimuleringsprogramma's, waaronder Ondersteuning Regionale Samenwerking (ORS), Versterking Organisatie Eerstelijnszorg (VOE), Passende zorg binnen de Wlz (PZWZLZ), Versterking Verloskundige Samenwerkingsverbanden (VSVS), Infrastructuur beleidsparticipatie (IB) en het Actieprogramma Grip op Onbegrip (AGO). Naast deze meer regiogerichte subsidieprogramma's en -oproepen zijn er nog talloze andere kleinere voorbeelden van gefinancierde regio-projecten. Kenmerkend is dat alle regio's – zonder onderlinge competitie – ontwikkelruimte en regiobudget ontvangen, gekoppeld aan voorwaarden rond governance, burgerparticipatie en lerend monitoren. De focus verschuift van vooraf selecteren naar intensief begeleiden tijdens het transformatieproces.

Grafisch indicatief overzicht – Kenmerken regionale programma's (2025)

Programma	Transitieggericht (3e orde)	Vorming DSV	Regiobudget zonder competitie	Monitoring & leren	Burger- participatie	Governance- versterking	Implementatie / opschaling
ORS	●●●	●●●	●●●	●●●	●●	●●●	●●●
VOE	●●	●●●	●●●	●●●	●●	●●●	●●
PZWLZ	●●●	●●	●●●	●●●	●	●●	●●●
VVSV	●●	●●	●●	●●	●	●●	●●
IB	●●	●●	●●	●●●	●●●	●	●
AGO	●●●	●●●	●●	●●●	●●	●●	●●

Legenda:

● = aanwezig ●● = sterk ontwikkeld ●●● = kernonderdeel van het programma

Dit overzicht laat, samen met diverse kleinere regionale projecten en oproepen, zien dat de regionale programma's gezamenlijk het volledige transitiespectrum bestrijken: van verbeteren en veranderen tot systeemtransitie. Gezamenlijk dragen zij bij aan de vorming van duurzame domeinoverstijgende samenwerkingsverbanden, een lerende regionale infrastructuur en structurele verankering van passende zorg binnen het stelsel van preventie, zorg en welzijn.

ZonMw bundelt waar mogelijk regionale oproepen, stimuleert aansluiting op regionale governance-tafels en werkt samen met ministeries, gemeenten en andere financiers. Vanuit haar onafhankelijke rol als ZBO verbindt ZonMw kennisontwikkeling en -benutting, financiering en monitoring tot één programmatische aanpak gericht op doorgeleiding van nieuwe kennis. Daarmee draagt zij bij aan een lerend regionaal ecosysteem en aan structurele borging van domeinoverstijgende samenwerking in een toekomstbestendig zorg- en welzijnsstelsel.

4 ZonMw-brede thema's en strategische projecten

Door onze positie kunnen we zien waar partijen bij elkaar moeten worden gebracht of waar kennis ontbreekt. Belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen zijn de basis om samen met partijen in het veld van gezondheid, zorg en welzijn de bestaande kennis te bundelen en openstaande kennisvragen te verzamelen. Het gaat hierbij om onderwerpen waarvoor nog geen specifiek programma beschikbaar is en die dus de ontwikkeling van een eventueel nieuw programma kunnen voeden. Dit doen we met een projectmatige aanpak (interne projecten). Een aantal grote/ impactvolle onderwerpen lichten we hieronder toe.

4.1 Signalementen, verkenningen en kennissyntheses

Om te weten welke kennis er al is en waar het beste intensiveringen kunnen plaatsvinden, heeft ZonMw in 2025 enkele signalementen, verkenningen en kennissyntheses opgesteld.

Signalement AI

Zie onder I 3.5.

Verkenning naar de rol van onderwijs en practoraten in zorg en onderzoek

Vanuit het Onderzoeksprogramma Dementie en het Actieprogramma Grip op Onbegrip hebben we een verkenning gedaan naar de rol van onderwijs en practoraten in zorg en onderzoek. Hieruit blijkt hoe belangrijk samenwerking is tussen mbo-professionals, onderzoekers en de praktijk om zorg te verbeteren. 75% van de zorgprofessionals heeft een mbo-achtergrond. Ze staan dicht bij de patiënt en spelen een grote rol bij complexe zorgvragen, zoals dementie en onbegrepen gedrag. De vraag is hoe we ervoor zorgen dat zij beter worden betrokken bij onderzoek en innovatie.

Kennisagenda's – casus MSZ

We hebben de aansluiting van subsidieaanvragen op kennisagenda's onderzocht met de medisch-specialistische zorg (MSZ) als casus. Met de oplevering van de interne rapportage is het project intern afgerond. De belangrijkste producten zijn een gezamenlijk afwegingskader ten aanzien van aansluiting van onderzoeksvragen op kennisagenda's en belangrijke inzichten en geleerde lessen om de processen beter op elkaar af te stemmen en te optimaliseren. Deze inzichten en aanbevelingen zijn breed gedeeld binnen ZonMw. Vervolgacties omvatten het delen ervan met onze stakeholders, het in overleg met het Kennisinstituut FMS en andere stakeholders verder concretiseren hoe we tot betere wederzijdse aansluiting tussen kennisagenda's en de ZonMw-programmering kunnen komen binnen de MSZ en het breder trekken van de geleerde lessen naar andere sectoren - verbonden aan het lerend evalueren binnen het Kaderprogramma Passende Zorg.

4.2 Bijdragen aan samenwerkingsverbanden

Dutch Cardio Vasculair Alliance (DCVA)

De Dutch Cardio Vasculair Alliance (DCVA) is gericht op het stimuleren van onderzoek naar hart- en vaatziekten. Wij delen onze expertise en denken mee in het realisatie impactplan en in het samenwerken op inhoudelijke raakvlakken, zoals 'Data infrastructuur', 'Europese programma's' en 'Juiste (hart)zorg op de juiste plek'.

In het voorjaar van 2025 is in een netwerkbijeenkomst verdiepende samenwerking gezocht tussen ZonMw en de Hartstichting op basis van de nieuwe Hart- en vaatagenda. In navolging hiervan is een samenwerking in de maak ten behoeve van een call van Europees Partnerschap Personalised Medicine. Het betreft een call over hart- en vaatziekten, nierziekten en metabole ziekten.

Daarnaast is door ZonMw meegedacht over het ontsluiten en hergebruik van (zorg)data voor onderzoek, zorgverbetering en implementatie. Er komt hiervoor een 'DCVA Health Data Hub'. Het Heart4Data consortium, gefinancierd door de Hartstichting en ZonMw, geeft vorm aan de samenwerking van de partners op dit gebied, waar de Nederlandse Hart Registratie (NHR) samen met andere DCVA-partners werkt aan een infrastructuur voor registratie-gebaseerd onderzoek.

Dutch Clinical Research Foundation (DCRF)

De Dutch Clinical Research Foundation (DCRF) maakt zich sterk voor een optimaal klinisch onderzoeksklimaat zodat waardevolle kennis en wetenschap zo snel mogelijk ten goede komt aan de patiënt. ZonMw neemt deel in het bestuur en de werkgroepen van de 3 pijlers van het Nationaal Actieplan Klinisch Onderzoek.

In 2025 hebben de werkgroepen verdere stappen gemaakt op inventarisering en uitvraag in het veld ten aanzien van de pijlers. Er zijn verkennende interviews gehouden met onderzoekersnetwerken in verband met de pijler 'academic excellence'. In Q1 is een standaard template 'Clinical Trial Agreement' geïmplementeerd. Medio 2025 heeft een expertmeeting plaatsgevonden met betrekking tot de nota 'Bepalingen Geneesmiddelenwet Onderzoeksmedicatie'.

Daarnaast is er een nieuwe werkgroep opgezet met als doel het versnellen van de opstart van onderzoeksprojecten door het realiseren van een standaard budget template.

Ensuring Value in Research Funders Forum (EViR)

Het Ensuring Value in Research Funders Forum (EViR) is een internationaal netwerk van onderzoeksfinanciers op het gebied van gezondheid, zorg en welzijn. Het draagt bij aan de doorontwikkeling van het primair proces binnen ZonMw op thema's als participatie, implementatie, diversiteit en duurzaamheid. Van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2029 verzorgt ZonMw het EViR secretariaat, dat het Steering Committee ondersteunt, symposia en webinars organiseert, de website en nieuwsbrieven beheert en de werkgroepen faciliteert.

In 2025 lag de focus op het opzetten van het secretariaat, de organisatie van twee meerdaagse symposia en de voltooiing en disseminatie van de Guiding Principles (GPs). Deze GPs bieden een framework voor onderzoeksfinanciers om gezamenlijke ambities te realiseren. Als voorloper op thema's duurzaamheid en implementatie leverde ZonMw een zichtbare bijdrage aan de ontwikkeling en communicatie van deze onderwerpen binnen EViR. Tijdens het najaar-symposium presenteerde Stiftelsen Dam - Noorse financier van gezondheids- en onderzoeksprojecten - resultaten over Better Grant Decision Making. Daarnaast vonden belangrijke uitwisselingen plaats over de inzet van AI door onderzoeksfinanciers.

4.3 Evidente voorwaarden

In alle ZonMw-programma's hebben we aandacht voor het bijdragen aan wetenschappelijke en maatschappelijke impact. Daarnaast hebben we binnen een aantal thema's onderwerpen gedefinieerd waar sturing vanuit ons op nodig is. Het gaat hierbij om onderwerpen die (nog) niet als vanzelfsprekend worden opgepakt. Tegelijkertijd achten we deze noodzakelijk voor een goed functionerend systeem van kennisontwikkeling en benutting.

Voor alle onderwerpen doorlopen we een cyclus van verkennen, experimenteren, implementeren en evalueren. In 2025 heeft de nadruk gelegen op de proportionele implementatie van de onderwerpen in ons financieringsinstrumentarium. Ook is er aandacht geweest voor het beantwoorden van interne en externe vragen en het geven van adviezen. Per evidente voorwaarde is hieronder extra informatie opgenomen.

Gebruikersgerichte kennisbenutting

In 2025 hebben we kennisbenutting binnen de door ons gefinancierde projecten opnieuw actief gestimuleerd door:

- het organiseren van een succesvolle externe workshop om ervaring op te doen met het maken van een implementatieplan en het ontwikkelen van een nieuw, toegankelijker format dat in 2026 wordt ge-pilot en gepubliceerd.
- het opzetten van een registratieproces en intervisie voor implementatieprofessionals samen met het Nederlands Implementatie Collectief (NIC).
- het bieden van ondersteuning aan onze programmateams via 7 implementatiewerkshops en presentaties, toegankelijke kennisbenuttingswerkwijzers, 2 nieuwe toegankelijke intranetgroepen met hulpmiddelen en informatie over implementatie en opleiden en professionaliseren, en het geven van periodieke trainingen voor nieuwe medewerkers op deze thema's.
- het verder professionaliseren van ons implementatieteam door themabijeenkomsten, intervisiesessies en deelname aan het 'European Implementation Event'. Zij werkten actief samen om inzichten en ervaringen breder te benutten.
- het versterken van de contacten met implementatiepartijen en onderwijspartijen zoals het Nederlands Implementatie Collectief (NIC), het European Implementation Collaborative (EIC), Actie Leer Netwerk, de MBO Raad, NRO en Stichting Practoraten.
- het voeren van het secretariaat van het Ensuring Value in Research Funders Forum (EViR), om onze rol in het bredere netwerk van Europese subsidievertrekkers verder te verstevigen.

Diversiteit en Gelijkwaardige Participatie (DGP)

In 2025 hebben we onder DGP de onderwerpen 'Diversiteit en Inclusie', 'Participatie' en 'Erkennen en Waarderen' actief gestimuleerd door:

- het mogelijk maken om de inzet van ervaringsdeskundige commissieleden te vergoeden met een vrijwilligersvergoeding.
- het ontwikkelen en verspreiden (intern en extern) van een praatplaat over Diversiteit en Participatie, om aandacht te hebben voor het inclusief inrichten van onderzoek.
- het in samenwerking met NWO opstellen en lanceren van een National Chapter binnen de Coalition for Advancing Research Assessment (CoARA). Deze chapter is een samenwerking waarin we kritisch onze praktijk van onderzoeksbeoordeling blijven bezien en verbeteren. Specifiek richten wij ons op de implementatie en optimalisatie van het Evidence Based CV.
- actieve betrokkenheid bij het landelijk programma Erkennen en Waarderen, geleid door de Universiteiten van Nederland (UNL). Vanuit deze samenwerking is er blijvend gewerkt aan een cultuurverandering binnen kennisinstellingen en wetenschapsfinanciers om het Erkennen en Waarderen gedachtengoed te borgen.
- nauwe samenwerking met NWO op de onderwerpen van DGP. Dit raakt aan de ambities die binnen de NWO-strategie vallen onder de bouwsteen 'Gezonde Onderzoekscultuur'. Deze samenwerking heeft onder andere geleid tot een training Inclusief Beoordelen voor ZonMw.
- nauwe samenwerking met de Patiëntenfederatie Nederland om het Patiënt-Referentenproces te optimaliseren.
- actief te zijn in het internationale netwerk Ensuring Value in Research Funders Forum (EViR), specifiek in de EDI-werkgroep. Hier worden ervaringen, goede voorbeelden, knelpunten en data met elkaar gedeeld.

Vindbare en herbruikbare kennis (VHK)

In 2025 stimuleerde ZonMw actief het hergebruik en het opleveren van herbruikbare kennis door:

- het organiseren van bijeenkomsten en bijdragen aan congressen en opleidingen over (FAIR) data, Open Science, Open Access en Research Software, met als doel meer bewustzijn te creëren in het veld en betere opbrengsten te subsidiëren.
- het intern delen van kennis om de FAIRness van projectdata te verbeteren. In een pilot met circa 20 programma's werd ervaring opgedaan voor brede implementatie. ZonMw-experts ondersteunden projectleiders waar mogelijk. Voorbeelden:
 - ME/CVS- en Post-COVID-consortia die samenwerken aan optimale data-uitwisseling.
 - Projecten binnen Goed Gebruik Geneesmiddelen die bestaande data (ronde 1 en 2) benutten en vindbaar en herbruikbaar maken.
- het volgen en actief bijdragen aan (inter)nationale initiatieven zoals Health-RI, EHDS en EOSC om toekomstige aansluiting van onderzoekers te bevorderen.
- samenwerking met Health-Holland, KWF en de Hartstichting in de FAIR funders-werkgroep, die onder andere een TEHDAS-consultatie voor EHDS heeft ingediend.
- het afstemmen met NWO over Open-Access-initiatieven zoals de PLOS-deal, EPMC en ORE.
- oplevering van de 'Scraper': een openbare zoekmachine die vier Open Access-databases doorzoekt naar publicaties waarin subsidienummers worden genoemd. Hierdoor is het makkelijker om te vinden welke publicaties (mede) door ZonMw subsidie zijn gecreëerd.

De Open Access-monitor met NWO is beëindigd: het OA-percentages ligt stabiel jaarlijks boven 90%, waardoor de focus nu verschuift naar de kwaliteit van OA in plaats van de kwantiteit.

Proefdierwijs

ZonMw stimuleert de ontwikkeling en gebruik van proefdierlijke onderzoeksmethoden, maar we realiseren ons ook dat dierproeven soms (nog) nodig zijn om een onderzoeksvraag goed te kunnen beantwoorden. We zijn daarom in 2025 begonnen om een nieuw Proefdierwijs beleid vorm te geven, waarmee ZonMw-brede aanpassingen worden gedaan aan het instrumentarium en de subsidievoorwaarden rondom de uitvoering van dierproeven.

- Het bestuur is akkoord gegaan met de wijze waarop het proefdierwijsbeleid vorm zal krijgen. Om bekendheid en draagvlak te vergroten wordt vooralsnog ingezet op een stimuleringsbeleid, maar vanaf 2030 zullen de gestelde voorwaarden verplicht worden.
- Er is een Proefdierwijs webpagina aangemaakt op de ZonMw-website, waarin het concept wordt uitgelegd aan interne en externe geïnteresseerden.
- Om de impact van een proefdierwijs beleid zo groot mogelijk te maken, wordt ook met andere onderzoeksfinanciers uit binnen- en buitenland gesproken om hen te inspireren ons voorbeeld te volgen. De RvB van NWO heeft inmiddels toegezegd hierin mee te willen gaan en daarom zullen instrumenten en voorwaarden zoveel mogelijk op elkaar worden afgestemd.

Duurzaamheid

In 2025 is de focus gelegd op duurzaamheid door:

- onderzoek om inzicht te krijgen in de activiteiten die Europese onderzoeksfinanciers uitvoeren om duurzaamheid van het te financieren onderzoek te stimuleren.
- het leggen én intensiveren van externe contacten met het oog op samenwerking en kennisdeling over duurzaamheid. Dit betreft onder andere Science Europe, collega-financiers via de EViR Working Group Sustainability (waaronder deelname aan een paneldiscussie tijdens Round Table van 13-14 oktober) en stakeholders zoals de Groene Zorg Alliantie, Zorginstituut Nederland, Zorgevaluatie en gepast gebruik (ZE&GG), Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en andere kennisinstituten.

- het organiseren van een succesvolle interne bijeenkomst om de urgentie van duurzaamheid binnen de zorg en het onderzoek onder collega's te versterken.
- een bezoek aan het Amsterdam UMC om inzicht te krijgen in duurzame praktijken van de zorg en om inspiratie op te doen.
- het opstarten van een project en het aanstellen van een projectleider Duurzaamheid (Q3) om de ambities op duurzaamheid in het beleidsplan van ZonMw te bewerkstelligen vanaf 2026.

4.4 Internationale samenwerking en additionele financiering met strategische partners

ZonMw heeft in 2025 ingezet op multilaterale internationale samenwerkingen met een grote diversiteit aan landen, binnen de EU maar ook daarbuiten. Binnen de Europese kaderprogramma's Horizon Europe en EU4Health gaat ZonMw samenwerkingen aan met financiers uit EU-landen en geassocieerde landen buiten de EU, de particuliere sector, stichtingen en andere belanghebbenden, m.n. in de vorm van Europese Partnerschappen en Joint Actions. Met Horizon Europe wil de Europese Commissie (EC) wetenschap en vernieuwing stimuleren in het bedrijfsleven en de academische wereld. Het doel van EU4Health is het verbeteren en bevorderen van gezondheid in de EU en het versterken van gezondheidssstelsels door middel van internationale samenwerking. Naast samenwerking in het financieren van onderzoek zorgt ZonMw ook dat gezondheidsthema's die voor Nederland belangrijk zijn, terugkomen op de Europese onderzoeksagenda. Door inzet van extra middelen (strategisch budget en SEO- middelen) kunnen we inzetten op nauwe betrokkenheid bij de ontwikkeling.

ZonMw's internationale activiteiten in 2025

Samenwerking	Activiteiten
BrainHealth partnerschap (neurologische aandoeningen en mentale gezondheid)	Het Joint Programme Neurodegenerative Diseases (JPND-programma) krijgt een vervolg: <u>BrainHealth</u> . Januari 2026 start dit nieuwe Europese partnerschap tussen subsidieverstrekkers waaronder ZonMw, met de verwachting vroeg in 2026 de eerste subsidieoproepen te publiceren. Het partnerschap structureert en faciliteert onderzoek en innovatie op het gebied van hersengezondheid. Het doel: het bevorderen van hersengezondheid en het welzijn van mensen met neurologische en mentale aandoeningen. Zie verder bijlage, cluster GGZ
BeNeFIT	Zie bijlage, clusters DO en GGG
BE READY partnerschap (pandemische paraatheid)	In 2025 heeft het tweede CSA BE READY Plus de laatste <u>voorbereidingen</u> getroffen voor de start van het 'Horizon Europe Partnership for Pandemic Preparedness' (BE READY). In dit kader is de 'Grant Agreement' door alle partijen ondertekend en is de eerste 'Joint Transnational Call' voorbereid, die in januari zal openen. De oproep heeft als focus: ' <u>Advancing knowledge of host and pathogen dynamics to better combat emerging diseases</u> '. ZonMw neemt deel aan het partnerschap in lijn met de <u>beleidsagenda</u> voor pandemische paraatheid, om te werken aan verdere versterking van de internationale samenwerking.
ERA4Health partnerschap (hart- en vaatziekten, voedings- en leefstijlgerelateerde ziekten, preventie en publieke gezondheid, nanogeneeskunde,	Het ERA4Health partnerschap is in 2025 begonnen met de tweede fase van de 'Grant Agreement', met, naast de reguliere 'Joint Transnational Calls' voor pre-klinisch onderzoek, meer subsidieoproepen voor 'Investigator-Initiated Clinical Studies'. Zie verder bijlage, cluster TO

onderzoeker-gedreven klinische studies)	
EP PerMed partnerschap ('Personalised Medicine')	Zie bijlage, cluster TO
ERDERA partnerschap (zeldzame aandoeningen)	ZonMw is het secretariaat van de Nederlandse 'National Mirror Group' in ERDERA. Deze groep heeft in 2025 een driejarig plan ontwikkeld voor afstemming tussen Nederlandse en internationale initiatieven voor zeldzame aandoeningen. Zie verder bijlage, cluster TO
EUnetCCC en JANE2 'Joint Actions' (oncologie)	ZonMw coördineert binnen Nederland twee 'Joint Actions' uit het EU4Health kaderprogramma, namelijk EUnetCCC en JANE2. EUnetCCC richt zich op het opzetten van een Europees netwerk van gecertificeerde 'Comprehensive Cancer Centers' om hoogwaardige kankerzorg en onderzoek te verbeteren. JANE2 bouwt daar bovenop thematische expertise-netwerken die specialistische kennis over complexe kankers, nazorg, preventie en palliatieve zorg bundelen. Samen zorgen ze voor betere samenwerking, kennisdeling en kwaliteitsstandaarden binnen de Europese kankerzorg.
Healthy Diet, Healthy Life (HDHL) (voedselsysteem en gezondheid)	Het HDHL-samenwerkingsverband heeft een nieuwe strategische agenda opgesteld met nieuwe focus pilaren: Think Tank, Research en Stakeholder Collaboration. HDHL heeft ook een symposium georganiseerd tijdens het IUNS-ICN congres in Parijs op het onderwerp 'Navigating food processing and sustainability for a better future'. De CSA HDHL Food4Health is op 1 januari 2025 van start gegaan, waarin activiteiten ondernomen worden voor het bevorderen van verbinding en benutting van bestaande kennis in Europese voedings- en gezondheidsdomeinen. De CSA FOODPathS is afgerond en heeft tijdens de slotbijeenkomst in Nederland (op het ministerie van LNV) zijn aanbevelingen gepresenteerd. Deze zijn van belang voor het partnerschap FutureFoodS, maar kunnen ook breder geïmplementeerd worden. HDHL is ook deelnemer aan het consortium dat een voorstel ingediend heeft voor de Europese ronde 'Nutrition and mental health' waarbij ZonMw zich richt op bevordering van patiëntparticipatie in onderzoek en beleidsdialoog. Zie verder bijlage, cluster GZB
JARDIN 'Joint Action' (zeldzame aandoeningen)	Het doel van het Europese project 'Joint Action on ERN Integration in National Healthcare Systems' (JARDIN) is om de Europese referentienetwerken (ERNs) voor zeldzame en complexe aandoeningen duurzaam te integreren in de nationale zorgstelsels. Zo krijgen patiënten beter toegang tot tijdige diagnose en passende behandeling. Sinds 2024 coördineert ZonMw op verzoek van VWS de Nederlandse activiteiten en werkt in deze rol nauw samen met de vier andere Nederlandse partners in JARDIN. ZonMw is medeverantwoordelijk voor het plannen, ontwikkelen en uitvoeren van de communicatie- en disseminatieactiviteiten van JARDIN voor Nederland. Zie verder bijlage, cluster TO
OHAMR	Zie bijlage, cluster GZB
REMEDI4ALL ('Drug Repurposing')	Zie bijlage, cluster GGG
Transforming Health and Care Systems partnerschap (toekomstbestendig en toegankelijk zorgstelsel)	In 2025 heeft ZonMw met cofinanciering van NWO, het Nederlandse loket voor de derde subsidieronde in dit partnerschap met als onderwerp 'Strengthening Primary Care and Community Care' uitgevoerd. In november 2025 is de vierde subsidieronde ' <u>JTC 2026 - Access to Care</u> ' geopend. Voor deze 'Joint Transnational Call' voert ZonMw wederom het 'Call Secretariat' voor het gehele partnerschap. Bovendien is met de Nederlandse cofinanciers

	in het partnerschap, NWO en Regieorgaan SIA, overeengekomen dat ZonMw wederom het Nederlandse loket is voor deze subsidieoproep.
--	--

4.5 LEF (Logisch, Eenvoudig, Functioneel)

LEF staat voor logisch, eenvoudig en functioneel. Deze 3 principes zijn de toetssteen voor de verander- en vernieuwingsprojecten binnen dit programma. Onder LEF werkt ZonMw aan het stroomlijnen en optimaliseren van processen en systemen. Met als doel een wendbare, professionele en transparante organisatie te borgen.

Bij deze vernieuwing staat een balans centraal tussen zorgvuldigheid en werkbaarheid. De inzet van publiek geld vraagt om stevige juridische en financiële borging, maar ook om werkwijzen die uitvoerbaar en voorspelbaar zijn. Daarom worden wettelijke vereisten, privacy en beveiligingsnormen vanaf het begin ingebouwd in processen en systemen (*compliance by design*). Dit maakt naleving een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering, vermindert risico's en voorkomt herstelwerk achteraf.

De vernieuwde werkwijze richt zich op meer scherpheid in het programmeren en subsidiëren. Door per subsidieoproep expliciet vast te leggen wat het doel is, voor wie de oproep bedoeld is en welke activiteiten daarbij passen, ontstaat meer samenhang tussen programmering, beoordeling en financiering. Dit vergroot de transparantie en maakt beter zichtbaar hoe subsidies bijdragen aan de doelen op het gebied van gezondheid, zorg en welzijn.

Een belangrijk uitgangspunt is dat de werkwijze meebeweegt met de omvang en complexiteit van een subsidie. Kleinere subsidies kennen een lichter proces, terwijl voor grotere subsidies de benodigde diepgang behouden blijft. Zo blijft de kwaliteit, impact en publieke verantwoording geborgd, zonder onnodige administratieve lasten.

Heldere juridische en financiële kaders zijn hierbij randvoorwaardelijk. Door deze kaders expliciet en consistent toe te passen, ontstaat meer voorspelbaarheid in het proces voor aanvragers, beoordelaars en opdrachtgevers. Tegelijkertijd is de werkwijze zo ingericht dat zij kan meebewegen met wijzigingen in wet- en regelgeving.

In 2024 zijn we gestart met vijf verander- en vernieuwingsprojecten met grote impact op onze organisatie: Stroomlijnen, IT-strategie, Grant Management Software AIMS, Documentmanagementsysteem Corsa (inmiddels overgeheveld naar I&A), en Verandercommunicatie en trainingen. Deze projecten versterken elkaar en dragen gezamenlijk bij aan de verdere professionalisering van ZonMw.

Een belangrijke stap bij het stroomlijnen van de werkwijzen rondom programmeren en financieren is de introductie van een programmeermodel en een standaard instrumentarium voor subsidierondes. Hiermee brengen we meer scherpheid en focus aan in onze doelstellingen en uitvoering en vergroten we de meetbaarheid van onze impact. Het instrumentarium wordt in fases ontwikkeld en in 2025–2026 stapsgewijs in de organisatie geïmplementeerd.

In 2025 werkten we aan de volgende resultaten:

- Het uitwerken en implementeren van een gestroomlijnd instrumentarium voor programmeren en subsidiëren.
- Een toekomstbestendige inrichting van de primaire applicatie AIMS.

- Het ontwikkelen en verzorgen van trainingen over de nieuwe werkwijzen, en het meenemen van collega's, commissieleden en aanvragers in de veranderingen.
- Het inrichten van de benodigde structuren en processen om de veranderingen te ondersteunen, inclusief het inleren van nieuwe werkwijzen.

Stroomlijnen

Op het project Stroomlijnen hebben we in 2025 de volgende activiteiten ondernomen:

- De LEF-teams hebben gewerkt aan het uitwerken van alle elementen en bouwblokken van het instrumentarium voor grote subsidies, zoals een programmaformat en –begroting, standaard subsidieoproeptekst en beoordelingscriteria.
- In september is de vernieuwde werkwijze rondom kleine subsidies overgedragen aan de staande ZonMw-organisatie. Aansluitend is gefocust op het proces van grote subsidies, met subsidiebedragen van € 125.000 en hoger (ook wel genoemd Uniform Subsidie Kader 3; USK-3). Dit betreft het grootste gedeelte van onze subsidies.
- Belangrijke juridische en financiële randvoorwaarden zijn verder aangescherpt. Dit lost veel knelpunten in de praktijk op. Het gaat om zaken als het verhelderen van kaders rondom staatssteun, publicatie in de Staatscourant en nieuwe subsidiebepalingen.
- Het blijkt complexer dan verwacht om juridische, financiële en kwaliteitseisen te integreren in het instrumentarium via werkwijzers, formats en teksten. Een groot deel van het geraamte staat klaar in AIMS, maar omwille van de zorgvuldigheid stellen we de release van de werkwijze voor grote subsidies, inclusief een vernieuwde subsidieoproeptekst uit tot het voorjaar van 2026.
- Medio december zijn de volgende belangrijke onderdelen gelanceerd:
 - werkwijze rondom staatssteun;
 - werkwijze publicatie in Staatscourant;
 - nieuwe subsidievoorwaarden;
 - gebruik programmeermodel;
 - diverse fasen in het programmeren in AIMS vastleggen;
 - werkwijze ontwerpfase, formats programmavoorstel en – begroting.

Een aantal van deze onderdelen moet per boekjaar worden ingevoerd. Dit betekent dat vanaf 1 januari 2026 iedereen deze werkwijzen gaat gebruiken, waarmee we verbeterde invulling geven aan de wettelijke kaders.

- De laatste maanden van 2025 en de eerste van 2026 gebruikt LEF om uitvoerig te checken of de integratie en consistentie over de gehele werkwijze klopt en alle elementen goed aansluiten op elkaar. Denk hierbij ook aan zaken als terminologie. Als alle elementen in concept gereed zijn volgt een uitgebreide toets, zowel intern als extern, en een verbeterslag.

De overgang van LEF naar Beheer speelt een steeds grotere rol bij het duurzaam borgen van de binnen LEF opgeleverde deliverables. Dit geldt momenteel met name voor de kleine subsidies. Bij elke nieuwe release zal dit aantal toenemen en zullen hierover structureel overzichten worden opgesteld.

Ten aanzien van de overige projecten vallend onder LEF (IT-strategie en AIMS) wordt de terugkoppeling gegeven onder het hoofdstuk Staf en Bedrijfsvoering.

II

Organisatie en bedrijfsvoering

Stafactiviteiten

De stafafdeling Beleid, Advies & Strategie (BAS) bestaat uit vier teams: Bestuursbureau (BB), Innovatie & Ontwikkeling (IO), Kwaliteit & Compliance (KC) en Corporate Communicatie (CC). Elk team heeft zijn eigen expertise. Van veel thema's in het strategisch budget verzorgen mensen van BAS de coördinatie. We werken nauw samen met elkaar en met collega's van de programma's en bedrijfsvoering.

De afdeling Bedrijfsvoering (BV) bestaat uit de afdelingen Financiën, Control en Inkoop (FC&I), Human Resources Management (HRM) en Informatie & Automatisering (I&A, inclusief Documentaire Informatie Huishouding/DIH). Daarnaast maken de medewerkers van de Facilitaire Dienst (FD), de receptie en de adviseur BV en managementassistent BV deel uit van Bedrijfsvoering.

1. Bestuursbureau

Het Bestuursbureau (BB) zorgt voor de strategische en inhoudelijke ondersteuning van bestuur, directie en MT-leden. Dit omvat onder meer strategisch advies op ontwikkelingen in het veld, het zorgen voor het tot uitvoer brengen van strategisch beleid en monitoren van de voortgang (planning & control cyclus, projectportfoliomanagement voor interne ZonMw-brede projecten). Daarnaast is het de taak van het Bestuursbureau om contacten te onderhouden en het bestuurlijk overleg te organiseren met medefinanciers (met name VWS, NWO en internationaal) en met uitvoerders.

Activiteiten en resultaten in 2025

Beleidsplan 2025-2029

Er is gewerkt aan de inrichting en opstart van de implementatie van het nieuwe strategische beleidsplan 2025–2029. De rapportages (jaarplan, tussenrapportage en jaarverslag) zijn aangepast in lijn met de uitgangspunten van het beleidsplan en de monitoring hiervan. Jaarplan 2026 is de eerste rapportage in deze hernieuwde opzet. Daarnaast zijn er met het management sessies georganiseerd ten behoeve van implementatieplannen per ambitie. Deze worden in Q1 2026 opgeleverd.

Programmaportfolio

Het Programmaregieteam (PRT) heeft afgelopen jaar de eerder vanuit LEF opgestelde formats in de eerste release van LEF in werking gezet, waaronder de strategische toets en de haalbaarheidstoets. Daarnaast heeft het PRT als klankbord gediend voor een onderdeel van LEF voor de derde release in december, de ontwerpfase van het programmeren. Resultaat hiervan is een nieuw format voor het programmavoorstel dat is gestoeld op de verandertheorie (theory of change), een jaarplanning bevat voor de programmalijnen, standaardteksten bevat als handvat voor de programmamanager, en waarbij de risico's en beheersmaatregelen van het programma expliciet worden benoemd. Daarnaast is een nieuw format voor de programmabegroting opgesteld waarmee de programmamanagers beter ondersteund worden in het opstellen van een programmabegroting en het realistisch begroten, inclusief bijbehorende werkwijzer en instructies. Dit format bevindt zich op dit moment in de testfase.

Stakeholdermanagement

ZonMw voert met meer dan 40 stakeholders bestuurlijke overleggen, die in te delen zijn in de thema's kennis & innovatie, sociaal domein en het zorgdomein. Deze overleggen worden door het Bestuursbureau voorbereid en er wordt zorggedragen voor de interne doorgeleiding. De beoogde krachtenveldanalyses ten

behoefte van meer gerichte en inhoudelijke onderbouwing zijn opgestart, maar nog niet gereed in verband met benodigde inzet op andere dossiers.

Bestuurlijke inrichting

De bestuurlijke inrichting van ZonMw is toe aan herziening. Medio 2025 zijn VWS en NWO akkoord gegaan met de contouren van de herinrichting, die door een externe projectleider van ABDTOPconsult verder is uitgewerkt. Het adviesrapport van ABDTOPconsult is januari 2026 opgeleverd aan VWS. Q4 2025 is een tweede project opgestart betreffende de interne doorvertaling van de beoogde nieuwe bestuurlijke inrichting, met Berenschot in de projectleidersrol. Het Bestuursbureau is betrokken bij de interne procesbegeleiding van beide trajecten.

2. Innovatie & Ontwikkeling

Het team Innovatie en Ontwikkeling (IO) coördineert de ZonMw-brede thema's waarmee ZonMw een toegevoegde waarde levert op het systeem van kennisontwikkeling en kennisbenutting. Het gaat hier om thema's als implementatie, open science (FAIR-data en open access, erkennen en waarderen, participatie en citizen science, diversiteit en inclusie) opleiden en professionaliseren. In samenspraak met ZonMw-clusters, programma's en stakeholders worden tools en handreikingen ontwikkeld om aan dit streven handen en voeten te geven.

Activiteiten en resultaten in 2025

Evidente voorwaarden

De afdeling Innovatie & Ontwikkeling (IO) voert de coördinatie over de onderwerpen waarmee we waarde toevoegen op het systeem van kennisontwikkeling en kennisbenutting. De thema's waar we de focus op leggen zijn niet veranderd maar wel onder andere noemers vastgesteld in het Beleidsplan 2024-2029. Het gaat om de onderwerpen ("evidente voorwaarden"): Gebruikersgerichte Kennisbenutting, Diversiteit en Gelijkwaardige Participatie, Vindbare en herbruikbare kennis, Duurzaamheid en Proefdierwijs. De voortgang op de onderwerpen staat beschreven in paragraaf I 4.3.

Research on Research

IO heeft in 2025 een sterkere focus gelegd en regie gepakt op het onderwerp Research on Research (RoR), waarmee het vak van programmeren onder de loep wordt genomen om de eigen werkpraktijk te verbeteren. In het gezamenlijke RoR-programma met NWO en SIA is groen licht gegeven aan een aantal flagship-projecten. ZonMw is in de lead voor het flagship-traject 'Kennisbenutting: Impact & Implementatie' en doet actief mee in het flagship-traject 'Kennissamenwerkingen & Kenniscocreatie' en 'Kennis in transitie'. Intern is IO doorgegaan met het ophalen van onderwerpen die bij collega's leven en of direct een verband houden met het stroomlijnen-proces zodat daar gericht projecten op kunnen worden uitgezet.

3. Kwaliteit & Compliance

De afdeling Kwaliteit & Compliance (KC) ontwikkelt, bewaakt en adviseert over onze processen en procedures. KC ontwikkelt kwaliteitskaders en –uitgangspunten en modelleert dat door een kwaliteitsmanagement systeem (KMS), geeft (juridische) adviezen over inrichting van oproepen of vormgeving van besluiten (inclusief voorkomen van ongeoorloofde staatssteun), overeenkomsten/contracten, en activiteiten in het kader van juridische procedures (bezwaar- en beroepschriften, Woo-verzoeken/zienswijzen en klachtprocedures).

Activiteiten en resultaten in 2025

Daarnaast waren er voor 2025 de volgende speerpunten.

Bijdragen aan LEF en bouwen van een integraal kwaliteitsmanagementsysteem

Onder de vlag van het programma LEF is het primair proces herontworpen. Dit is gedaan aan de hand van enkele uitgangspunten en methodieken, die ook de basis vormen voor het optimaliseren en vastleggen van besturende en faciliterende processen. Deze 'way of working' legt ZonMw vast in een kwaliteitshandboek. Hierin wordt ook stapsgewijs de PDCA-cyclus van alle bedrijfsprocessen opgenomen. Om de kwaliteit integraal te kunnen monitoren is in 2025 de verkenning naar ondersteunende KMS-software gestart.

Versterking kwaliteitsbewust werken

De Privacy Officer & integriteit Officer hebben zich ingezet om het privacy- & integriteitsbeleid te actualiseren en aan te scherpen. Het resultaat hiervan is nieuw vastgesteld privacybeleid, een aangescherpt proces voor datalekken en drie nieuwe klachtenregelingen.

Wet open overheid

In het kader van de implementatie van de Wet open overheid (Woo) zijn verschillende acties ondernomen. Het Woo-proces is aangescherpt, waardoor beter tegemoet kan worden gekomen aan de eisen van passieve openbaarmaking. Ook is een softwaremodule aangekocht waarmee het proces technisch gezien beter wordt gefaciliteerd. Voor actieve openbaarmaking geldt dat ZonMw al enkele categorieën openbaar maakt. De overige openbaar te maken categorieën worden in 2026 verder aangepakt.

4. Corporate Communicatie

De afdeling Corporate Communicatie (CC) zorgt voor effectieve communicatie waarbij ZonMw herkenbaar is als verbindende kracht achter vernieuwing met kennis. De medewerkers van de afdeling zijn samenwerkingspartner en adviseur voor alle medewerkers van ZonMw, het management en bestuur en ook organisaties buiten ZonMw. Vanuit die rol brengt de afdeling de buitenwereld naar binnen, stelt effectieve communicatiestrategieën (intern en extern) op en implementeert deze, en biedt ondersteuning en hulpmiddelen om als één ZonMw naar buiten te treden.

Activiteiten en resultaten in 2025

Reputatie

De ZonMw-brede communicatiestrategie is opgesteld en wordt uitgewerkt. Het reputatieonderzoek onder stakeholders is uitgevoerd. Kernvraag is: in hoeverre komt de huidige reputatie van ZonMw overeen met de gewenste positie zoals verwoord in het beleidsplan? Het rapport is eind 2025 opgeleverd en zal Q1 2026 worden besproken en omgezet in een handelingsplan.

Thematische communicatie

Om de positie van ZonMw te versterken is een LinkedIn (video)campagne gestart over 3 maatschappelijke opgaven: vrouwengezondheid, microplastics en AI in de zorg. De video's worden goed ontvangen bij de doelgroepen, zowel qua bereik als interactie. Relatiemagazine Impuls verscheen 3 keer: over de maatschappelijke opgaven pandemische paraatheid, sociaal economische gezondheidsverschillen en een verzamelnummer.

Bevorderen gebruikersgerichte communicatie

De online communicatie is het afgelopen jaar verder versterkt door vanuit de gebruiker te werken. Er zijn fundamenteen gelegd om online gebruikersdata betrouwbaar te verzamelen en te analyseren. Dit geeft ZonMw meer inzicht in de informatiebehoefte van de verschillende doelgroepen en de onderwerpen die in de buitenwereld leven.

De homepage van de ZonMw-website is vernieuwd met meer en professioneler beeld, een duidelijkere structuur en nieuwe ingangen voor een betere gebruikerservaring. Daarnaast was er aandacht voor digitale toegankelijkheid en andere wet- en regelgeving, gericht op het beheer en gebruik van online communicatiekanalen. Dit leidde er onder andere toe dat ZonMw niet meer actief is op X en Facebook.

Voor de huisstijl is er verder geïnvesteerd in de herkenbaarheid en professionele uitstraling. Er zijn nieuwe templates, meer professioneel beeld en een centrale woordenlijst voor de hele organisatie beschikbaar gemaakt. Zo kunnen collega's eenvoudiger en eenduidiger communiceren.

Faciliteren communicatie-expertise in de programma's en clusters

Corporate communicatie ondersteunt de communicatiemedewerkers en adviseurs uit de clusters om te blijven groeien als professionals. Het jaarprogramma 'Expeditie C' bracht inspiratie op vakinhoudelijke onderwerpen als trends, communicatie in positie, content, AI, gedragsbeïnvloeding en storytelling. Daarnaast krijgen de communicatieprofessionals maatwerktrainingen op gebied van adviesvaardigheden en Factor C, een strategische communicatiemethodiek die binnen de Rijksoverheid is ontwikkeld.

ZonMw was medeorganisator, samen met NWO en VSC (Vereniging Science Centra), van de jaarlijkse wetenschapscommunicatiedag 'De kunst van begrijpen'. Voor 2026 is gestart met de voorbereidingen van de lustrumeditie.

Interne communicatie

Het interne communicatiebeleid is aangepast, met acties om ZonMw-breed de effectiviteit van interne communicatie te vergroten. Een nieuw digitaal communicatiemiddel om medewerkers mee te nemen in de organisatieontwikkelingen maakt hier deel van uit.

5. Financiën, Control en Inkoop (FC&I)

Financiën, Control & Inkoop (FC&I) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de financiële administratie van zowel de exploitatie als de programma's, inclusief de controle en beheersing op het gebied van rechtmatigheid, doelmatigheid, aanbestedingsbeleid en budgetbewaking.

Activiteiten en resultaten in 2025

Jaarcyclus, prognose, monitoring en verantwoording

De jaarrekening 2024 is conform planning op 15 maart 2025 opgeleverd. Zowel onze accountant - KPMG - als onze opdrachtgevers VWS en NWO hebben de jaarrekening goedgekeurd. De voortgangsrapportage is op 1 juli naar de opdrachtgevers VWS en NWO verstuurd. De exploitatie- en programmabegroting 2026 zijn in 2025 bottom-up opgebouwd. Er zijn efficiency- en verbeterlagen in het proces aangebracht. Beide opdrachtgevers hebben de begroting goedgekeurd.

In 2025 zijn verbeterlagen aangebracht in de P&C-cyclus van de programma-afdeling ten behoeve van interne sturing en beheersing. De kwartaalgesprekken zijn opnieuw opgezet op basis van een geïntegreerd programmadaashboard met de initiële focus op de beheerskosten. In 2025 is de programma-pijplijn ontwikkeld en in het dashboard opgenomen. Met behulp van een nieuwe planning tool is meer zicht op de uitputting van de programmabudgetten en de personeelsplanning.

In 2025 is er iedere verslagmaand een managementrapportage opgesteld voor bestuur en MT over de voortgang van de exploitatie ZonMw. Gedurende het jaar zijn ook twee prognoses opgesteld en is verslag uitgebracht over de voortgang in de programma's. Dit wordt in 2026 verder ontwikkeld.

Handhaving SISA-verklaring

Het bestuur heeft op 27 augustus 2025 het voorstel voor de handhaving van de aanlevering van de SISA-verklaring goedgekeurd. Het handhavingsbeleid heeft betrekking op het toevoegen van de mogelijkheid om een korting toe te passen bij het niet tijdig naleven van de verplichting van de subsidieontvanger een controle- of Sisa-verklaring aan te leveren en waar een controle- of Sisa-verklaring met beperking of oordeelsonthouding door een accountant wordt afgegeven bij de aanvraag tot definitieve vaststelling.

Financieringsystematiek

In 2025 is samen met opdrachtgevers VWS en NWO gewerkt aan een nieuwe financieringswijze op basis van integrale tarieven. Dit is in 2025 afgerond, zodat met de nieuwe systematiek kan worden gewerkt voor de P&C-cyclus van 2026.

Europese aanbestedingen

In 2025 is begonnen met de vervanging van UBW (het financieel systeem). In 2026 wordt middels een aanbestedingsprocedure gegund. Daarna kan de implementatie starten.

6. HRM

De afdeling HRM ontwikkelt passend HR-beleid in samenwerking met de organisatie en adviseert en ondersteunt het management bij de uitvoering van dit beleid. Daarnaast is de afdeling verantwoordelijk voor de personeels- en salarisadministratie.

Activiteiten en resultaten in 2025

Ontwikschouw, strategische personeelsplanning en scenarioplanning

In 2025 is strategische personeelsplanning verder versterkt via kalibratie- en ontwikkelingschouwen. Politieke en budgettaire onzekerheden zijn vertaald naar scenarioplanning en aangepast mobiliteitsbeleid, wat in 2026 verder wordt uitgewerkt.

Nieuw functiehuis ZonMw

Er is gewerkt aan de overgang naar een nieuw functiehuis binnen het Functiegebouw Rijk, met betrokkenheid van leidinggevers en OR. Medewerkers worden begin 2026 geïnformeerd over hun nieuwe functie-indeling.

Plan van aanpak Risico-inventarisatie & -evaluatie en medewerkeronderzoek

De uitkomsten van het medewerkeronderzoek 2024, de Risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E) en aandachtspunten van VWS zijn geïntegreerd in een organisatiebreed plan van aanpak, met focus op werkdruk, organisatie van het werk, verzuim, sociale veiligheid en communicatie. Dit is per afdeling uitgewerkt, met dialoogsessies voor medewerkers. De OR was gedurende het proces betrokken.

Verzuim

Verzuim bleef een belangrijk aandachtspunt en steeg naar 7,67% (2024: 6,37%), volgens de arbo jaarrapportage 2024 voornamelijk door werkgerelateerd psychisch verzuim. De meldingsfrequentie is met 1,2 nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2024 (1,15). Vooral het middellang en lang verzuim is oorzaak van het hoge verzuimpercentage. De werkdruk bij ZonMw wordt als erg hoog ervaren. Conclusie is dat mensen niet snel uitvallen, maar dat als ze uitvallen, het langduriger is.

Op basis hiervan is een breed verbeterplan opgezet, onder meer gericht op leiderschap, capaciteitssturing, verzuimanalyse, preventieve coaching en ondersteuning van leidinggevendenden bij zware verzuimdossiers. Zowel preventief als gedurende re-integratie worden coaching en training ingezet. De analyse van het verzuim en de voorstellen voor verbetering worden ieder kwartaal besproken in het MTO.

Vitaliteit

Vitaliteit werd bevorderd via een breed interventieaanbod binnen het vitaliteitskader, waaronder coaching, training, ergonomische ondersteuning en een vitaliteitsweek.

Onboarding, stroomlijnen processen, professionele ontwikkeling en recruitment

Op het gebied van onboarding, procesverbetering (project stroomlijnen processen) en ontwikkeling is geïnvesteerd in trainingen, de ZonMw Academy, teamcoaching en het startende-professionalprogramma voor jonge medewerkers. In 2025 zijn 145 vacatures vervuld, waarvan 116 nieuwe medewerkers zijn aangenomen en 29 intern zijn doorgestroomd. Voor moeilijk vervulbare vacatures zoals jurist worden searchbureaus ingeschakeld. Een efficiënt recruitmentproces blijft continu aandacht krijgen.

Diversiteit en inclusie

Diversiteit en inclusie is één van de thema's binnen ons strategisch HRM-plan. Recruitment is continu op zoek naar mogelijkheden voor werving van talentgroepen: medewerkers met een arbeidsbeperking of medewerkers met een niet-westerse achtergrond. ZonMw vindt het erg belangrijk een inclusieve organisatie te zijn waar medewerkers uit alle doelgroepen zich thuis voelen. Het onderwerp krijgt structureel aandacht via het 'plan van aanpak Diversiteit, Inclusie en Gelijkwaardigheid (DIG)', bewustwordingsactiviteiten en aansluiting bij VWS-netwerken. In 2025 zijn onder meer een inclusiekalender ontwikkeld en in samenwerking met ZonMw Young door eigen medewerkers een storytellingbijeenkomst over armoede georganiseerd.

Aanbesteding

Tot slot is de aanbesteding van de arbodienst gegund aan HumanCapitalCare, die per 1 januari 2026 start.

7. Informatie & Automatisering (I&A)

De afdeling I&A bestaat uit een team voor Data- en Informatiemanagement en een ICT-team voor Servicedesk en Beheer. Deze teams werken nauw samen om met de organisatie te zorgen voor een betrouwbare, passende en wendbare informatievoorziening die datagedreven werken mogelijk maakt. De transformatie van I&A naar een regieorganisatie is in 2025 voortgezet volgens plan. I&A groeit door invulling van cruciale rollen, en heeft in 2025 onderstaande bijdrage geleverd.

Activiteiten en resultaten in 2025

Data- en informatiemanagement

In 2025 zijn belangrijke bronnen ontsloten in het Datawarehouse (DWH) en zijn de eerste informatieproducten opgeleverd. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor naleving van de AI-verordening, met bijdragen aan AI-richtlijnen en -beleid.

De inrichting van Document Management (Corsa) is herijkt en krijgt in 2026 prioriteit, evenals emailarchivering. Door personele uitval liepen enkele archiveringsactiviteiten vertraging op.

Binnen het LEF-programma is gewerkt aan standaardisatie van het primaire proces en informatiegerichte ontwerpen, als basis voor datagedreven werken.

Informatiebeveiliging

De focus lag op verdere ontwikkeling van het Managementsysteem voor Informatiebeveiliging (ISMS) en het vergroten van de digitale weerbaarheid. Belangrijke resultaten waren onder meer het vaststellen van

cloudbeleid voor security- en privacytoetsing bij nieuwe systemen en de inrichting van een changemanagementproces voor de beoordeling van security-aspecten bij nieuwe applicaties en tools, uitvoering van een red-teaming-oefening, automatisering van het instroomproces, crisismanagementvoorbereiding en een interne audit om groeipunten in de informatiebeveiliging te identificeren. Daarnaast zijn phishingcampagnes voortgezet met een zichtbaar positief effect.

IT & Applicaties

Het gewenste applicatielandschap is in kaart gebracht met scenario's en een meerjarige roadmap ter ondersteuning van lifecycle management, waaronder de vervanging van het financiële systeem. Binnen de VWS Chief Information Officers (CIO) -raad is actief samengewerkt aan IT-portfoliomanagement en kennisdeling. Er is een eerste stap gezet naar centrale inrichting van functioneel beheer en het change managementproces inclusief Change Advisory Board is de standaard werkwijze geworden binnen I&A bij het doorvoeren van wijzigingen, wat zorgt voor verhoging van de kwaliteit en minder verstoringen.

Projecten en aanbestedingen

- De voorbereiding van de vernieuwde digitale werkplek en MS Teams-implementatie is afgerond voor uitrol in het eerste kwartaal van 2026. Binnen LEF is AIMS 2.0 heringericht, waarmee efficiëntieverbeteringen zijn gerealiseerd.
- Voor telefonie is aangesloten bij de Europese aanbesteding van ICT-coöperatie SURF. Daarnaast is een nieuwe hardwareleverancier geselecteerd en is de aanbesteding voor de infrastructuur grotendeels voorbereid voor publicatie begin 2026.

Bijlage Clusterbijdragen

1. Doelmatigheidsonderzoek

Doelstellingen

Het cluster Doelmatigheidsonderzoek levert - naast kennis over welke behandeling het meest effectief is tegen welke kosten - kennis op die de beweging naar passende zorg ondersteunt. Programma's van het Cluster Doelmatigheidsonderzoek stimuleren kennisontwikkeling en onderzoeksinfrastructuren, om vanuit waardegedreven zorg (zorg die effectief is, relevant voor de patiënt/cliënt, en met optimale inzet van mensen, middelen en materialen) besluiten te kunnen nemen over pakketbeheer (welke zorg verzekerd is binnen de zorgverzekeringswet), richtlijnontwikkeling en zorginkoop.

Verschillende programma's binnen het cluster Doelmatigheidsonderzoek, Goed Gebruik Hulpmiddelen, HTA-methodologie en BeNeFIT zijn in 2025 opgegaan in het clusteroverstijgende Kaderprogramma Passende Zorg.

Highlights

- Kaderprogramma Passende Zorg (KPPZ) 2024-2028 gestart met meerdere subsidierondes.
- Bijdrage aan versterking implementatie-infrastructuur door realisatie procedure registratie implementatiedeskundigen via het Nederlands Implementatie Collectief (NIC). Eerste lichting Implementatie Science Practitioner (ISP)-fellows (37) heeft deelnemerscertificaat ontvangen.
- Met het aflopen van het programma DO na 2026 geen subsidie beschikbaar voor effectiviteitsonderzoek naar interventies die niet betaald worden vanuit het verzekerde pakket. Risico voor pakketbeheer omdat het moeilijk wordt de doelmatigheid van nieuwe ontwikkelingen vast te stellen. Signaal met VWS gedeeld.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Het kaderprogramma Passende Zorg (KPPZ) 2024 - 2028 is in april 2025 officieel van start gegaan. De kerncommissie is geïnstalleerd, met Sjaak Wijma als voorzitter. In totaal zijn er inmiddels al 47 projecten toegekend binnen 5 subsidierondes, waaronder implementatieprojecten (Implementatieronde 3: 14 toekenningen, Voorbereidende Implementatieactiviteiten ronde 1 en 2: 19 toekenningen) en onderzoeksmethodologieprojecten (9 toekenningen). Er staan momenteel nog meerdere subsidierondes open. Eind 2025 worden er nog minimaal 2 rondes opengesteld, gericht op onderzoeksinfrastructuur en onderzoeksconsortia voor passend zorgaanbod over de gehele zorgketen. De eerste gerichte subsidieoproep staat uit voor een pakketvraag over machineperfusietechnieken, geagendeerd door het Zorginstituut en het ministerie van VWS. Voor de eerste gerichte ronde voor agendering door beroeps- en koepelorganisaties zijn 6 kennisvragen in behandeling genomen. Het agenderen van kennisvragen door overheidspartijen en beroeps- en koepelorganisaties heeft verdere afstemming en verkenning nodig. Door de latere start is er 1 kwartaal achterstand in de uitvoer van rondes en in toekenningen van projecten.

- Binnen het programma DoelmatigheidsOnderzoek (DO) is in 2025 in de Open Ronde 2026 aan 12 projecten subsidie toegekend (start in december 2025), mede dankzij een ophoging van het budget vanuit KPPZ-middelen (5 projecten uit KPPZ-middelen, 7 projecten uit DO-middelen toegekend).
- Binnen het programma Zorgevaluatie & Gepast Gebruik (ZE&GG) 2019-2024 zijn alle toegekende projecten opgestart. De projecten uit de ronde 'Pilot Versneld Evalueren' zijn afgerond en een evaluatie van de resultaten van deze pilot zijn opgeleverd door Significant en Pluut & Partners.
- Binnen het programma ZE&GG 2024-2028, 'Ronde aanvullend Onderzoek' is tot nu 1 aanvraag ingediend en toegekend.
- Bij de start van programma ZE&GG 2024-2028 werd een doorlopende cyclus beoogd voor gerichte rondes voor 'Impactvolle kennisvragen uit de medisch specialistische zorg'. Er is inmiddels 1 subsidieronde opengesteld en gesloten (Q1 2025, 0 uitgewerkte aanvragen ingediend). De hierop volgende subsidierondes zijn niet opengesteld in verband met lopende gesprekken met VWS omtrent de generieke gerichte procedure (origineel beoogde openstelling: Q3 en Q4 2025).
- Binnen programma ZE&GG 2024-2028 hebben reeds 3 door ZE&GG georganiseerde vergaderingen plaatsgevonden voor selectie van impactvolle kennisvragen, voorgedragen door de Federatie Medisch Specialisten (FMS), of Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN) (vergadering 1: 0/3 geselecteerd; vergadering 2: 2/19 geselecteerd; vergadering 3: 8/23 geselecteerd waarvan 2 voorwaardelijk).
- Binnen de Subsidieregeling veelbelovende zorg is in 2025 volgens planning subsidieronde 11 afgerond met 2 gehonoreerde projecten en in subsidieronde 12 reeds 1 project gehonoreerd (na aanhouding zullen nog 2 projecten worden gehonoreerd). Dit zijn de laatste rondes van de subsidieregeling.
- Het programma Goed Gebruik Hulpmiddelenzorg thuis (GGH) heeft 5 onderzoeksprojecten toegekend in Open Ronde 7.
- Voor het programma HTA-methodologie 2021-2024 zijn 8 projecten uit de laatste subsidieronde - 'Methodologie voor het meten en evalueren van arbeidsinzet' - in 2025 van start gaan.
- Met het programma Goed Gebruik Geneesmiddelen (GGG) blijven we internationaal programmeren. Samen met het Belgische Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE) zijn in 2025 in de subsidieronde BeNeFIT Call 4 32 research outlines ingediend. Hiervan zijn 10 projecten geselecteerd voor uitwerking tot een full research proposal (deadline september 2025, honorering begin/medio 2026). Deze ronde richt zich net als voorgaande rondes op pragmatische trials, die impact hebben op de efficiëntie van zowel de Belgische als de Nederlandse zorgpraktijk.

Verbinden en doorgeleiden

- Binnen het KPPZ vindt reguliere afstemming met de belangrijkste stakeholders, zoals met het Zorginstituut Nederland (ZiN), Nederlandse Zorgautoriteit (NZa), Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG), Universitair Medische Centra Nederland (UMCNL), Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ), FMS, V&VN, Patiëntenfederatie Nederland (PFN) plaats.
- In 2025 zijn er 4 VIMPs afgerond.
- De eerste lichting Implementatie Science Practitioner (ISP)-fellows (37) heeft hun deelnemerscertificaat ontvangen. De procedure tot registratie implementatiedeskundigen via het Nederlands Implementatie Collectief is gerealiseerd, en de eerste ISP-ers zijn opgenomen in het register Implementatiespecialist. Hiermee dragen we bij aan het versterken van de implementatie-infrastructuur.
- Binnen de samenwerking (raamovereenkomst) van ZonMw en het Kennisinstituut van de FMS is een gezamenlijke verkenning gestart over samen beslissen in relatie tot richtlijnen in de Medisch Specialistische Zorg. Doel is meer inzicht krijgen in hoe richtlijnen zodanig gepresenteerd, toegepast en gepositioneerd kunnen worden, dat ze daadwerkelijk ondersteunen bij samen beslissen in de praktijk.

- In 2025 is het eerste project vanuit de subsidieregeling 'Veelbelovende Zorg' afgerond. Het betreft een studie naar endolymfatische ductus blokkade (EDB) voor de behandeling van patiënten met niet-controleerbare ziekte van Ménière. Op basis van de uitkomsten van dit project heeft het Zorginstituut een negatief advies gegeven voor pakketopname.
- ZonMw heeft nieuw opgestarte zorgevaluaties uit de programma's Doelmatigheidsonderzoek en Goed Gebruik Hulpmiddelen aangeleverd bij ZE&GG voor opname op de evaluatieagenda om meer inzicht en transparantie te creëren voor het veld in de momenteel lopende zorgevaluaties in Nederland.
- De jaarlijkse netwerkbijeenkomst voor de academische werkplaatsen van het programma GGH heeft op 27 mei 2025 plaatsgevonden met als onderwerpen 'best practices' en 'briljante mislukkingen'.
- De tweede opleidingsbijeenkomst voor de GGH-fellows heeft op 3 juli 2025 plaatsgevonden, met als activiteiten een schrijfworkshop, lezingen over implementatie van onderzoeksresultaten en de aanspraak hulpmiddelenzorg.
- Het Zorgevaluatiecongres 2025, georganiseerd in samenwerking met de FMS en ZE&GG, heeft op 18 september plaatsgevonden, waarbij zo'n 450 zorgprofessionals bij elkaar kwamen om van gedachten te wisselen over de rol van zorgevaluatie en de beweging naar passende zorg. Op het congres organiseerde ZonMw onder andere in samenwerking met het Zorginstituut 2 workshops (over methodologie voor arbeidsinzet en over het KPPZ).
- Voor het verspreiden van kennis wordt ingezet op communicatie via ZonMw-kanalen, met onder andere nieuwsartikelen (zoals de overstap naar tweezijdige staaroperatie) en interviewreeksen, zoals een terugblik op het programma DO (met daarin een aantal voorbeeldprojecten, waaronder streven naar een MRI-sluiting, Oxy-kids, Passende oncologische zorg, en de RELIEF-studie). Daarnaast wordt ingezet op overige communicatie met het veld (bijvoorbeeld: Publicatie in Vereniging voor Gezondheidseconomie-bulletin en deze bijdrage van KPPZ aan het Zorginstituut magazine).

Signaleren en agenderen

- Een intern uitgevoerde verkenning binnen het KPPZ draagt bij aan het optimaal inzetten van het programma, waarbij resultaten zullen bijdragen aan de doelen van het KPPZ, het zorgveld en het Integraal Zorgakkoord. Daarnaast is de externe opdracht vanuit VWS om het toepassen van de werkwijze van de cyclus van gepast gebruik in 5 Zvw-sectoren (met uitzondering van de medisch specialistische zorg sector) afgerond. Het eindrapport wordt eind 2025 aangeboden aan VWS.
- Met het aflopen van het programma DO na 2026 is er geen subsidie beschikbaar voor effectiviteitsonderzoek naar interventies die niet betaald worden vanuit het verzekerde pakket. Dit is een risico voor pakketbeheer omdat het moeilijk wordt de doelmatigheid van nieuwe ontwikkelingen vast te stellen. Dit signaal is met VWS gedeeld.

2. Fundamenteel Onderzoek

Doelstellingen

De doelstelling voor het cluster Fundamenteel Onderzoek is om ruim baan te maken voor vrij en fundamenteel onderzoek naar al het (on)denkbare dat de gezondheidszorg en medische wetenschap verder kan brengen. Deze ambitie vertalen wij in verschillende programma's, gericht op het meest uitdagende en creatieve onderzoek, toponderzoekers in het veld en samenwerking van sterke groepen.

Highlights

- Extra aanvragen Vidi en Rubicon gehonoreerd door toevoeging extra middelen.
- De programma's Off Road en ZonMw Open Competitie positief intern (NWO) geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid.
- Online en gratis toegankelijke kennisbank 'NAM Navigator' ontwikkeld en gelanceerd (MKMD-programma) rondom de ontwikkeling, standaardisatie, validatie en acceptatie van proefdiervrije modellen.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

Meer Kennis Met Minder Dieren (MKMD)

- Binnen de Kennisinstructuurmodule zijn er 20 projecten gehonoreerd; 3 voor het organiseren van een workshop voor systematisch literatuuronderzoek naar dierstudies, 10 voor het uitvoeren van zulk literatuuronderzoek en 7 voor het publiceren van negatieve/neutrale dierexperimentele data.
- Binnen de call 'Create2Solve Fase 2' zijn 2 projecten van ieder 1 miljoen euro gehonoreerd: één voor de ontwikkeling van een in vitro model voor artritis en één voor de ontwikkeling en standaardisatie van complexe kweekmethoden met diervrije reagentia.
- Binnen de derde call 'Humane Meetmodellen', die we uitvoeren samen met de Samenwerkende Gezondheidsfondsen (SGF) en Health~Holland, zijn 6 onderzoeksprojecten gehonoreerd om hun proefdiervrije methode verder te ontwikkelen. Deze zijn gericht op osteogenese, zeldzame ziekten, schizofrenie, osteoartritis, microbiële fermentatie of systemische sclerose.
- De nieuwe NWA-call 'Do-ReACT' is geopend, waarin 3,44 miljoen euro beschikbaar is voor een multidisciplinair consortium dat gaat inzetten op doorontwikkeling en validatie van kansrijke proefdiervrije innovaties, die de veiligheid van chemische stoffen op betrouwbare wijze kunnen testen.

NWO Talentprogramma

- Er zijn extra middelen toegevoegd aan de Vidi, waardoor er 5 extra Vidi aanvragen gehonoreerd zijn. Ook zijn er door extra middelen dit jaar 3 extra Rubicon projecten gehonoreerd.
- In de Talentprogramma's zijn daarmee in totaal 31 Veni-, 23 Vidi- en 8 Vici-projecten gehonoreerd, en 13 Rubiconprojecten.

ZonMw Open Competitie

- De programma's Off Road en ZonMw Open Competitie zijn samen met de andere Open Competitie-instrumenten van de NWO-domeinen intern geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. De resultaten zijn in het [evaluatie rapport](#) gepubliceerd. Als domein van NWO is ZonMw positief geëvalueerd met een aantal concrete, NWO-brede aanbevelingen.
- Off Road heeft in samenwerking met het programma MKMD succesvol de eerste ronde afgerond met een pilot met een New Approach Methodologies (NAM's) investeringsmodule. Deze module is bedoeld om onderzoekers te stimuleren hun onderzoek zonder dierproeven uit te voeren, en juist proefdiervrije onderzoeksmodellen - NAMs -, te gebruiken.
 - Van de 99 ontvankelijke Off Road aanvragen hebben 25 aanvragers de NAM-module aangevraagd. Dit komt neer op 25%.
 - Van de 20 Off Road toekenningen hebben 6 aanvragers daadwerkelijk de NAM-module ontvangen. Dit komt neer op 30%.
 - We beschouwen de pilot als een succes. In een enquête onder de aanvragers (19 reacties) geeft 21% aan dat de NAM-module hen 'significant' heeft aangemoedigd om kritischer na te denken over het gebruik van proefdieren, 21% geeft aan dat ze 'enigszins' meer hebben nagedacht. Daarnaast heeft 11% aangegeven origineel dierproeven te willen includeren in

hun project, maar dankzij deze module alleen proefdiervrije methoden te gebruiken. In de komende ronde zal de module nogmaals beschikbaar worden gesteld.

- Klinische Fellows heeft ook een interne evaluatie afgerond op de mate van doeltreffendheid en doelmatigheid. Hierbij zijn aanvragers en commissieleden betrokken geweest. Uit de evaluatie zijn concrete ontwikkelpunten naar voren gekomen die in de lopende ronde van 2025 deels al zijn opgepakt. Het ZonMw bestuur heeft tevens akkoord gegeven om het programma voort te zetten voor de periode 2026-2030.
- Er zijn extra middelen toegevoegd aan de Klinische Fellows waardoor er in december 2025 7 extra aanvragen zijn toegewezen voor een totaal van 17 subsidies. Bij Off Road en ZonMw Open Competitie zijn 20 respectievelijk 29 onderzoeks aanvragen toegewezen.

Oncode

- Binnen het programma Oncode is vanuit de ZonMw bijdrage een tweede drug rediscovery project toegekend.

Verbinden en doorgeleiden

- Binnen het MKMD-programma is de NAM Navigator ontwikkeld en gelanceerd. Deze online en gratis toegankelijke kennisbank helpt onderzoekers bij het vinden van complexe informatie rondom de ontwikkeling, standaardisatie, validatie en acceptatie van proefdiervrije modellen.
- ZonMw stimuleert de ontwikkeling en het gebruik van proefdiervrije onderzoeksmethoden, maar we realiseren ons ook dat dierproeven soms (nog) nodig zijn om een onderzoeksvraag goed te kunnen beantwoorden. Daarom ontwikkelen we momenteel 'Proefdierwijs' beleid, waarin er ZonMw-brede aanpassingen worden gedaan aan het instrumentarium en de subsidievoorwaarden rondom de uitvoering van dierproeven in projecten die door ZonMw worden gefinancierd.

Signaleren en agenderen

- Op basis van de evaluatie van ZonMw Open Competitie heeft het ZonMw bestuur besloten om de inzet van een nieuw instrument, Open Competitie-M (OC-M), te verkennen. Dit instrument is bedoeld voor de medior onderzoeker zodat ook deze in staat wordt gesteld om financiering aan te vragen voor ongebonden, nieuwsgierigheidsgedreven onderzoek. Momenteel vindt de uitwerking plaats. Begin 2026 zal het bestuur een besluit nemen over invoering.

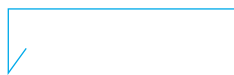
3. Geestelijke Gezondheid

Doelstellingen

Het cluster Geestelijke Gezondheid staat voor gelijke kansen voor iedereen op persoonlijk, maatschappelijk en klinisch vlak om zo betekenisvol onderdeel te kunnen zijn van de maatschappij. We richten ons vooral op mentale gezondheid, bestaans(on)zekerheid, dementie- en hersenonderzoek en medisch specialistische zorg. Met innovatief (actie)onderzoek geven wij praktijk en beleid handvatten en onderbouwing om te handelen. Of het nu in de wijk is of in een ziekenhuis, of het nu gaat om samenwerking tussen verschillende domeinen of verdiepingen van een behandelmethode. Zo werken we samen met het veld en onze opdrachtgevers aan vernieuwing van zorg en ondersteuning en een inclusieve samenleving voor iedereen.

Highlights

- Krachtenbundeling 4 Impact Leaders vanuit Opggz bij het in kaart brengen van impact en kansen van onderzoek in ggz door middel van signaleringen op het gebied van de thema's

'Jeugd', 'Zelfregie; empowering patients', 'Digitale zorg', en 'Voorkomen van erger' (inclusief wachttijdproblematiek). • Bijdrage geleverd aan de Nationale Strategie Vrouwegezondheid en betrokken bij het uitwerken van de Werkagenda Vrouwegezondheid. • Organisatie van de landelijke Conferentie Sociale Benadering in de praktijk.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- De subsidieronde, gericht op Implementatie van kennis en innovaties in de geestelijke gezondheidszorg, vanuit het Onderzoeksprogramma ggz (Opggz) leverde 13 nieuwe projecten op.
- Er is een eindevaluatie van het Opggz uitgevoerd door een extern bureau, om de opbrengsten van het programma te evalueren en vooruit te kijken naar de toekomst.
- Vanuit Kwaliteitsgelden ggz starten 6 projecten met de voortzetting van lopende projecten en nieuwe trajecten gericht op IZA-thema's.
- Vanuit Suïcidepreventie zijn 2 kennisnetwerken opgericht.
- Vanuit het Nationaal Plan Hoofdzaken (NPH) lopen 4 projecten om een kennisinfrastructuur in te richten, 2 voor ervaringskennis en 2 voor wetenschappelijke kennis.
- In totaal lopen er nu 42 projecten bij het NPH en de eerste projecten zullen dit jaar afronden.
- De 3 projecten voor diversiteitsensitieve zorg zijn gestart. De tweede subsidieronde voor onderwijsverankering zal begin volgend jaar één project honoreren.
- 6 van de 33 aanvragen binnen het nieuwe programma Vrouwspecifieke gezondheid zijn gehonoreerd.
- 6 projecten binnen het pilot-programma Caribbean Health Research zijn gehonoreerd, waarvan er 4 gestart zijn.
- Er wordt een vervolgprogramma Diversiteitssensitief werken in de zorg gefinancierd vanuit de ZonMw-programmareserves. Dit programma zal zich onder meer richten op het ontwikkelen van diversiteitsensitieve richtlijnen.
- Binnen de Taakopdracht Gender & Gezondheid zijn 3 verankeringsprojecten afgerond.
- 18 promovendi en postdoc-onderzoekers hebben een Gender in Research fellowship gekregen om de ZonMw/Erasmus MC Summer School bij te wonen.
- Er zijn 3 projecten afgerond voor NWA Economische Veerkracht.
- In 2025 is de eerste grote subsidieronde rond programmalijn 1 van het programma MEDisch Specialistische Zorg en Onderzoek (MedZO) afgerond. 18 aanvragen zijn gehonoreerd. Daarnaast is een tweede, soortgelijke subsidieronde opengesteld. Een subsidieronde rond programmalijn 2 is in voorbereiding.
- Het project van NWA: Thuis is verschillende woonvormen is in maart 2025 gestart.
- Binnen JPND zijn projecten toegekend, gericht op de brede zorgpraktijk voor mensen met dementie, van gerichte interventies tot opleiden van zorgprofessionals.
- Binnen het Onderzoeksprogramma Dementie zijn in 2025 de volgende rondes opengesteld: wp4 (ronde 2), evaluatie, hbo fellowship, tweede tranche, practoraten.
- In 2025 gestart: internationaal programma BrainHealth. Wij dragen er t/m 2028 jaarlijks 1,5 miljoen euro aan bij.
- Het programma Preventie van Kansspelsverslaving kreeg verlenging tot 2030. Vanuit de subsidieronde 'Zorg en zorgtoegang voor mensen met kansspelproblemen' zijn 7 projecten gestart. Er zijn 2 oproepen geopend om consortiumvorming te stimuleren.
- Er startten binnen het Actieprogramma Grip op Onbegrip (AGO) 25 projecten om de inzet van ervaringsdeskundigen te versterken in de het zorg-, veiligheids-, en sociaal domein.
- 4 AGO-projecten richten zich op het versterken van vaardigheden van beroepsprofessionals.

- Binnen AGO zijn de laatste projecten toegekend binnen de rondes 'Regionale Kenniswerkplaatsen Onbegrepen Gedrag' en 'Zorg & Veiligheid'.
- Binnen AGO sloot in 2025 de ronde 'Praktijkgericht onderzoek'. Deze ronde richt zich op effectieve interventies en werkwijzen voor een persoonsgericht aanpak voor mensen met onbegrepen gedrag.
- Er staan 3 rondes open binnen AGO: 1) om via regionale monitoring en trajectafspraken beter inzicht te krijgen in de zorg- en ondersteuningsbehoeften van mensen met onbegrepen gedrag, 2) kennisontwikkeling in het mbo, 3) verbeteren samenhang (forensische) zorg in het kader van de Werkagenda 'Aansluiting forensische en reguliere zorg'.
- De interne en externe evaluatie van de Sociale Benadering Dementie zijn afgerond in 2025 en de commissie schrijft hierop nu een reflectie, die begin 2026 wordt aangeboden, via VWS als opdrachtgever, aan de Tweede Kamer.

Verbinden en doorgeleiden

- De kennisbundel 'IMPACT – 10 jaar onderzoek in de ggz' is samengesteld, waarin de opbrengsten en de impact van het Opggz wordt belicht.
- De eerste 3 projecten voor diversiteitsensitive zorg zijn gestart en gepresenteerd tijdens een landelijke conferentie. De tweede subsidieronde voor onderwijsmateriaal is geopend en begin volgend jaar één project zal honoreren.
- Binnen het programma Vrouwspecifieke gezondheid zijn 2 workshops georganiseerd ter ondersteuning van netwerkvorming en infrastructuur, en de bijbehorende subsidieronde sluit dit jaar.
- 6 gehonoreerde projecten, 3 praktijk- en 3 onderzoeksprojecten, dragen bij aan het versterken van de publieke gezondheid en zorgorganisatie op de ABCSSS-eilanden, met als doel gezondheidsverschillen binnen het Koninkrijk te verkleinen.
- Vanuit het programma MedZo heeft de NVZ-subsidie gekregen om de onderzoeksinfrastructuur in diverse zorginstellingen te versterken.
- Het evaluatietraject 'Versnellers in de geestelijke gezondheidszorg' gaat de afrondende fase in. 2 bijeenkomsten hebben plaatsgevonden waarin de eerste resultaten zijn besproken met de kwaliteitscommissie.
- In oktober hebben we een bijdrage geleverd vanuit het Onderzoeksprogramma Dementie (OPD) aan het Nationaal Dementie Congres.
- Afgelopen jaar heeft herijking plaats gevonden van de Nationale Dementie Strategie. Een belangrijk aandachtspunt voor het OPD is de verbinding tussen lijn 1 en lijn 3. Vanuit ZonMw is ingezet op het inzichtelijk maken van de schatkist met onderzoeksresultaten en op een nieuwe structuur voor implementatierondes.
- Er wordt binnen AGO een communicatiecampagne opgezet om mooie voorbeelden uit te lichten.
- Om het lerende vermogen van AGO-projecten extra te stimuleren zijn ze ondersteund op diverse manieren.
- In februari is het Impactrapport Taakopdracht Gender en Gezondheid gepubliceerd, waarin de impact van drie jaar verankering van sekse en gender in onderzoek en programmering zichtbaar wordt gemaakt.

Signaleren en agenderen

- 4 Impact Leaders vanuit Opggz bundelen hun krachten en brengen impact en kansen van onderzoek in ggz in kaart door middel van signaleringen op het gebied van de thema's 'Jeugd', 'Zelfregie; empowering patients', 'Digitale zorg', en 'Voorkomen van erger' (inclusief wachttijdproblematiek).

- Er is een voorstel ingediend voor een meerjarig vervolgprogramma Caribbean Health Research bij de directie Zorg en Jeugd Caribisch Nederland als vervolg op het pilot-programma.
- We hebben een bijdrage geleverd aan de Nationale Strategie Vrouwegezondheid en zijn betrokken bij het uitwerken van de Werkagenda Vrouwegezondheid.
- In de eerste versie van de Nationale Dementiestrategie in 2021 stond nog dat er geen medicijn is dat dementie tegenhoudt of kan vertragen. Inmiddels zijn internationaal enkele geneesmiddelen beschikbaar die mogelijk wél voor vertraging kunnen zorgen, maar waarvan bij de weg naar toepassing in de praktijk enkele uitdagingen te verwachten zijn. Vanuit het OPD willen we bijdragen aan de optimale voorbereiding. Het is daarvoor wenselijk te verkennen waar de behoeftes van partijen liggen en waar publieke inzet nodig is om het zorgstelsel gereed te maken.
- BE-Grip en de regioadviseurs Zorg & Veiligheid van het Platform Sociaal Domein hebben de regio's ondersteund en tegelijkertijd signalen opgehaald. Belangrijke signalen zijn doorlopend uitgewisseld en geagendeerd bij relevante betrokken partijen (ZonMw, VWS, JenV en BZK).
- Eindrapportage van het evaluatieproject Topzorg VERzilveren (TOVER) aangeboden aan VWS.
- We hebben de landelijke Conferentie Sociale Benadering in de praktijk georganiseerd. In deze bijeenkomst zijn verschillende sociale benaderingen belicht vanuit verschillende sectoren. Daarmee heeft ZonMw concreet zichtbaar gemaakt welke opkomende sociale benaderingen er zijn in verschillende sectoren, hoe de overeenkomsten eruit zien en tegen welke obstakels zij oplopen, zodat er van elkaar geleerd kan worden.

4. Gehandicapten en Chronisch Zieken

Doelstellingen

Het cluster Gehandicapten en Chronisch Zieken wil dat mensen met een verstandelijke beperking, lichamelijke beperking, chronische ziekte of psychische kwetsbaarheid regie voeren over hun eigen leven en volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Wij dragen daaraan bij met de ontwikkeling, verspreiding en toepassing van wetenschappelijke en praktijkgerichte kennis.

Highlights

- Begonnen met het voorbereiden van vervolgprogramma's op Academische Werkplaatsen Verstandelijke Beperkingen (AWVB), Kennisnetwerken voor Specifieke Doelgroepen (KSD) en Expertisefunctie Zintuiglijk Gehandicapten (EZG).
- Kruisbestuiving tussen verschillende betrokken ZonMw-onderzoeksprogramma's door Ontwikkelingen en kennisuitwisseling op het gebied van Post Acut Infectieus Syndroom (PAIS).
- Geïntensiveerde samenwerking met het Kennisplein Gehandicaptensector, waardoor projectresultaten beter doorstromen naar het Kennisplein.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Binnen het onderzoeksprogramma ME/CVS honoreerden we de projecten voor de tweede subsidieronde voor biomedisch onderzoek. In de eerdere subsidieronde van het programma werden 2 consortia met 10 projecten gehonoreerd. Daar zijn 7 projecten bijgekomen.
- In overleg met de klankbordgroep van het onderzoeksprogramma ME/CVS gaven we uitvoering aan de uitbreiding van het programmabudget van 4,4 miljoen euro. Er is een verkenning naar de

inzet van kansrijke geneesmiddelen als (mogelijke) behandeling voor ME/CVS-patiënten gedaan. Dit leidde tot het financieren van geneesmiddelenonderzoek naar ME/CVS. Eind december 2025 opende deze ronde.

- Het programma Voor elkaar! 2024-2028 honoreerde 16 implementatieprojecten gericht op de verbreding van bestaande interventies. Daarnaast stimuleerden we met een voucherronde patiëntorganisaties samen te werken. Ook stelden we een voucherronde open waarbij organisaties door middel van een zelfevaluatie kijken naar verbeter- en doorgroeimogelijkheden voor hun digitale patiëntenplatform.
- Aan de hand van de resultaten en aanbevelingen uit de programma-evaluatie Academische Werkplaatsen Verstandelijke Beperkingen (AWVB) zijn we gestart met de voorbereidingen op een vervolgprogramma. Om deze voorbereidingen zorgvuldig te kunnen treffen is de nog lopende programmaperiode in overleg met het ministerie van VWS verlengd tot eind 2026.
- Het programma Expertisefunctie Zintuiglijk Gehandicapt (EZG) loopt eind 2026 af. In november 2025 startte een onafhankelijk bureau met de externe eindevaluatie die april 2026 wordt opgeleverd. We zijn begonnen met de voorbereidingen op een vervolgprogramma.
- Het programma Kennisnetwerken voor Specifieke Doelgroepen (KSD) loopt eveneens eind 2026 af. De externe evaluatie is op 15 oktober opgeleverd. We startten de voorbereidingen voor een nieuwe programmaperiode. Met Commissie Expertisecentra langdurige zorg (CELZ) wordt afstemming gezocht met betrekking tot de rol van ZonMw vanaf 2027.
- Het programma Gewoon Bijzonder 2024-2027 honoreerde in een kennisontwikkelingsronde over fysieke leefomgeving 2 projecten. In 3 voucherrondes voor samenwerking tussen onderwijs en praktijk werden 9 aanvragen toegekend. In een ronde voor doorontwikkeling en implementatie van kennisproducten honoreerden we 6 projecten. In de implementatieronde voor zorginstellingen werden 20 aanvragen ingediend, waarvan er maximaal 10 worden toegekend. Voor de ronde voor het versterken van leer- en ontwikkelbeleid werden 8 projecten toegekend.
- Het programma EZG trof voorbereidingen voor 6 subsidierondes in januari 2026 voor projecten rond kennisontwikkeling en kennisbenutting.
- We troffen voorbereidingen voor de afronding van het IIIe programma Revalidatieonderzoek in 2026.
- Het programma Onbeperkt meedoen! rondde de eindevaluatie af.

Verbinden en doorgeleiden

- We intensiveren de samenwerking met het Kennisplein Gehandicaptensector. In 2025 waren de inspanningen vooral gericht op betere doorstroom van projectresultaten naar het Kennisplein.
- De Kenniscoalitie 'Zorg voor mensen met een verstandelijke beperking' is begonnen met de uitvoering van de kennisagenda met 5 thema's waar de partners uit de coalitie zich tot 2029 op richten. In de vormgeving van het vervolg op het huidige programma AWVB nemen we diverse thema's uit de kennisagenda van de kenniscoalitie mee. De Kenniscoalitie bestaat uit de Academische Werkplaatsen Verstandelijke Beperkingen, VWS, de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN), Vilans en ZonMw.
- We zijn begonnen met de voorbereidingen van een nieuwe editie van 'Focus op Onderzoek', hét wetenschappelijk congres voor de gehandicaptensector in Nederland, dat op 28 september 2026 plaatsvindt. In de voorbereidingen werken we samen binnen de Kenniscoalitie voor mensen met verstandelijke beperking. Tevens leveren we bijdragen aan andere congressen, zoals 'Zoek het uit!' op 23 maart 2026.
- Binnen de alliantie Kennisinstructuur Langdurige Zorg, een samenwerkingsverband van het Zorginstituut, het Trimbos-instituut, Vilans en ZonMw, gaven we verdere uitvoering aan het gezamenlijk werkprogramma 2024-2025.

- Het programma ME/ CVS focuste nog meer op stakeholdermanagement, onder meer met een projectleidersbijeenkomst over impact. Dit vormt de basis voor verdere kennisbenutting en -implementatie.
- Ontwikkelingen en kennisuitwisseling op het gebied van Post Acut Infectieus Syndroom (PAIS) zorgen voor kruisbestuiving tussen verschillende betrokken ZonMw-onderzoeksprogramma's op het gebied van ME/ CVS en post-COVID. Het delen van kennis en data is een voorwaarde voor het achterhalen van oorzaken, diagnose en effectieve behandeling.
- Het programma Voor elkaar! 2024-2028 ontwikkelde, naar aanleiding van de aanbevelingen van onderzoeksbureau Rescon, een groeimodel voor digitale patiëntenplatformen. Het model komt voort uit de geleerde lessen en ervaringen van 7 grote patiëntenplatformen. Het model biedt handvatten voor bestaande digitale patiëntenplatformen om door te ontwikkelen en vormt het uitgangspunt voor de subsidieoproepen binnen de programmalijnen digitale platformen.
- Het programma Kennisnetwerken voor Specifieke Doelgroepen (KSD) organiseerde 4 keer een tafeldag waarbij de kennisnetwerken samenkwamen. Op deze manier wordt de samenwerking gestimuleerd en worden vraagstukken steeds meer gezamenlijk opgepakt.

Signaleren en agenderen

- De voorbereidingen voor de tussentijdse evaluatie van onderzoeksprogramma ME/ CVS in 2026 zijn gestart. Wanneer de resultaten daar aanleiding toe geven, kan de programmacommissie - in afstemming met de klankbordgroep - besluiten om het programma aan te passen, zodat het programma kan inspelen op nieuwe wetenschappelijke inzichten en actuele ontwikkelingen. Het programma is bewust open en dynamisch opgesteld, zodat nieuwe inzichten en ontwikkelingen kunnen worden meegenomen.
- Om goed te kunnen inspelen op ontwikkelingen binnen de patiëntenbeweging is bij het programma Voor elkaar! 2024-2028 een adviesgroep opgezet bestaande uit de koepelorganisaties, de programmacommissie en INVOLV.
- De klankbordgroep van Gewoon Bijzonder is uitgebreid met een zorgprofessional. Er worden waardevolle inzichten ingebracht vanuit de ervaringsdeskundigen, naast en zorgprofessionals die worden gebruikt in de uitvoering van het programma.

5. Geneesmiddelen

Doelstellingen

Binnen het cluster Geneesmiddelen voeren we het programma Goed Gebruik Geneesmiddelen (GGG) uit. Projecten binnen dit programma betreffen het verbeteren van farmacotherapeutische zorg op het niveau van het geneesmiddel zelf alsook de zorg rondom het gebruik van geneesmiddelen in de dagelijkse praktijk.

Met het programma Ethiek en Gezondheid (E&G) vergroten we inzicht in en kennis over concrete, actuele ethische dilemma's of vragen in het gezondheidsdomein.

Het programma Evaluatie Regelgeving (ER) draagt bij aan de kwaliteit van wetgeving, door (evaluatie)onderzoek naar de doeltreffendheid en de (neven)effecten van wetten in de praktijk van de gezondheidszorg. Bij de wetsevaluaties streeft het programma naar uniformiteit. Met onder meer een helder 'toetsingskader' en uitgangspunten om de effecten van een wet goed te kunnen meten.

Highlights

- Openstelling nieuwe subsidieoproep Extramurale Farmaceutische Zorg die zich richt op innovatieve extramurale farmaceutische onderzoeksprojecten waarbij apothekers, huisartsen, wijkverpleging en/of het sociaal domein betrokken zijn.
- Op basis van opgehaalde inzichten advies opgesteld en aangeboden aan VWS over het uitvoeren van een (veld)raadpleging in het kader van onderzoek naar de leeftijdsgrens van 16 jaar in de Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting (Wdkb).
- Binnen het programma ER Evaluatie van het tuchtrecht in de wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg aangeboden aan het ministerie van VWS. Het rapport hierover is verschenen.
- Nieuw initiatief gestart in samenwerking met FAST: de Drug Repurposing Venture Challenge, een programma om een drug repurposing idee te ontwikkelen tot een solide ondernemingsplan.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

Het GGG-programma financiert onderzoek dat zich richt op onderzoeksvragen uit de praktijk. Deze zijn gericht op onder andere effectiviteit, onder- en overbehandeling, start-stop criteria, inzet van bestaande middelen voor nieuwe indicaties, therapie op maat, farmaceutische zorg, doelmatige inzet van (dure) geneesmiddelen, voorspellende diagnostiek, gebruik van geneesmiddelen bij bijzondere groepen zoals kinderen, ouderen en zwangeren, en gepast gebruik van antibiotica.

- Het GGG-programma is een structureel programma. In 2025 hebben we verdere uitvoering gegeven aan het programma 2024-2027.
- In de subsidierondes 'Open Ronde 14', 'STIP Ronde 5b', 'Drug Rediscovery Ronde 7', 'Personalised Medicine Farmacogenetica' en 'Topdown' zijn in 2025 in totaal 16 projecten gehonoreerd.
- Voor Fase 1 van de ronde 'Therapeutische Toepassingen van Psychedelica' is subsidie toegekend aan een samenwerkingsverband dat werkt aan het opstellen van een klinisch ontwikkelingsplan.
- In 2025 hebben de volgende bestaande rondes een vervolg gekregen: 'Open Ronde 15', 'Grote Trials Ronde 7', 'Drug Rediscovery Ronde 8', 'Onderzoek met Bestaande Data 2' en 'GGG Implementatie Ronde 3'.
- Samen met het cluster DoelmatigheidsOnderzoek en het Belgische KCE is gewerkt aan de BeNeFIT4 Call, waarvan de honoreringen van Belgisch-Nederlandse onderzoeksprojecten medio 2026 worden verwacht.
- In april is de nieuwe subsidieoproep Extramurale Farmaceutische Zorg opengesteld die zich richt op innovatieve extramurale farmaceutische onderzoeksprojecten waarbij apothekers, huisartsen, wijkverpleging en/of het sociaal domein betrokken zijn. Op 22 mei is een informatief webinar georganiseerd, waarbij 43 mensen online waren. Er zijn binnen deze ronde 28 projectideeën ontvangen. Medio juli 2026 volgen de uiteindelijke subsidietoekenningen.
- Gezien de nieuwe werkwijze betreffende VIMP aanvragen is in oktober de VIMP-ronde hiervoor opengesteld. Subsidieaanvragen worden beoordeeld op volgorde van binnenkomst.
- Vanuit het programma E&G, pijler 2 is 1 project vanuit de ronde 'Ethiek onderzoek naar ontwikkelingen in de euthanasiepraktijk' gehonoreerd.
- Op verzoek van VWS om, in het kader van onderzoek naar de leeftijdsgrens van 16 jaar in de Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting (Wdkb) een (veld)raadpleging uit te voeren, hebben we 2 bijeenkomsten georganiseerd waar samen met onderzoeksexperts en betrokken stakeholders is nagedacht over de opzet voor nader onderzoek naar de leeftijdsgrens van 16 jaar in de Wdkb. Op basis van de opgehaalde inzichten heeft ZonMw een advies opgesteld en aan VWS aangeboden.

- Binnen het programma ER hebben we in Q4 de Evaluatie van het tuchtrecht in de wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg aangeboden aan het ministerie van VWS en is het rapport hierover verschenen.

Verbinden en doorgeleiden

Binnen het GGG-programma werken we voortdurend aan de vertaling en benutting van nieuwe kennis in beleid, onderzoek, onderwijs en/of praktijk. Kennis met impact, die de geneesmiddelenzorg en het geneesmiddelengebruik voor en door patiënten verbetert. In onze werkwijze is impact een belangrijk en structureel uitgangspunt: we sturen op implementeerbaarheid van projectresultaten, het borgen van impact, het kwantificeerbaar maken en in kaart brengen van opbrengsten.

- In 2025 hebben we 6 VIMP's (Verspreidings- en Implementatie impuls) aan afgeronde GGG-projecten toegekend.
- In 2025 zijn 25 impactgesprekken gevoerd met de projectgroepen waarvan het project in de afrondende fase was.
- Om impact binnen een subsidie een concretere plek te geven in de aanvraagfase is in 'Onderzoek met Bestaande Data Ronde 2' gebruikgemaakt van de Theory of Change.
- Met KWF is afstemming geweest over de uitvraag van impact binnen een subsidieaanvraag.
- In april hebben de 5 GGG-ISP's (Implementation Science Practitioners) de opleiding afgerond.
- Het GGG congres 'Kennis geeft kracht' vond plaats op 10 april. Voor de 600 bezoekers was er naast de plenaire onderwerpen 'Misinformatie' en 'Impact' keuze uit 14 subsessies. Het congres was een groot succes.
- Tijdens het GGG-congres 2025 is een ZonMw-Parel uitgereikt aan het project PRECISe: eiwitrijke voeding op de IC (BeNeFIT-ronde van GGG, DO en het Belgische KCE).
- Drie ISP's hebben tijdens het GGG-congres plenair hun weg tot resultaten gepresenteerd. Ook in de Implementatiesessie van het GGG-congres hebben de 5 ISP's een bijdrage geleverd.
- We hebben het aansturen van het wereldwijde REMEDI4ALL Funders Network gecontinueerd. Hierin werken meer dan 35 publieke en private financiers samen om drug repurposing te stimuleren. Het netwerk richt zich op het delen van best practices en het ontwikkelen van innovatieve financieringsmodellen, zoals ketenfinanciering. Daarnaast was ZonMw mede-organisator en hoofdsponsor van het internationale Drug Repurposing Congres op 7 en 8 mei 2025 in Amsterdam, met meer dan 300 deelnemers uit diverse sectoren. Ook werken we aan beleidsverbeteringen rond drug repurposing; in november verscheen een artikel over barrières voor succesvolle drug repurposing medicijnen, met verdere publicaties — onder meer over oplossingsrichtingen — in voorbereiding.
- In samenwerking met FAST hebben we een nieuw initiatief gestart: de Drug Repurposing Venture Challenge, een programma om een drug repurposing idee te ontwikkelen tot een solide ondernemingsplan.
- Het publiceren van interviews met projectleiders van GGG-projecten in onze maandelijkse nieuwsbrief Geneesmiddelen (6150 abonnees) en via onze LinkedIn-pagina (2885 volgers) is een belangrijke manier om hun aansprekende resultaten voor het voetlicht te brengen. Ook lopende projecten die al mooie resultaten laten zien belichten we op deze manier.
- Vanuit het programma E&G stimuleren we alle projecten om de praktijk te betrekken en te komen tot een eindproduct dat in die praktijk concreet ingezet kan worden. Hierdoor wordt de impact van de resultaten van de projecten vergroot.

Signaleren en agenderen

- De GGG-Raad heeft onderwerpen uit het veld aangedragen voor de gereserveerde gelden voor gerichte rondes. Hieruit komen mogelijk nieuwe initiatieven voort in 2026.

- ZonMw biedt met het programma ER een helder en doorlopend kader waarbinnen wetsevaluaties kunnen plaatsvinden.
- Vanuit het programma E&G kijken we continu welke actuele ethische vraagstukken er spelen en op welke wijze daarop kan en moet worden aangesloten.

6. Gezondheidsbescherming

Doelstellingen

Gezondheidsbescherming draagt met kennis uit onderzoek bij aan de bestrijding van infectieziekten, COVID-19, antimicrobiële resistentie, voeding, gezonde leefomgeving, de gezondheidseffecten van klimaatverandering en microplastics. Als uitkomst van gesprekken met stakeholders agenderen we deze onderwerpen, financieren we onderzoek ernaar en stimuleren we impact bij beleidsmakers, onderzoekers, praktijkprofessionals en onderwijsexperts.

Highlights

- In het COVID-19 deelprogramma Besmetting en Verspreiding is veel kennis opgedaan die ook ingezet kan worden voor andere ziekten én voor de toekomst. De resultaten zijn gebundeld en verspreid via een digitaal magazine.
- 217 projecten uit het COVID-19 programma zijn vindbaar en doorzoekbaar via de Health-RI portal COVID-19 related data initiatives - Project overview. Advisering over de overgang van dit metadatasysteem naar een nieuw systeem dat past bij de European Health Data Space.
- Overhandiging van de kennisagenda 'Microplastics in ons lichaam' aan de gezamenlijke opdrachtgevers - de ministeries van VWS en IenW - door ZonMw-voorzitter Arfan Ikram. De kennisagenda vormt een routekaart voor verder onderzoek en implementatie van resultaten.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Voor de ontwikkeling van een integraal afwegingskader voor pandemievoorbereiding en -respons is uit het COVID-19 deelprogramma 'Effecten van maatregelen tijdens een pandemie' het UNITY project gehonoreerd.
- Met data uit het GOR-COVID-19 netwerk wordt verdiepend onderzoek uitgevoerd naar de gezondheidseffecten van de coronapandemie en bijbehorende maatregelen.
- Om toepassing van programmaresultaten in beleid en praktijk te stimuleren is de subsidieronde 'Implementatie-impuls COVID-19 programma' geopend.
- De eerste ronde van het programma Infectieziektebestrijding 2025-2030 heeft geresulteerd in 16 projectvoorstellen die onderzoek doen naar het versterken van infectieziektepreventie door het ontwikkelen en/of implementeren van kennis over infectieziekten.
- Het Kennisprogramma Pandemische Paraatheid opende in juni de ronde 'Research Readiness' gericht op het versterken van bestaande onderzoeksnetwerken en consortia om de onderzoeksinfrastructuur te verbeteren voor toekomstige gezondheids crises. Er zijn 27 subsidieaanvragen ingediend, waaruit de grote behoefte blijkt voor financiering van dit soort onderzoeksnetwerken.

- Alle projecten binnen de rondes 'Stimuleringsimpuls voor Pandemische Paraatheid' en 'Stimuleringsimpuls FAIR data voor Pandemische paraatheid' zijn afgerond in 2025. Aan 3 projecten is een aanvullende verspreiding- en implementatie-impuls toegekend.
- Het European Partnership One Health AMR (EUP OHAMR) is gestart. We nemen samen met NWO namens Nederland deel aan het partnerschap.
- De EUP OHAMR Scientific Advisory Board (SAB) is geïnstalleerd en we voeren het secretariaat. Daarnaast trekken we het werkpakket over (her)gebruik van onderzoeks- en gezondheidsdata. Tijdens de kick-off bijeenkomst hebben we dat afgetrapt met een FAIR awareness-sessie voor alle partners.
- Binnen de tweede ronde AMR3 over het toepassen van bestaande AMR-kennis in de zorgpraktijk zijn 2 projecten gehonoreerd. De onderzoekers werken aan een schaalbare strategie voor urineweginfecties bij kwetsbare en ouderen en een toolkit voor verpleegkundigen voor een betere antibiotica-allergie registratie.
- In 2025 startte het GoHot-consortium: een unieke samenwerking van 16 organisaties die met subsidie uit het Klimaat en Gezondheid 2-programma de kennis over gezondheidsrisico's door blootstelling aan hitte, pollen, luchtverontreiniging en combinaties hiervan in kaart gaan brengen.
- In mei 2025 opende de subsidieoproep NWA Planetary Health: een uitnodiging om een aanpak te ontwikkelen om in Rijksbeleid beter rekening te houden met de gevolgen van dat beleid voor de gezondheid van mens en planeet. ZonMw voert dit programma samen met NWO uit in opdracht van de ministeries van VWS en OCW.
- Eind 2025 is MOMENTUM 3.0 gehonoreerd. Dit publiek-private consortium ontvangt financiering om toepasbare kennis te ontwikkelen over het effect van micro- en nanoplastics (MNP) op de menselijke gezondheid en hoe blootstelling aan MNP kan worden verminderd.
- In november 2025 stelde de Management Board de nieuwe strategie van het internationale Healthy Diet Healthy Life (HDHL)-initiatief vast. Deze strategie beschrijft de focus van HDHL voor de komende jaren langs 3 elkaar versterkende rollen, namelijk denktank/kennismakelaar, onderzoek en stakeholderbetrokkenheid.
- We coördineren het Europese 'HDHL Food4Health'-project (CSA). In 2025 ontwikkelden we een subsidieronde voor een Knowledge Hub op het gebied van voedselbewerking/ ultra-bewerkte voeding.
- We hebben samen met andere internationale partners een voorstel ingediend voor de Horizon Europe (RIA)-ronde 'Nutrition and Mental Health'. Het project richt zich op de relatie tussen mentale gezondheid en voeding, darmgezondheid en het brein.

Verbinden en doorgeleiden

- Een belangrijke aanbeveling uit de projectleidersbijeenkomst 'Effecten van COVID-19 maatregelen' is om meer aandacht te hebben voor welzijn en voor de verschillen in kwetsbaarheid tussen (doel)groepen.
- In het COVID-19 deelprogramma Besmetting en Verspreiding is veel kennis opgedaan die ook ingezet kan worden voor andere ziekten én voor de toekomst. De resultaten zijn gebundeld en verspreid via een digitaal magazine.
- Voor de subsidieronde 'Modelleren voor Pandemische paraatheid' is een bijeenkomst georganiseerd, gericht op de herbruikbaarheid van data voor Pandemische Paraatheid. Daarnaast zijn projectleiders met elkaar in gesprek gegaan om samenwerkingen te verkennen en gezamenlijke subsidievoorstellen in te dienen.
- 217 projecten uit het COVID-19 programma zijn vindbaar en doorzoekbaar via de Health-RI portal 'COVID-19 related data initiatives - Project overview'. We adviseren over de overgang van dit metadatasysteem naar een nieuw systeem dat past bij de European Health Data Space.

- In samenwerking met de werkgroep 'Data Sharing' van het funder-netwerk GloPID-r hebben we de 'Implementation guide: Sharing research data in a public health emergency' ontwikkeld.
- In opdracht van VWS hebben we via de Commissie Infectieziekten & Resistentie een advies uitgebracht op de motie van kamerlid Bushoff omtrent MRSA-dragerschap.
- In samenwerking hebben VWS, ZonMw, RIVM en de AMR-zorgnetwerken een communicatiestrategie opgezet en uitgevoerd voor de World AMR Awareness Week (WAAW) 2025.
- Tijdens een symposium van het MOMENTUM Microplastics-consortium hielden we een gezamenlijke stakeholderbijeenkomst met beleidsmakers, bedrijven, belangenorganisaties en andere betrokkenen rondom de vraag hoe onderzoeksresultaten in beleid en praktijk door te voeren.
- Samen met het ministerie van LNV organiseerden we een kennissessie hoe we het Nederlandse en Europese kennis- en innovatielandschap beter met elkaar kunnen verbinden.
- In oktober organiseerden we samen met het Ministerie van LNV de Final meeting van het Europese FOODPathS-project. Tijdens deze bijeenkomst werden aanbevelingen gedaan voor het Europese FutureFoodS Partnership.
- Vanuit het Europese CSA CLEVERFOOD-project organiseerden we een internationaal rondetafelgesprek over duurzame en gezonde aanbesteding van voedsel in Europa.
- We hebben voor het CSA HDHL Food4Health-project een datamanagementplan (DMP) gemaakt dat beschrijft hoe ZonMw omgaat met data en documenten die voor de CSA worden gebruikt. Andere internationale programma's kunnen het DMP als voorbeeld gebruiken.

Signaleren en agenderen

In november overhandigde ZonMw-voorzitter Arfan Ikram de kennisagenda 'Microplastics in ons lichaam' aan de gezamenlijke opdrachtgevers: de ministeries van VWS en IenW. De kennisagenda vormt een routekaart voor verder onderzoek en implementatie van resultaten.

7. Jeugd

Doelstellingen

Door met onze programma's te werken aan vraagstukken van professionals, gemeenten, ouders en jeugd verbeteren we de kwaliteit van preventie, opvoed- en jeugdhulp voor kinderen en gezinnen. Zodat zij veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien. En optimaal kunnen meedoen in de maatschappij.

Highlights

- Met de Kenniswerkplaatsen Jeugd bijdragen aan de beweging van KBL (Kwaliteit en Blijvend Leren), in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd. 11 startimpulsen toegekend ter voorbereiding op de volgende ronde. Het doel: een stevige Infrastructuur Kenniswerkplaatsen Jeugd opbouwen.
- Begeleiding van teams door het Leernetwerk Participatief Jeugdonderzoek ten behoeve van een innovatieve subsidieronde. Daarin brachten jongeren in gelijkwaardige samenwerking met onderzoekers ervarings- en wetenschappelijke kennis bij elkaar op het gebied van mentale gezondheid.
- Publicatie kennis- en innovatieagenda jeugdgezondheidszorg. Een beslisgroep van jongeren, ouders en professionals ontwikkelde de agenda, die input geeft voor toekomstige programmering.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Een nieuwe fase van de cohortstudie Generation R Focus@22 is gestart.
- 31 samenwerkingsverbanden gaan zorgen dat meer jongeren kunnen meedoen aan Maatschappelijke Diensttijd (MDT). Ze werken eraan om MDT duurzaam in de samenleving te verankeren.
- Het programma Richtlijnen Jeugdgezondheidszorg krijgt geen vervolg binnen ZonMw. De huidige activiteiten zijn gericht op het goed afronden van het programma en de overdracht naar het NCJ.
- Binnen het NWA-programma Seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld is het consortium T@CKLE gestart om offline en online seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld (SGOG) te onderzoeken. Met een integrale en transdisciplinaire aanpak zoekt T@CKLE verbinding met ervaringsdeskundigen, experts, organisaties en initiatieven. Daarmee wordt de samenwerking over vakgebieden heen versterkt en worden de krachten van bestaande initiatieven gebundeld.
- Wat werkt voor de jeugd: 7 interdisciplinaire consortia werken aan verschillende maatschappelijke vraagstukken. Zoals het vergroten van de weerbaarheid van jongeren, normaliseren en het versterken van lokale preventie. 6 praktijkgerichte projecten zijn gestart. Deze werken aan professionalisering en stimuleren lerende organisaties in het jeugdveld. Samen met NRO selecteren we 4 consortia. Deze versterken de sociaalpedagogische basis en de verbinding tussen het onderwijs en het jeugddomein.
- Er zijn 4 projecten gestart die onderzoek doen naar de residentiele jeugdhulp. Ze kijken hoe hulp voor jeugdigen met complexe problemen beter kan. Het doel: hulp zo thuis mogelijk organiseren in kleine groepen. De projecten zoeken uit wat werkt. En wat jeugdigen nodig hebben om hun woonplek zo veel mogelijk als thuis te laten voelen.
- Vanuit het programma Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd hebben we met kennisvouchers de verbinding met de netwerkorganisatie Kwaliteit en Blijvend Leren (KBL) verstevigd. Aandachtspunten uit de eindevaluatie kregen opvolging in het vervolgprogramma Kenniswerkplaatsen Jeugd.
- Met de Kenniswerkplaatsen Jeugd dragen we - in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd - bij aan de beweging van KBL. We hebben 11 startimpulsen toegekend ter voorbereiding op de volgende ronde. Het doel: een stevige Infrastructuur Kenniswerkplaatsen Jeugd opbouwen. Dit wordt een kennisnetwerk dat opgedane kennis, ervaringen en informatie uitwisselt. Werkplaatsen delen kennis vrij met elkaar en met partijen buiten de werkplaats. Zowel (boven)regionaal als landelijk. Betere verspreiding en meer samenhangende kennis vergroot de toegang tot kennis. Dit bevordert de toepassing van die kennis in de praktijk en verhoogt daarmee de kwaliteit van de jeugdhulp. De toekenning en start volgen in Q1 van 2026.

Verbinden en doorgeleiden

Onze communicatie- en implementatie-activiteiten dragen bij aan het vergroten van de impact van onderzoeksresultaten. We zetten hierop in vooraf, tijdens en bij afronding van programma's. We bundelen verkregen kennis en zorgen dat resultaten het jeugdveld bereiken. Dit doen we via publicaties, bijeenkomsten, www.zonmw.nl/jeugd, onze maandelijkse nieuwsbrief en [LinkedIn-pagina ZonMw: jeugd](#). We zijn partner in het event 'Jeugd in Onderzoek': dé ontmoetingsplek voor iedereen die betrokken is bij onderzoek in de jeugd- en onderwijssector. Hier worden ook veel resultaten van door ZonMw gefinancierde projecten gepresenteerd.

De behoefte van onze doelgroepen staat centraal in onze communicatie. Dit zijn jeugdprofessionals, onderzoekers en beleidsmakers in de brede jeugdsector. We werken voortdurend aan het versterken van ons netwerk in de jeugdsector, omdat we samen meer impact maken. Dat doen we ook door onderzoekers te stimuleren jongerenparticipatie te verankeren binnen projecten. Door hiervoor aandacht te vragen in subsidieoproepen en aanvragen hierop te toetsen. Ook organiseren we jaarlijks een masterclass jongerenparticipatie in onderzoek.

In 2025 hebben we de volgende activiteiten en resultaten behaald op het gebied van impact versterken:

- Van de MDT-projecten uit het Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd hebben we veel geleerd over hoe je succesvol een project voor en met jongeren organiseert. Met de online publicatie Tips voor jongerenprojecten brengen we die kennis naar de praktijk.
- Voor en met de Kenniswerkplaatsen Jeugd deelden we via werkplaatsenjeugd.nl kennis. De meerwaarde die deze samenwerking heeft opgeleverd vertaalt zich naar een grote hoeveelheid aan concrete werkwijzen, innovaties, methodieken en tools. Deze worden per thema in 5 digitale kennismagazines gedeeld.
- We organiseerden voor het NWA-programma Big data en Kansrijke start een eindsymposium waarin de resultaten van de beide consortia zijn gepresenteerd en bediscussieerd. De resultaten en de uitkomsten van de eindbijeenkomst zijn gebundeld in een eindpublicatie.
- Alle clusters binnen het programma Richtlijnen Jeugdgezondheidszorg hielden zich in 2025 bezig met het omzetten en herzien van de richtlijnen. Voor de eerste richtlijnen over Opvoeden & Ondersteunen vindt inmiddels een praktijktest plaats. Verder wordt er een format ontwikkeld om praktijkmodules op te stellen.
- Vanuit het programma Wat werkt voor de Jeugd zijn 6 veelbelovende pilots afgerond die werken aan een betere samenwerking tussen volwassenen-ggz en jeugdhulp, gebaseerd op een gezinsgerichte aanpak. Daarnaast loopt een overkoepelend onderzoek om te leren van de samenwerking binnen deze pilots. Met als doel het bijdragen aan de verdere ontwikkeling en verankering van de samenwerking. De resultaten, handreiking en slotbijeenkomst worden begin 2026 verwacht. Alvast meer weten? Lees dan het interview Samenwerking volwassenen-ggz en jeugdhulp: cruciaal maar complex.
- In een innovatieve subsidieronde deden jongeren zelf onderzoek naar mentale gezondheid. Ze dienden een onderzoeksvoorstel in op een onderwerp dat ze zelf belangrijk vonden, en werkten gelijkwaardig samen met onderzoekers. Zo brachten ze ervaringskennis en wetenschappelijke kennis bij elkaar. Omdat de aanpak geheel nieuw was, zorgde ZonMw voor begeleiding van de teams door het Leernetwerk Participatief Jeugdonderzoek. Lees hier de ervaringen en geleerde lessen van (jongeren)onderzoekers uit 6 van de projecten.

Signaleren en agenderen

- Eind 2025 is de kennis- en innovatieagenda jeugdgezondheidszorg gepubliceerd. Een beslisgroep van jongeren, ouders en professionals ontwikkelde de agenda, die input geeft voor toekomstige programmering.
- Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met stakeholders om input op te halen voor het vervolgprogramma Wat werkt voor de Jeugd. Hierbij is nauwe afstemming met NJi, KBL, NCJ en andere stakeholders.

8. Kwaliteit van Zorg

Doelstellingen

Integrale zorg vraagt om samenwerking. Het cluster Kwaliteit van Zorg (KvZ) richt zich op ondersteuning, versterking en behoud van zorgprofessionals en patiënteninbreng voor een betere, toekomstbestendige, organisatie en kwaliteit van zorg. Daarom investeren wij in samenwerking, kennisontwikkeling voor de dagelijkse praktijk en in de toepassing van die kennis door zorgprofessionals bij de uitoefening van hun beroep en kennis voor onderwijs, scholing en beleid en het organiseren van de zorg. Met als uiteindelijk doel toegankelijke, passende en duurzame zorg en ondersteuning nu en in de toekomst.

Highlights

- De 52 gehonoreerde subsidieaanvragen voor de uitvoering van de Visie eerstelijnszorg 2030 vertegenwoordigen gezamenlijk 98% van Nederland.
- Door de resultaten van de non-COVID-projecten inzicht in de effecten van uitgestelde zorg (specifiek voor kwetsbare groepen) en de noodzaak om goede data van beschikbaar te hebben.
- Tijdens de diverse site-visits werd benadrukt hoe noodzakelijk de ZonMw-programma's zijn om de vragen van morgen en van overmorgen te adresseren voor een toekomstbestendige eerste lijn. Kwaliteit van Zorg faciliteert medisch-inhoudelijke zaken, organisatie van zorg en (de-)implementatievraagstukken.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

Versterking organisatie eerstelijnszorg

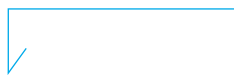
- De 52 gehonoreerde subsidieaanvragen voor de uitvoering van de Visie eerstelijnszorg 2030 vertegenwoordigen gezamenlijk 98% van Nederland. Het landelijke leer- en verbeterennetwerk LeVEL ondersteunt de regio hierbij en het multidisciplinair onderzoeksconsortium MOVE onderzoekt de meerwaarde van het anders organiseren van en samenwerking in de eerste lijn.
- Meer dan 280 individuele beroepsgroepen hebben monodisciplinaire subsidievouchers aangevraagd én ontvangen. Met deze subsidies werken regio's aan het opzetten en versterken van regionale eerstelijnsamenwerkingsverbanden (RESV's) en hechte wijkverbanden. In samenwerking met de academische werkplaatsen huisartsenzorg en wijkverpleging dragen we zo bij aan het toegankelijk houden van de eerstelijnszorg.
- Ook de doorontwikkeling van Thuisarts.nl in 2025 was ondersteunend aan de Visie eerstelijnszorg 2030.

Beweging naar passende zorg

- Het realiseren van passende zorg vraagt om een goede infrastructuur en draagvlak van professionals. De academische werkplaatsen zetten in op de kennisinfrastructuur - de wisselwerking tussen academie, onderwijs en praktijk - om professionals te behouden en ondersteunen bij het verlenen van passende zorg. Een mooi voorbeeld is de onderzoeksinfrastructuur GRIP3-project (beloond door ZonMw met een Parel) dat in 2025 verder werkte aan randvoorwaarden en planvorming voor implementatie om daadwerkelijk bij te kunnen dragen aan surveillance en pandemische paraatheid, zoals bekostiging van de benodigde data-infrastructuur en real-time data extractie.

Uitkomstgerichte zorg

- In oktober 2025 zijn opgedane ervaringen uit de non-COVID-projecten gebundeld tijdens een inspirerende slotbijeenkomst. De resultaten geven inzicht in effecten van uitgestelde zorg (specifiek

voor kwetsbare groepen) en de noodzaak om goede data van beschikbaar te hebben. De projectleiders hebben daarbij waardering uitgesproken voor de rol van ZonMw.

- Begin 2025 is de volgende fase van het programma verduurzamen uitkomstgerichte zorg gestart om de aanbevelingen uit de showcases van eerste fase in de praktijk te brengen bij meerdere wetenschappelijke verenigingen, kwaliteitsregistraties en aandoeningen.

Citrienfonds

- In 2025 hebben de Citrienprogramma's Anders Werkt Beter in de Zorg, Digitaal Mee in de Zorg en Samen de Zorg Vergroenen een site-visit doorlopen met de ZonMw-beoordelingscommissie en is de eerste fase afgerond.
- In het programma Digitaal mee in de zorg worden digitale zorgtoepassingen herontworpen in co-creatie met burgers en zorgprofessionals om digitale zorg toegankelijker en inclusiever te maken voor 4 kwetsbare groepen.
- Voor Samen de zorg vergroenen is een set van 21 duurzame interventies geselecteerd, die 68 ziekenhuizen gaan implementeren.
- Bij het programma Anders Werkt Beter zijn uit meer dan 200 inzendingen 7 kansrijke projecten geselecteerd die werkprocessen, werkgeluk en personeelsinzet in de zorg moeten verbeteren.
- In afstemming met VWS worden de eerste stappen gezet richting een tussenevaluatie en wordt gekeken hoe verdere implementatie en opschaling binnen de programma's gestimuleerd kan worden, mede via het beschikbare stimuleringsbudget.

Kwaliteitsgelden

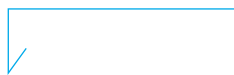
- Ook in 2025 blijft het programma Kwaliteitsgelden voortbouwen op de goede verhouding met partijen die is opgebouwd om ontwikkeling van richtlijnen en kwaliteitsinstrumenten mogelijk te maken. De focus daarbij is gericht op faciliteren en stimuleren van de samenwerking tussen betrokken partijen met in achtneming van recente ontwikkelingen zoals de Visie eerstelijnszorg 2030. In 2025 is met de partijen een evaluatie uitgevoerd door CommonEye naar het proces van de verstrekking van Kwaliteitsgelden zoals ZonMw dat heeft ingericht. Begin 2026 wordt deze evaluatie aangeboden aan VWS.

Forensische Geneeskunde

- Door de aanbesteding van de Nationale Politie wordt de medische arrestantenzorg in de toekomst niet meer uitgevoerd door forensisch artsen. Een aanvullend project is gehonoreerd om de meetbaarheid en bruikbaarheid van de ontwikkelde kwaliteitsindicatoren in deze nieuwe context van de medische arrestantenzorg te onderzoeken.

Up-to-date kennis

- Om kennis up-to-date te houden, investeerden we in zowel inhoudelijke thema's en praktijkprojecten als in verdere academisering door het financieren van:
 - onderzoeksprojecten naar het beantwoorden van kennisvragen vanuit de beroepsgroepen (paramedische zorg, verpleging en verzorging en huisartsgeneeskunde)
 - aioto-trajecten voor academische bruggenbouwers in de huisartsgeneeskunde, ouderengeneeskunde en geneeskunde voor verstandelijk gehandicapten, die bijdragen aan de onderbouwing van het geneeskundig handelen én aan de implementatie van wetenschappelijke kennis in de betreffende praktijken
 - het werken volgens de laatste wetenschappelijke inzichten (BLBD), financiering van onderzoekslijnen en het opleiden van veelbelovende talenten via het verpleegkundig leiderschapsprogramma LMNR
- Voor een toekomstbestendige eerste lijn is het noodzakelijk om de vragen van overmorgen te adresseren. Daarom hebben we met financiële middelen van Kwaliteitsgelden en met begeleiding vanuit KPHAG de nieuwe dynamische 'Kennisagenda Huisartsenzorg' gefaciliteerd. Deze is in december 2025 gepubliceerd als opvolging van de 'Nationale Onderzoeksagenda

Huisartsgeneeskunde' uit 2018. Uit het proces bleek dat bijna de helft van de kennisvragen op basis van lacunes is beantwoord. Ruim 57% van de projecten was gericht op beantwoording van vragen binnen thematische hoofdstukken zoals organisatie en samenwerking en patiënt gerelateerde zorg. Een duidelijk voorkeur voor een compacte agenda met minder vragen kwam naar voren.

Verbinden en doorgeleiden

- Bredere implementatie is een grote uitdaging. We investeren in aandacht voor co-creatie en intensief contact met relevante stakeholders op landelijk en regionaal niveau. Om de kennisuitwisseling en implementatie van (tussentijdse) resultaten - en daarmee de impact van programma's - te vergroten, organiseerden we bijeenkomsten (zoals de jaarlijkse netwerkbijeenkomst V&V, projectenbijeenkomsten en onderzoekersbijeenkomsten voor verschillende specialisten in opleiding), site-visits en dragen relevante sprekers aan voor (internationale) congressen. Samen met andere relevante ZonMw-programma's en relevante stakeholders kijken we wat er nodig en gewenst is en hoe dit het beste georganiseerd kan worden.
- In 2025 publiceerden we de geleerde lessen uit het programma Ondersteuning Zorginstituut, zoals de aanbieder van de richtlijn 'Omgaan met taalbarrières in de zorg en het sociaal domein', die kunnen bijdragen aan passende zorg. De richtlijn is door ZonMw actief verder verspreid en wordt door diverse partijen opgepikt, onder meer door kraamzorg (gefinancierd vanuit Kwaliteitsgelden).

Signaleren en agenderen

- Patiëntparticipatie in onderzoek is cruciaal in de hele kenniscyclus. Samen met Patiëntenfederatie Nederland, of specifieke patiëntenorganisaties, is gekeken op welke manier het patiëntenperspectief binnen de subsidieprocedures en projecten kan worden meegenomen om zo te komen tot voor patiënten relevante en toepasbare resultaten/passende zorg. Vanuit Kwaliteitsgelden ligt de focus op de medisch specialistische zorg en was nog onvoldoende mogelijkheid voor de Patiëntenfederatie om ook de eerste lijn te bedienen. In 2025 is hiervoor een pilot gestart voor de osteoporosezorg. Daarnaast zijn ook projecten gehonoreerd gericht op structurele patiëntenparticipatie in kennisontwikkeling, onder meer het project 'Leren van elkaar' (NHG en Patiëntenfederatie) vanuit Kwaliteitsgelden.
- Soms is het nodig om verandering in te zetten (of zelfs te forceren) door ruimte te geven aan een aantal individuele koplopers (zoals in Verduurzamen Uitkomstgerichte Zorg) en wil je op andere momenten of bij andere onderwerpen juist borgen dat het gehele gezondheidszorg en/of iedere regio stappen vooruit kan zetten en/of nieuwe kennis of verandering kan benutten en gebruiken om zo grote veranderingen voor iedereen door te voeren (zoals via het programma Versterking organisatie eerstelijnszorg). Aandachtspunt is hoe je hiervoor de ruimte biedt om met en van elkaar te leren. Dat faciliteerden we in 2025 onder andere in de subsidierondes 'Transformatie-impuls' (Actieonderzoek Innovatieve Zorg) en 'Leren van elkaar' (Kwaliteitsgelden), in bijeenkomsten en in gesprekken met relevante stakeholders.

9. Life Sciences & Health / Digitale zorg

Doelstelling

In het cluster LSH / Digitale zorg richten we ons op kennis- en innovatieprogramma's op het terrein van hybride en digitale zorg, medische technologie en onder andere de inzet van artificial intelligence.

Daarbij zijn onze uitgangspunten: kennisontwikkeling, kennisbenutting en zorginnovatie, vraagsturing door eindgebruikers en publiek-private samenwerking waar nodig en passend. De nadruk ligt daarbij steeds meer op de fase van implementatie en opschaling. Hiermee spelen we in op belangrijke ontwikkelingen in het veld zoals onder andere genoemd in het Integraal Zorgakkoord (IZA), Aanvullen Zorg & Welzijn akkoord (AZWA) en het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). We geven daarnaast invulling aan het missie gedreven topsectoren- en innovatiebeleid binnen ZonMw.

Highlights

- AI Signalement aangeboden aan VWS. Het kennissignalement brengt de kennishiaten, actuele ontwikkelingen, kansen, uitdagingen en belemmeringen op het gebied van AI in de zorg in kaart. En beschrijft welke rol de overheid kan spelen om het potentieel van AI optimaal te benutten.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Het programma Pandemische Paraatheid en doorgang Reguliere Zorg is in 2025 van start gegaan. Het programma beoogt met inzet van digitale hulpmiddelen en maatregelen te komen tot elasticiteit in het aanbod van reguliere (niet acute) zorg in crisissituaties, zoals bij een pandemie. In de eerste ronde gericht op Regionale data-oplossingen voor coördinatie en voorspelling van zorgcapaciteit tijdens crisissituaties zijn 2 projecten gehonoreerd.
- Binnen het nieuwe Programma Versnellingsimpuls voor hybride en digitale zorg zijn een onderzoeksrunde en een implementatierunde uitgevoerd in samenwerking met Digizo.nu. Er zijn 11 aanvragen gehonoreerd voor praktijkonderzoek, en 32 impuls vouchers om digitale zorg te laten schalen.
- Het programma Zorg voor innoveren (Zvi) heeft vier subsidierondes uitgevoerd. Twee rondes zijn gericht op samen beslissen over de inzet van digitale zorg, één ronde op duurzame zorginitiatieven en één ronde op technologie voor valpreventie.
- Het publiek-private onderzoeksprogramma Innovative Medical Devices Initiative (IMDI) heeft in samenwerking met NWO en SIA een subsidieronde uitgevoerd gericht op het verder ontwikkelen van arbeidsbesparende technologie in de zorg. Er zijn 10 aanvragen ontvangen. Hierover wordt in 2026 een besluit genomen.
- Binnen het programma Take-off, een samenwerking met NWO-TTW, zijn 2 subsidierondes voor starters uitgezet. Dit programma stimuleert en ondersteunt bedrijvigheid en ondernemerschap vanuit de wetenschap. De Take-off financiering is nodig om de kloof tussen het onderzoek en de markt te overbruggen. Er zijn 41 projecten in totaal, en 17 projecten op het gebied van Life sciences gehonoreerd.
- De NWO KIC ronde 'Verkleinen van Gezondheidsverschillen' is geopend. De ronde is gericht op het verwerven van inzicht in de bijbehorende technologische én systemische randvoorwaarden om gezondheidstechnologie (door) te ontwikkelen voor groepen in een lagere sociaaleconomische positie (SEP). Tevens staat de ronde 'Medicijnen voor Medicijnen' open. Beide leiden tot besluiten in 2026.

Verbinden en doorgeleiden

- Met het programma Zorg voor innoveren creëren we impact door zorginnovatoren te informeren, adviseren en verbinden. Dat doen we door informatie te verstrekken via een digitale kennisbank, events en door netwerkmogelijkheden te creëren voor onze doelgroep door middel van innovatiecafés en matching events.

- Zvi organiseerde samen met Zorginnovatie.nl twee Innovatiecafés met de thema's arbeidstijdbesparing en vraaggestuurd innoveren. En - in het teken van regionale samenwerking - vier matchingevents door heel Nederland om zorginnovatoren in contact te brengen met partijen die relevant zijn voor de doorontwikkeling van zorginnovaties.
- ZonMw heeft vier consulten georganiseerd waarbij alle betrokken partners (ZonMw, VWS, NZa, ZiNL, RVO) samen met de vragensteller aan tafel zitten om tot een antwoord te komen. Daarnaast hebben er ook twee consulten plaatsgevonden tijdens de NIC Week van de Implementatie.
- Coaches en adviseurs van Zvi namen implementatie- en opschalingsbarrières weg van zorginnovatoren en vergroten zo de impact van hybride zorg. Dit doen we ook met onze Zvi-podcasts, waarmee we ingaan op zorg en innovatie actualiteiten, zoals wet- en regelgeving rond medische technologie en over toelating tot het basispakket.
- In het programma Vitaliteit en levensloop heeft het project 'VOILA' (Vitality Oriented Innovation for the Lifecourse of the Ageing society) een VIMP gekregen. Hiermee heeft het consortium de mogelijkheid om een businessplan uit te werken.
- Voor NWO KIC monitoren we de lopende projecten en organiseren we projectleidersbijeenkomsten om de impact van de projecten te versterken.

Signaleren en agenderen

- In 2025 is het AI Signalement aangeboden aan VWS. Het kennissignalement brengt de kennishiaten, actuele ontwikkelingen, kansen, uitdagingen en belemmeringen op het gebied van AI in de zorg in kaart. En beschrijft welke rol de overheid kan spelen om het potentieel van AI optimaal te benutten.
- ZonMw voerde in opdracht van VWS 3 onderzoeken uit naar de ontwikkeling en implementatie van medische technologie: 'Peiling van behoeftes', 'Innovatiereis' en 'Kennis uit Innovatie'. Deze onderzoeken onderstrepen het belang van vraaggestuurde innovatie, een samenhangend financieringslandschap en ondersteuning bij doorontwikkeling naar de praktijk. Alleen zo kan digitale innovatie bijdragen aan toegankelijke en bemensbare zorg.

10. Ouderen

Doelstellingen

Het cluster Ouderen vervult het programmamanagement voor programma's die zich richten op kennis en innovatie in de zorg voor kwetsbare ouderen op grond van de Wmo, de Zvw en de Wlz. Daarnaast is een aantal (omvangrijke) programma's op het gebied van domeinoverstijgende regionale samenwerking, zorgtransformatie en regionale beleidsparticipatie ondergebracht bij dit cluster.

Highlights

- Versterking van regionale samenwerking en participatie via subsidies aan 38 IZA-regio's en de opbouw van regionale participatiehubs.
- Versterking van de kennisinfrastructuur langdurige zorg via de financiering van de Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderen (KAWO), bijdragen uit onderzoeken door academische werkplaatsen gefinancierd vanuit diverse programma's als LZO, GB en PZ Wlz. Door de alliantie Kennisinfrastructuur Langdurige Zorg is verdere uitvoering gegeven aan het gezamenlijk werkprogramma 2024-2025.

- Actielerend leren en kennisuitwisseling via Ontwikkelexpedities en het Netwerk Leren Transformeren.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- In het programma Dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie zijn 12 lokale ontwikkelprojecten in gemeenten gehonoreerd. In afstemming met de opdrachtgever is het programma met een jaar verlengd. Er zijn 20 projecten gestart doorlopend in 2026 met het toegankelijk en aantrekkelijk maken van reguliere dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie. Het leer- en begeleidingstraject is afgerond. Een offerteopdracht voor een Social Return on Investment (SROI) en een borgingssubsidierende voor de lokale ontwikkelprojecten zijn in voorbereiding.
- In het programma Reablement is in 16 projecten verder gewerkt aan de doorontwikkeling van reablement in de Nederlandse context.
- In afstemming met de opdrachtgever is er eind 2025 overeengekomen dat er een herstart van het programma Beter Thuis 2 gaat plaatsvinden. Deze herstart wordt voorafgegaan door een verkenning van de actuele stand van zaken en biedt inzicht in de prioritaire opgaven waar het programma een bijdrage aan kan gaan leveren. Dit vindt nadrukkelijk plaats samen met het veld en in nauw overleg met bijvoorbeeld VWS, Zorginstituut en NZa.
- In het Kennisprogramma Langdurige Zorg en Ondersteuning (2023-2027) (LZO II) zijn 12 projecten gestart met kennisontwikkeling over praktijkgericht onderzoek naar verbeteringen van eigen regie en zelfredzaamheid van cliënten en patiënten in de langdurige zorg. De methodiek 'Cirkelen Rond Je Onderzoek' is in deze subsidierende toegepast en wordt geëvalueerd. De resultaten lijken positief.
- In het programma Passende Zorg binnen de Wet langdurige zorg (PZWlz) zijn in de tweede ronde binnen de lijn 'Kennisontwikkeling' 5 onderzoeksprojecten gestart, gericht op onderzoek naar de effectiviteit van zorginterventies. We bereiden momenteel de laatste ronde op dit onderwerp voor, die in 2026 van start gaat. In maart 2025 zijn daarnaast tien projecten gestart binnen de lijn 'Kennisbenutting', en bereiden we de laatste drie rondes binnen deze lijn voor, eveneens voor 2026.
- De externe evaluatie van het programma Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderen (KAWO) is in Q1 2025 aangeboden aan VWS. Vooruitlopend op een herstructurering voor het vervolgprogramma (2027-2037) is de nog lopende programmaperiode in overleg met het ministerie van VWS verlengd tot eind december 2026.
- Binnen het programma Juiste Zorg Op de Juiste Plek hebben 8 projecten een aanvullende subsidie ontvangen voor het verbeteren van therapietrouw bij patiënten met atriumfibrilleren en/of hartfalen op regionaal niveau. Zij starten in januari 2026.
- Vanuit het programma Ondersteuning regionale samenwerking ontvingen 38 IZA-regio's in 2025 subsidie voor de (door)ontwikkeling en versteviging van de organisatie en governance in de regio, als basis van de regionale toekomstbestendige samenwerkingsstructuur. Daarnaast wordt in het Netwerk Leren Transformeren actief gewerkt aan het gezamenlijk leren over transformeren van zorg naar gezondheid. Het netwerk bestond al uit 11 domeinoverstijgende samenwerkingsverbanden, verschillende landelijke partijen, een ondersteuningsteam en andere geïnteresseerden. In 2025 zijn ook de 38 IZA-regio's bij het netwerk aangesloten. Voor dit netwerk is in samenwerking met VWS een LinkedIn-groep opgezet, om inspirerende voorbeelden te kunnen delen, en kennis uit te wisselen over knelpunten, succesfactoren en inzichten.
- In het tweede jaar van het programma Infrastructuur beleidsparticipatie zijn 36 projecten afgerond uit de ronde 'Coalitievorming regionale participatiehubs', als eerste stap naar de vorming van regionale participatiehubs, voor beleidsparticipatie door de mensen om wie het gaat bij regionale

vraagstukken op het gebied van gezondheid, zorg en ondersteuning. Vanuit de gevormde coalities zijn 31 projecten gehonoreerd voor de vervolgsubsidieronde, 'Ontwikkelexpeditie infrastructuur beleidsparticipatie fase 1', ten behoeve van deelname aan de door ZonMw georganiseerde Ontwikkelexpeditie-activiteiten en het opstellen van een actieplan dat leidt tot een participatiehub op zorgkantoorregio-schaal. Binnen 5 rondes van de subsidieoproep 'Uitvoering actieplan regionale participatiehub' (publicatie ronde 1 juli 2025 - ronde 5 februari 2026) worden partijen in de gelegenheid gesteld hun actieplan in te dienen. Met het actieplan wordt de bouw van de participatiehub gerealiseerd, evenals de uitvoering van de participatieprojecten die daaraan bijdragen.

- In 2025 heeft ZonMw met cofinanciering van NWO, het Nederlandse loket voor de derde subsidieronde in het partnerschap 'Transforming Health and Care Systems' uitgevoerd. In november 2025 is de vierde subsidieronde 'Access to Care' geopend. Voor deze 'Joint Transnational Call' voert ZonMw wederom het 'Call Secretariat' voor het gehele partnerschap. Bovendien is met de Nederlandse co-financiers in het partnerschap, NWO en Regieorgaan SIA, overeengekomen dat ZonMw wederom het Nederlandse loket is voor deze subsidieoproep.
- Het programma Active and Assisted Living is afgerond. Er wordt nog gewerkt aan de evaluatie van het programma.
- Binnen het programma Kunst en Cultuur in de langdurige zorg en ondersteuning zijn opdrachten verstrekt voor een landelijke SROI Kunst in de zorg en een Toekomstverkenning zorg en cultuur.

Verbinden en doorgeleiden

- Binnen de alliantie Kennisinfrastructuur Langdurige Zorg, een samenwerkingsverband van het Zorginstituut, het Trimbos-instituut, Vilans en ZonMw, is verdere uitvoering gegeven aan het gezamenlijk werkprogramma 2024-2025.
- Vanuit het programma Dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie is voor de interventie Odensehuizen opname in de databank 'Effectieve sociale interventies' van Movisie door het Landelijk Platform Odensehuizen gefinancierd.
- In het programma Passende Zorg binnen de Wet langdurige zorg (PZWlz) begeleiden we interventie-eigenaren om interventies, gericht op kwaliteit van leven en kwaliteit van zorg van ouderen en hun mantelzorgers binnen de drie sectoren — ouderenzorg, langdurige geestelijke gezondheidszorg (LGGZ) en gehandicaptenzorg — breed bruikbaar te maken voor andere zorgverleners en zorggebruikers. De opname van interventies in de databank 'Erkende Interventies' van Vilans en het Trimbos-Instituut draagt bij aan het verdere gebruik en de verspreiding van deze interventies.
- Vanuit het Kennisprogramma Langdurige Zorg en Ondersteuning (2023-2027) (LZO II) is in november een ondersteuningstraject gestart voor 14 projectleiders en projectgroepleden van 9 LZO-projecten. Het doel van het impactbegeleidingstraject is om de impact van de gehonoreerde projecten te vergroten door de projecten te ondersteunen en begeleiden op het gebied van implementatie, verspreiding en borging van hun kennis en resultaten.
- Het begeleidings- en leertraject van het programma Reablement, uitgevoerd door de universiteit van Maastricht, organiseerde leernetwerkbijeenkomsten voor de 16 lopende projecten zowel die focussen op reablement vanuit een zorgvraag alsook de projecten met een preventieve aanpak. Daarnaast is er vanuit dit traject een infografic Reablement opgeleverd met de Nederlandse definitie voor reablement.
- Eens per jaar organiseren de zes academische netwerken ouderenzorg die zijn verbonden aan het samenwerkingsverband SANO een wetenschapsdag. Dit jaar werd de dag georganiseerd in Groningen door UNO-UMCG. Het thema van de dag was 'De kracht van samen'. Tijdens de dag werden verdiepende sessies gehouden vanuit verschillende onderzoeksprojecten en werd nader ingegaan op kracht van samenwerking. Ook werd ingegaan op het samenbrengen van de

onderzoeks- en praktijkwereld, bijvoorbeeld via praktijkverbinders: mensen die zowel in de praktijk werken en ook als onderzoeker. Het symposium werd mede mogelijk gemaakt door een (financiële) bijdrage vanuit het programma Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderen (KAWO).

- Met een (financiële) bijdrage vanuit het programma Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderen (KAWO) hebben de academische werkplaatsen ouderenzorg die zijn verbonden aan het samenwerkingsverband SANO in februari een communicatiesymposium georganiseerd aan de Radbouduniversiteit Nijmegen. Het congres richtte zich specifiek op communicatieprofessionals die werken bij de aangesloten organisaties van de verschillende werkplaatsen ouderenzorg. Het programma is door 150 communicatiecollega's uit het hele land gevolgd en zeer positief geëvalueerd.
- Het Netwerk Leren Transformeren van het programma Ondersteuning regionale samenwerking draagt bij aan het stimuleren van het gezamenlijke leerproces rondom de transformatie van zorg naar gezondheid. Hierbinnen leren zowel domeinoverstijgende samenwerkingsverbanden op organisatie- en professional- en inwonerniveau, als landelijke partijen van en met elkaar. Hiervoor zijn in 2025 verschillende leerbijeenkomsten en activiteiten georganiseerd, zoals interviewworkshops, ondersteuning bij het in kaart brengen van het leerlandschap en bijdragen van inspirerende sprekers. Via de LinkedIn-groep wordt deze kennis breed gedeeld en uitgewisseld met andere geïnteresseerden.

Participatie

- In diverse programma's wordt vanuit verschillende invalshoeken gewerkt aan participatie in de regio en het leren over de wijze waarop je dat op een functionele wijze in de praktijk kunt verbeteren. De resultaten van de verschillende trajecten worden gebundeld en verbonden in de diverse leer- en ontwikkelingstrajecten.
- Het programma Juiste Zorg Op de Juiste Plek is een kennisuitwisselingstraject gestart met de projecten gericht op het verstevigen en borgen van burgerparticipatie die bijdragen aan het verkrijgen, vergroten en delen van kennis rondom burgerparticipatie.
- Middels een Ontwikkelexpeditie van het programma Infrastructuur Beleidsparticipatie wordt het leren op actieve en creatieve wijze gestimuleerd tussen de participatiehubs in wording en hiermee ten behoeve van de ontwikkeling van een werkzame infrastructuur beleidsparticipatie. In 2025 was binnen drie Ontwikkelexpeditie-bijeenkomsten onder andere aandacht voor het constructief samenwerken binnen zorgtransformatie, het bouwen van een governance voor een participatiehub en het organiseren van beleidsparticipatie. Bij de organisatie zijn onder andere experts op zorgtransformatie en actieleren betrokken, evenals landelijke stakeholders. De ontwikkelingsexpeditie kent een actielerend en dynamisch karakter en loopt gedurende de gehele looptijd van het programma.
- In het programma Ondersteuning regionale samenwerking vormt 'Samenwerken met inwoners en patiënten' een van de zes bouwstenen. Vanuit het Netwerk Leren Transformeren wordt op deze bouwsteen nauw samengewerkt in de Ontwikkelexpeditie van Infrastructuur Beleidsparticipatie.

Signaleren en agenderen

- Door vanuit het programma Ondersteuning regionale samenwerking en Infrastructuur Beleidsparticipatie aan te sluiten bij allerlei (landelijke) tafels en relevante initiatieven signaleren we voortdurend welke ontwikkelingen er plaatsvinden die raakvlakken hebben met het programma en andere ZonMw-activiteiten. Denk hierbij aan de IZA Thematafel Regionale Samenwerking, de Vliegende Brigade en het verbinden van het Netwerk Leren Transformeren met de netwerken van regionale bestuursvoorzitters en programmamanagers van VWS.

- Vanuit het programma Dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie wordt door middel van het aansluiten bij landelijke tafels en initiatieven gezamenlijk gesignaleerd op welke ontwikkelingen er plaatsvinden rondom dementie, het programma en andere ZonMw-activiteiten. Denk hierbij aan de verbinding met het ZonMw-Onderzoeksprogramma Dementie, de herijking van de Nationale Dementie Strategie, en actualisatie van de Zorgstandaard Dementie.
- Vanuit het programma Kunst en cultuur in de Langdurige zorg en ondersteuning is een opdracht verstrekt tot het opstellen van een toekomstverkenning 'Zorg en cultuur'. De kwaliteit van bestaan in de langdurige zorg en ondersteuning staat onder druk. Blijven we werken binnen het huidige systeem, waarin kwaliteit van bestaan onder druk komt te staan, of durven we te investeren in een bredere benadering? Een benadering waarin kunst en cultuur worden ingezet om kwaliteit van bestaan, werkplezier en maatschappelijke samenhang te versterken. In de verkenning wordt de meerwaarde van het betrekken van de cultuursector bij de langdurige zorg en ondersteuning verkend. De publicatie wordt verwacht in Q1 van 2026.

11. Palliatieve Zorg

Doelstellingen

We stimuleren met het programma Palliatie II een goede kwaliteit van leven voor mensen die een levensbedreigende ziekte of grote kwetsbaarheid hebben, en hun naasten. Zij krijgen zorg en ondersteuning op lichamelijk, psychisch, sociaal en spiritueel vlak, aansluitend op hun wensen en behoeften. Waar en wanneer zij dat wensen. Met het programma Zingeving en Geestelijke verzorging werken we aan kennisontwikkeling en professionalisering binnen geestelijke verzorging thuis en zingeving in zorg en welzijn.

Highlights

- Basisprofiel voor in palliatieve zorg gespecialiseerde zorgverleners in 2025 verschenen in het ZonMw-programma Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg (O²PZ).
- Blended learning ontwikkeld voor zorgverleners om goede palliatieve zorg te bieden aan mensen met Parkinson. Daarnaast stimuleren we hiermee dat de netwerken palliatieve zorg en de Parkinsonnetwerken elkaars expertise benutten en samenwerken. De training vormt een goede basis voor een lerend zorgsysteem in de palliatieve zorg.
- Afronding 2 Kenniswerkplaatsprojecten Zingeving en Geestelijke Verzorging, die samen een stevige basis leggen voor de landelijke kennisinfrastructuur voor zingeving en geestelijke verzorging thuis.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- In 2025 maakten 9 projectgroepen samen met de interventie-eigenaar bewezen interventies in de palliatieve zorg voor implementatie en opschaling gereed, inclusief een plan hoe die opschaling gaat plaatsvinden.
- 10 praktijkorganisaties zijn in 2025 door praktijkgerichte stimuleringsubsidies aan de slag gegaan met het implementeren van de DEDICATED-werkwijze, een interventie op het verbeteren van de palliatieve zorg voor mensen met dementie. 5 praktijkorganisaties verbeteren de palliatieve zorg voor mensen met COPD door het toepassen van de werkwijze 'Compassion'. 7 zorgorganisaties verbeteren de palliatieve zorg door de signalerende rol van de verzorgenden en helpenden in hun

verpleeghuizen beter in te zetten. Daarnaast is de zorg voor naasten en nabestaanden verbeterd met praktijkgerichte stimuleringsubsidie in 4 extra zorgorganisaties.

- De programmacommissie Palliantie II ging langs bij de 3 experimenten over alternatieve bekostiging palliatieve zorg. De leden gingen in gesprek met de experimenten over wat er nodig is om tot passende transmurale zorg voor de patiënt te komen en tegen welke knelpunten zij in de bekostiging aanlopen. Aan de hand van de inzichten uit de werkbezoeken wordt het vervolg bepaald voor het tweede jaar van deze experimenten.
- De belangstelling bij aanvragers bleek wederom groot voor het tijdig inzetten en integreren van de palliatieve zorg in de reguliere zorg, blijkt uit het aangevraagde bedrag bij de subsidieoproep. Het bedrag is aanzienlijk hoger dan het beschikbare ZonMw-budget. De beoordeling van de ingediende aanvragen vindt plaats begin 2026.
- In het ZonMw-programma Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg (O²PZ) is het basisprofiel voor in palliatieve zorg gespecialiseerde zorgverleners in 2025 verschenen. Dit profiel biedt een basis voor het goed opleiden van in palliatieve zorg gespecialiseerde zorgprofessionals van de toekomst. Zodat zij alle zorgverleners goed kunnen ondersteunen in het geven van goede palliatieve zorg, met name in hoogcomplexere zorgsituaties.
- Er is een basis gelegd voor een lerend zorgsysteem in de palliatieve zorg. Met bestaande gegevens uit elektronische patiëntendossiers en landelijk databronnen worden inzichten gegeven om op basis hiervan een continue leercyclus in te richten. Uiteindelijk moet dit leiden tot daadwerkelijke verbetering in de zorgpraktijk.
- Het vervolg op de Kenniswerkplaats Zingeving en Geestelijke Verzorging is dit jaar gestart. De Kenniswerkplaats blijft een centrale en verbindende rol spelen in de samenwerking met stakeholders, gericht op verdere kennisontwikkeling en professionalisering van de praktijk van zingeving en geestelijke verzorging in de eerste lijn. Daarnaast is een extra subsidierende opengezet, specifiek gericht op het stimuleren van effectonderzoek naar de impact van geestelijke verzorging thuis en op het bevorderen van de inbedding van zingeving en geestelijke verzorging in het (beroeps)onderwijs.

Verbinden en doorgeleiden

- Met een verspreidings- en implementatie impuls (VIMP) gaven we aan afrondende projecten een financiële impuls om meer impact in de praktijk te bereiken. Zo is een 'blended learning' ontwikkeld voor zorgverleners om goede palliatieve zorg te bieden aan mensen met Parkinson. Daarnaast stimuleren we hiermee dat de netwerken Palliatieve zorg en de Parkinsonnetwerken elkaars expertise benutten en samenwerken. Om de zorg te verbeteren voor naasten en nabestaanden van patiënten met een levensbedreigende ziekte is voor zorgverleners een 6 stappen-aanpak digitaal doorontwikkeld zodat zorgorganisaties makkelijk binnen de eigen organisatie zelfstandig aan de slag kunnen gaan met de methodiek 'Oog voor Naasten en Nabestaanden'.
- We organiseerden een bijeenkomst voor projectgroepen met de thema's 'Implementatie, borging en opschaling in de praktijk' en 'Gedragsverandering: hoe help je zorgverleners om oude gewoontes te doorbreken en nieuwe werkwijzen op te pakken?'. Zo bieden we projectleiders handvatten voor het implementeren, borgen en opschalen tijdens en na afloop van het project.
- Ons boekje 'Praktische tools voor de palliatieve zorg' is veel besteld. In dit boekje staan de resultaten uit onze onderzoeken die de zorgpraktijk, het beleid en onderwijs kunnen inzetten. Het boekje is dit jaar meer dan 5000 keer besteld, ook in België en Curaçao.
- Er zijn 2 Kenniswerkplaatsprojecten Zingeving en Geestelijke Verzorging afgerond, die samen een stevige basis leggen voor de landelijke kennisinfrastructuur voor zingeving en geestelijke verzorging thuis. In beide trajecten is gewerkt aan nieuwe kennis, praktische hulpmiddelen, onderwijsproducten en duurzame vormen van samenwerking. Deze opbrengsten dragen direct bij

- aan betere ondersteuning van uiteenlopende doelgroepen, van mensen met dementie en chronisch zieken tot jongeren, mensen met een migratieachtergrond en wijkbewoners in kwetsbare situaties.
- We ondersteunden de implementatie van materialen voor zingeving thuis via de afronding van 6 VIMP-projecten en een overkoepelend implementatieproject, waarmee professionals in zorg, welzijn en het sociaal domein concreet aan de slag gingen met scholingen, toolkits, kaartensets en b-learning modules. Voor specifieke doelgroepen, zoals PraktijkOndersteuners Huisartsenzorg (POH)-GGZ, gedupeerden van de Kinderopvangtoeslag (KOT)-affaire, gezinnen met een ernstig ziek kind en vrijwilligers in het sociaal werk, zijn nieuwe of uitgebreide hulpmiddelen ontwikkeld en toegepast. De VIMPs boden aanvullende ondersteuning via train-de-trainer-aanpakken en doorontwikkeling van materialen, waardoor bredere toepassing in praktijk en onderwijs mogelijk werd. Hiermee is de herkenning en begeleiding van zingevingsvragen in de thuissituatie verder versterkt.

Signaleren en agenderen

- Op het gebied van proactieve zorgplanning blijkt dat digitale uitwisseling nog steeds een uitdaging is. Hiervoor is een informatiestandaard ontwikkeld die bijdraagt aan de implementatie van deze standaard. Hoe dit goed geïmplementeerd wordt, is mede afhankelijk van de leverancier en van de onderlinge afspraken tussen partijen over de verdeling van kosten en verantwoordelijkheden voor borging en onderhoud van het systeem.
- We organiseerden de eerste site-visit van de programmacommissie Zingeving bij de Kenniswerkplaats Zingeving en Geestelijke Verzorging. Dit bood waardevolle inzichten in waar de Kenniswerkplaats zich tot dan toe op richtte en gaf input voor de verdere programmering van het programma.

12. Preventie

Doelstellingen

Het cluster Preventie zet zich in voor een gezond leven in een gezonde omgeving voor iedereen. Dit doen we door te werken aan het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen; een gezonde start bij de geboorte en het leven, fysieke en mentale gezondheid binnen en buiten de zorg, een gezonde leefomgeving, het stimuleren van duurzame arbeid en re-integratie, en verbetering van (prenatale) screening en bevolkingsonderzoeken. De focus ligt hierbij op de ontwikkeling en toepassing van innovatieve kennis die aansluit op de behoefte uit de praktijk.

Highlights

- Ontwikkeling van het programma Fietsveiligheid Voorop (2026-2033) in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Met als doel om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de fietsveiligheid in Nederland (goedkeuring verwacht begin 2026).
- Publicatie ZonMw-rapport 'Methodologie voor onderzoek naar leefstijl in de zorg' vanuit het programma Leefstijl in de zorg.
- Afronding onderzoek Aanvullende Vragen Onbedoelde Zwangerschap (AVOZ) vanuit het programma Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar (jong) ouderschap. Eindrapport 'Het begint met luisteren' aangeboden aan de Tweede Kamer.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

Preventieprogramma

Vanuit het Preventieprogramma hebben we, in lijn met de beleidsambities vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Integraal Zorgakkoord (IZA) en Preventieakkoord, gerealiseerd:

- de honorering van 9 onderzoeksprojecten naar de effectiviteit van de integrale aanpak op de thema's 'mentale gezondheid', 'seksuele gezondheid', 'overgewicht', 'roken', 'drugs', 'leefomgeving' en 'valpreventie'
- de verwachte honorering van projecten over alcoholpreventie bij groepen in een kwetsbare positie
- de honorering van 8 projecten gericht op het stimuleren van gezondheid in alle beleidsdomeinen met betrekking tot bestaansonzekerheid in gemeenten
- de honorering van 10 projecten voor het opschalen van effectieve preventieaanpakken
- de start van 20 Preventieambassadeurs die aan de slag gaan met het verspreiden en implementeren van de resultaten van hun afgeronde project
- de start van 18 implementatieprojecten mentale gezondheid waarmee we bouwen aan een landelijk dekkende kennisinfrastructuur voor mentale gezondheid
- de start van 12 projecten gericht op ontwikkeling en optimalisatie van bevolkingsonderzoeken en screening, in afstemming met de ontwikkelagenda
- het openen van de subsidierende passend bewijs voor preventieve maatregelen.

Duurzame arbeid en re-integratie

- Met subsidie uit het programma Innovatieve Arbozorg zijn 9 projecten gestart die de opleiding bedrijfsgeneeskunde versterken, 6 projecten die de samenwerking tussen kerndeskundigen bevorderen en binnenkort 11 projecten om kennis over preventieve arbozorg beter toegankelijk te maken.
- Met subsidie uit het programma Vakkundig uit het werk 2 starten 9 regionale kenniswerkplaatsen Werk en Inkomen, die samenwerken aan de duurzame versterking van het vakmanschap van professionals in dit domein.
- Met subsidie uit het programma Verbetering re-integratie 2^e spoor zijn 8 projecten gestart die innovatieve aanpakken ontwikkelen waarvan de resultaten direct ten goede komen aan werkgevers en werknemers.

Leefstijl in de zorg

- Vanuit de ronde 'Leefstijl in de zorg: effectiviteit en werkingsmechanismen' is een tweede programmadag georganiseerd, samen met de Samenwerkende GezondheidsFondsen (SGF), met als onderwerp implementatie.
- De projecten uit de ronde 'Leefstijl in de zorg: implementatie en impact' hebben een leernetwerk opgericht en een leernetwerkbijeenkomst georganiseerd.

Zwangerschap

- Vanuit het programma Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar (jong) ouderschap zijn de implementatieprojecten gestart en is eind 2025 een subsidieronde geopend voor de verdere implementatie en verspreiding van resultaten uit lopende en afgeronde projecten.
- Vanuit het programma Versterking Verloskundige Samenwerkingsverbanden zijn de verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV's) bezig met verdere implementatie van het VSV Basiskader. Daarnaast is een opdracht gestart voor 'reflectieve monitoring binnen en tussen de VSV's'. Deze wordt uitgevoerd door het Netwerk Regionale Consortia Geboortezorg en loopt t/m 2027.

Gezonde leefomgeving

- Binnen het programma Gezonde Leefomgeving Integrale Aanpak (GLIA) hebben 5 projecten extra financiering ontvangen om resultaten te verspreiden en/of te implementeren bij gemeenten, professionals en bewoners.
- In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat hebben we het programma Fietsveiligheid Voorop ontwikkeld. Dit programma richt zich op praktijkgericht onderzoek en interventies en heeft als doel om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de fietsveiligheid in Nederland. Het programma loopt van 2026 t/m 2033. De goedkeuring verwachten we begin 2026.

Verbinden en doorgeleiden

Preventieprogramma

- Vanuit het Preventieprogramma zijn 3 workshops verzorgd op het Nationaal Congres Preventie en Gezondheid (NCPG).
- De eerste gesprekken met VWS over Preventieprogramma 2026-2030 zijn gestart. Het nieuwe programma zal dicht tegen het AZWA aan geprogrammeerd worden. De evaluatie van Preventieprogramma 5 en 6 loopt en zal input voor het vervolgprogramma geven.
- We zijn gestart met het bundelen van de opbrengsten van het programma in een publicatie ter ondersteuning van beleidsambities GALA, IZA, AZWA en Preventieakkoord.

Duurzame arbeid en re-integratie

- De programma's Verbetering kwaliteit poortwachtersproces, Verbetering re-integratie tweede spoor en Innovatieve Arbozorg organiseerden de derde kenniskring 'Gezond aan het werk', waar onderzoekers concrete inzichten deelden over duurzame re-integratie en voorkomen van uitval.
- Vanuit het programma Innovatieve Arbozorg is de Argumentenfabriek gestart met de ontwikkeling van een informatiekaart over vakbekwaamheid van A&O-deskundigen, hoger veiligheidskundigen en arbeidshygiënist.

Leefstijl in de zorg

- Afgelopen jaar is het ZonMw-rapport 'Methodologie voor onderzoek naar leefstijl in de zorg' gepubliceerd vanuit het programma Leefstijl in de zorg.
- Op het Nationaal Congres Preventie & Gezondheid (NCPG) heeft het programmateam een workshop georganiseerd, samen met team Onderzoek van de coalitie leefstijl in de zorg. De inhoud van de workshop was gericht op bovengenoemd ZonMw-rapport en een publicatie van de coalitie over onderzoeksmethodiek bij leefstijl in de zorg.

Zwangerschap

- Vanuit het programma Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar (jong) ouderschap is de AVOZ-studie (aanvullende vragen onbedoelde zwangerschap) afgerond. Het eindrapport 'Het begint met luisteren' is aangeboden aan de Tweede Kamer.

Gezonde leefomgeving

- ZonMw en het RIVM bereidden gezamenlijk een slotconferentie voor waarin de resultaten van het programma Gezonde Leefomgeving Integrale Aanpak (GLIA) en het overkoepelende Programma Gezonde Leefomgeving centraal staan.
- In januari 2026 verschijnt een kennisbundel met bruikbare resultaten en producten uit het GLIA-programma voor GGD'en en gemeenten. Daarnaast hebben 30 impulsprojecten een factsheet opgesteld waarin zij geleerde lessen uit hun project met andere gemeenten delen.

Signaleren en agenderen

Het Kennisplatform Preventie heeft met ondersteuning van ZonMw gewerkt aan een advies over commerciële determinanten van gezondheid, gericht op de Nederlandse context. Het advies komt uit in 2026 en adviseert over kennishiaten en aangrijpingspunten voor beleid.

Leefstijl in de zorg

Het programmateam is betrokken bij de (potentiële) deeltransitie leefstijl in de zorg/leefstijlgeneeskunde van de GezondheidsTransitie. De directeur van ZonMw heeft de bijbehorende gezondheidsverklaring ondertekend tijdens de Kick-off van de GezondheidsTop op 26 november.

13. Sport en Bewegen

Doelstellingen

Het cluster Sport en Bewegen bevordert met onderzoek en innovatie, bewegen en sport als onderdeel van een gezonde leefstijl, als middel voor sociale binding en voor betere prestaties in de (top-)sport. Ontwikkeling en toepassing van kennis en innovaties bevorderen de waarde die sport en bewegen toevoegen aan de samenleving. Het cluster Sport en Bewegen werkt intensief samen met Sportinnovator en andere stakeholders uit het veld.

Highlights

- Onderzoek en innovatie door 10 MOOI-consortia om oplossingen te vinden voor de 6 maatschappelijke uitdagingen van het MOOI-programma.
- Financiering voor 45 gemeenten om samen met bewoners een wijkscan uit te voeren.
- Oplevering 3 factsheets en publicatie internationaal artikel door het VMBO Sportlab. Er is gewerkt aan een praktische toolbox voor DIY-monitoring en evaluatie voor professionals en gemeenten.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Onderzoek Topsportevenementen: We hebben een opdracht verstrekt voor een verkennend onderzoek naar de maatschappelijke waarde van multi-topsportevenementen. Dit verbreedt de inzichten van het lopende onderzoeksproject van vier samenwerkende onderzoeksorganisaties.
- In 2025 zijn zes subsidierondes van het programma Sportinnovator 2023-2026 georganiseerd gericht op innovatie over de volgende onderwerpen: Innovatie bij de 20 gecertificeerde innovatiecentra, Nationale Sportinnovator Prijs 2025 Fit na(ar) je pensioen, Circulaire sportmaterialen, Prestatiecall topsport richting LA 2028, Impactvouchers voor opschaling van innovaties om meer mensen aan het sportief bewegen te krijgen en Implementatie van slimme technologie in voetbalstadions tegen racisme en discriminatie.
- Binnen het programma MOOI in Beweging zijn 2 nieuwe projecten gestart gericht op de maatschappelijke waarde van topsport die samen onder de naam 'Blue Shift' worden uitgevoerd. Samen met de 8 consortia uit 2024 zijn er nu in totaal 10 MOOI-consortia. Zij combineren onderzoek en innovatie om oplossingen te vinden voor de 6 maatschappelijke uitdagingen van het MOOI-programma.
Samen met Sportinnovator is een tweede subsidieronde georganiseerd gericht op het versterken en opschalen van programma's van betaald voetbalclubs die zich inzetten voor mensen met een lagere sociaaleconomische positie in aandachtswijken. Tien profclubs worden ondersteund en werken samen met onderzoekers en ontwerpers. Vanuit MOOI in Beweging en Sportinnovator is daarnaast een subsidieronde uitgezet voor mbo-instellingen om te verkennen of ze een nieuw practoraat willen oprichten in relatie tot sport en bewegen en maatschappelijke vraagstukken. 7 mbo-instellingen zijn door middel van een voucher aan de slag met hun verkenning.

- In 2025 zijn binnen het programma Living Labs sport en bewegen 14 vouchers verstrekt aan bestaande living labs sport en bewegen om een praktijkexperiment uit te voeren of te werken aan borging.
- In 2025 hebben 45 gemeenten uit het programma Wijkscans bewegen en ontmoeten financiering ontvangen om samen met bewoners een wijkscan uit te voeren om 1 of 2 wijken vriendelijker te maken qua bewegen en ontmoeten. In de subsidieoproep is samengewerkt met het CROW die een overzicht gemaakt heeft van de meest gebruikte methoden voor wijkscans.
- We hebben binnen het programma Kennis- en implementatie impuls bewegen in het dagelijks leven 8 vouchers toegekend om lokale beweeginitiatieven voor volwassenen en jeugd met minder kansen te ondersteunen bij het wegnemen van obstakels voor borging en/of opschaling.

Verbinden en doorgeleiden

- Vanuit onder meer de Sportinnovator Academy kregen innovatoren coaching en support zodat hun innovatie op grote schaal toegepast kan worden. Vanuit verschillende calls Sportinnovator 2023-2026 uit 2024, veelal gericht op opschaling, kregen projecten op aanvraag coaching en advisering van de innovatie-adviseurs. Samenwerking tussen bedrijfsleven, overheid, wetenschap en sport is ondersteund. Dat geldt ook voor internationale kruisbestuiving met betrekking tot sportinnovatie. Door inzet van communicatie en promotie (bijvoorbeeld campagnes) kregen innovaties meer bekendheid en zijn organisaties uitgedaagd om te innoveren.
- De consortia van MOOI in Beweging hebben diverse bijeenkomsten georganiseerd waarin de verschillende communities samenkamen. We hebben diverse artikelen over de projecten gepubliceerd.
- Het programma Living Labs sport en bewegen heeft een netwerkcoördinator ingehuurd, die meerdere walk & talk-podcasts heeft gemaakt en heeft gezorgd voor afstemming met en tussen het netwerk van living labs.
- Het VMBO Sportlab heeft 3 factsheets en een internationaal artikel gepubliceerd. Er is gewerkt aan een praktische toolbox voor DIY-monitoring en evaluatie voor professionals en gemeenten. Daarnaast is een eindfestival georganiseerd voor alle stakeholders. Met extra financiering is een 'community of practice' opgezet op het Mondial college in Nijmegen. Deze community wordt nu verder vormgegeven door de school, zonder hulp vanuit het sportlab.
- De projectleiders van de gemeenten hebben in het kader van het programma Wijkscans bewegen en ontmoeten in oktober en december kennis en ervaringen gedeeld over de in te zetten scans. Deze projectleidersbijeenkomsten worden in 2026 voortgezet.

Signaleren en agenderen

- Sportinnovator 2023-2026 en MOOI in Beweging hebben samen een ontwikkelagenda opgeleverd voor proctoraten sport en bewegen en de rol van het mbo in de kennisketen. ZonMw en Sportinnovator zijn aanjager van ontwikkelingen en versterking van de positie in het mbo, waarbij partners een intentieverklaring ondertekenden en hun commitment bekrachtigden.
- Door de universiteit Utrecht is een procesevaluatie uitgevoerd naar de nieuwe Living labs sport en bewegen die zich richten op mensen met een lagere sociaaleconomische positie. Dit vormt de basis voor een uitgebreider onderzoek in 2026 naar de aanpak en opbrengsten van het Living lab netwerk dat in 2020-2025 is ondersteund.
- De eerste verkenning naar vervolgprogrammering MOOI in Beweging is gestart. Hierin wordt voortgeborduurd op de ingeslagen weg waar gewerkt wordt aan een systeemverandering en het beslechten van systeembarières met betrekking tot bepaalde maatschappelijke opgaven.
- Vanuit stakeholders is er veel interesse in de lessen die de gemeenten leren bij het ontwerpen en uitvoeren van de wijkscan in het kader van het programma Wijkscans bewegen en ontmoeten. In 2026 laten we daar in samenwerking met het CROW een stagiaire onderzoek naar doen.

14. Translationeel Onderzoek

Doelstellingen

Binnen het cluster Translationeel Onderzoek vertalen we biomedische kennis naar toepassing in de mens, om impact te hebben voor patiënten bij on vervulde medische behoefte. Zowel nationaal als internationaal richten wij ons op onderzoek naar de veiligheid en effectiviteit van nieuwe technologieën, behandelingen en medische producten, bijvoorbeeld op het gebied van post-COVID, celsystemen, en Advanced therapy medicinal products (ATMPs). Wij maken ons sterk voor het doorgeleiden van kennis en innovatie, en maatschappelijk verantwoorde innovatie.

Highlights

- Openstelling van 3 nieuwe subsidierondes, gericht op het bestendigen en verduurzamen van het post-COVID onderzoeks- en expertisenetwerk, op wetenschappelijk ondervertegenwoordigde groepen mensen, en op kinderen met post-COVID.
- In samenwerking met de Hartstichting deelname aan de CARMEN2026 call (EP PerMed, jaarlijkse Joint Transnational Calls op preklinisch gebied), met focus op de interactie tussen hart- en vaatziekten, metabole ziekten en nierziekten.
- Maatschappelijke dialoog 'Holland's Next Embryo Model' met festivalbezoekers door Nemo Science Museum en Rathenau Instituut in opdracht van ZonMw. Overhandiging van de rapportage met bevindingen aan de staatssecretaris van VWS, en presentatie tijdens een minisymposium.

Resultaten naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Binnen het post-COVID programma zijn vanuit de subsidieronde 'Post-COVID: van risicofactoren en preventie tot diagnostiek en behandeling' 7 projecten gehonoreerd die zich richten op kennishiaten in onderzoek en behandeling, zoals geïdentificeerd bij de uitvraag door de Federatie Medisch Specialisten. Daarnaast zijn in 2025 3 nieuwe subsidierondes geopend. Deze rondes richten zich op het bestendigen en verduurzamen van het post-COVID onderzoeks- en expertisenetwerk, op wetenschappelijk ondervertegenwoordigde groepen mensen, en op kinderen met post-COVID.
- Binnen het programma PharmaNL zijn er 2 programmalijnen: Shared Development Infrastructure (SDI) en Human Capital Growth (HCG). Binnen de HCG-programmalijn zijn er in 2025, naast de al 3 lopende projecten, 6 nieuwe projecten gehonoreerd in de eerste open subsidieronde. Voor de SDI-programmalijn hebben er, naast de al 3 lopende projecten, in de eerste open ronde 14 projecten een positief advies ontvangen om hun aanvraag uit te werken tot een volledige subsidieaanvraag.
- Vanuit het programma PSIDER hebben we in de subsidieronde 7 TOP-projecten gehonoreerd. Binnen deze projecten zetten de onderzoekers een innovatieve onderzoekslijn op om een proof of concept resultaat uit te werken.
- In de PSIDER Netwerksubsidies zijn in de derde en vierde ronde 4 reisbeurzen en 1 aanvraag voor het opzetten van een symposium gehonoreerd.

- ZonMw heeft meegedaan aan de Joint Transnational Call JTC 2025 van European Rare Diseases Research Alliance (ERDERA) voor preklinische studies voor de ontwikkeling en validatie van therapie voor zeldzame aandoeningen. Nederlandse onderzoekers waren geïnteresseerd in deze Call en succesvol. ZonMw doet ook mee aan de Joint Transnational Call JTC 2026 die in december 2025 opende en waarbij aanvragen kunnen worden ingediend voor onderzoek aan niet gediagnosticeerde patiënten met verdenking van een zeldzame aandoening.
- ZonMw vormt samen met de Litouwse LMT het secretariaat van de Networking Support Scheme (NSS) in ERDERA. Er worden 47 ontvankelijke aanvragen geëvalueerd die in oktober 2025 zijn ingediend. Met deze netwerkbijeenkomsten wordt kennis over zeldzame aandoeningen gedeeld tussen belanghebbenden in verschillende landen.
- EP PerMed partnerschap (*Personalised Medicine*) Binnen het Europees Partnerschap Personalised Medicine (EP PerMed) werd in 2025 de eerste internationale Networking Support Call (NSC) georganiseerd met ZonMw als trekker. NSC2025, waarvoor ZonMw het callsecretariaat voerde, is eind 2025 afgerond en resulteerde in de selectie van 13 projecten die in 2026 een netwerk evenement zullen uitvoeren. Daarnaast organiseert EP PerMed jaarlijks een Joint Transnational Calls op preklinisch gebied. Vanaf eind 2025 doet ZonMw in samenwerking met de Hartstichting mee aan de 'CARMEN2026' call, met focus op de interactie tussen hart- en vaatziekten, metabole ziekten en nierziekten. Daarnaast gingen dit jaar de 11 projecten met Nederlandse onderzoeksgroepen van start uit de 'PMTargets2024' call over identificatie en validatie van aangrijppunten voor gepersonaliseerde geneeskunde.
- ERA4Health partnerschap Binnen het Europees Partnerschap ERA4Health leidt ZonMw de pijler over strategische planning, waarin de strategische onderzoeksagenda een volledige update krijgt. Hiervoor werden in 2025 de trends in gezondheidsonderzoek binnen en buiten de huidige prioriteitsgebieden in kaart gebracht. Ook is een model voor multinationale financiering van academie-gedreven klinische studies opgeleverd en werd op dit thema in 2025 een pilot subsidierende georganiseerd. Zo faciliteren we uitwisseling van kennis in Europa. In afstemming met NWO zetten we in op Joint Transnational Calls op de thema's 'Hart- en vaatziekten', 'Voedings- en leefstijlgerelateerde ziekten', 'Preventie en publieke gezondheid' en 'Nanomedicine'. Eind 2025 is de 'Prevent-OO' call over voorkomen en begrip van overgewicht en obesitas van start gegaan.
- Europese onderzoeksinfrastructuren bieden onderzoekers toegang tot data en samples om internationaal hoogstaand onderzoek te kunnen verrichten. We versterken de toegang tot deze infrastructuren en stimuleren samenwerking via Health-RI als nationaal platform. We trekken hierin op met NWO, OCW en ESFRI. Voor translationeel onderzoek gaat het met name om: EATRIS (kennishub voor translationeel onderzoek), BBMRI (uitwisseling van samples en data uit biobanken) en Elixir (data-uitwisseling in de biomedische wetenschappen). Bij BBMRI ging het tienjarenplan 2025-2035 van start, dat was samengesteld met actieve participatie vanuit Nederlandse wetenschap en beleid.

Verbinden en doorgeleiden

- Binnen het COVID-19 programma, deelprogramma Vaccinstudies, heeft ZonMw een afsluitingsbijeenkomst georganiseerd. De projecten uit dit deelprogramma hebben waardevolle inzichten opgeleverd over COVID-19-vaccinaties en het Nederlandse vaccinatiebeleid, en vormen een belangrijke basis voor toekomstig onderzoek en beleid.
- ZonMw organiseerde begin en eind 2025 vanuit het post-COVID programma 2 bijeenkomsten voor projectleiders met projecten in de opstartende fase. Tijdens deze bijeenkomsten gingen projectleiders met elkaar in gesprek over hun onderzoek en werden waardevolle connecties gelegd.

- ZonMw heeft een interactieve [infographic](#) gepubliceerd waarin de samenhang tussen alle lopende post-COVID projecten overzichtelijk wordt gemaakt.
- In opdracht van ZonMw hebben Nemo Science Museum en Rathenau Instituut onder de titel *Holland's Next Embryo Model* een maatschappelijke dialoog met festivalbezoekers uitgevoerd. De rapportage met bevindingen zijn op 21 mei aan de staatssecretaris van VWS, Vincent Karremans, overhandigd en gepresenteerd tijdens een minisymposium.
- Vanuit het PSIDER consortium HipGametes organiseerde het Rathenau Instituut een expositie in het NEMO Science Museum. De expositie 'De baby van de toekomst' laat zien wat er in de toekomst misschien mogelijk is met geslachtscellen uit pluripotente stamcellen.
- In 2025 opende de ronde 'Communicatie en verspreiding van PSIDER onderzoeksresultaten'. Hiermee stimuleert ZonMw de verspreiding, doorgeleiding en/of implementatie van, en communicatie over, de resultaten van het onderzoek dat uitgevoerd wordt in de projecten binnen het programma PSIDER.
- ERDERA stimuleert een duidelijke rol voor patiëntenorganisaties, zowel bij onderzoek aanvragen als ook in netwerkbijeenkomsten. ZonMw is de budgethouder van het EC-geld voor patiëntenorganisaties in alle ERDERA Joint Transnational Calls.
- De National Mirror Groep is herstart in 2025 met ZonMw als secretariaat. We hebben een driejarig plan ontwikkeld om enerzijds de resultaten van twee Europese projecten rond onderzoek (ERDERA) en zorg voor zeldzame aandoeningen (Joint Action on ERN Integration in national healthcare systems (JARDIN)) te implementeren in Nederland en anderzijds nationale 'best practices' uit te wisselen met Europese partners.

Signaleren en agenderen

- In opdracht van ZonMw hebben het Instituut Verantwoord Medicijngebruik (IVM) en C-support de [kennisbundeling post-COVID](#) geactualiseerd voor 2024/2025. Deze vernieuwde versie heeft als basis gediend voor de update van de [kennisagenda biomedisch onderzoek post-COVID](#), die oorspronkelijk in 2023 is opgeleverd. De landschapsanalyse 'Infrastructuur Innovatieve Therapieën in de Zorgpraktijk' heeft vertraging opgelopen. Voor de eerste stap, een verkenning, is de opdracht opnieuw aanbesteed. Het rapport van deze verkenning wordt naar verwachting begin februari 2026 opgeleverd.
- Vanuit de programma's Translationeel Adult Stamcelonderzoek (TAS) en Programma Translationeel Onderzoek 2 (PTO2) hebben we in samenwerking met de NWA-route Regeneratieve Geneeskunde verder gewerkt aan het verenigen van het veld op het gebied van regeneratieve geneeskunde. Ook hebben we een thema geschreven voor de '2026 NWA ORC' call van NWO.
- Een opdracht is uitgezet om ervaringen en best practices met DNA-dialogen te inventariseren. Het opgeleverde rapport bevat aanbevelingen voor het uitvoeren van DNA-dialogen.
- Ook is een opdracht uitgezet voor het inventariseren van financieringsmogelijkheden voor onderzoek en innovatie van DNA-technologie. Deze opdracht wordt naar verwachting in januari 2026 afgerond. Daarna in overleg met VWS de specifieke inrichting van een DNA-dialoog afgestemd.

www.zonmw.nl

MET KENNIS WERKEN AAN EEN GOEDE GEZONDHEID VOOR IEDEREEN

ZonMw
Laan van Nieuw Oost-Indië 334
2593 CE Den Haag
Telefoon 070 349 51 11
info@zonmw.nl